

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

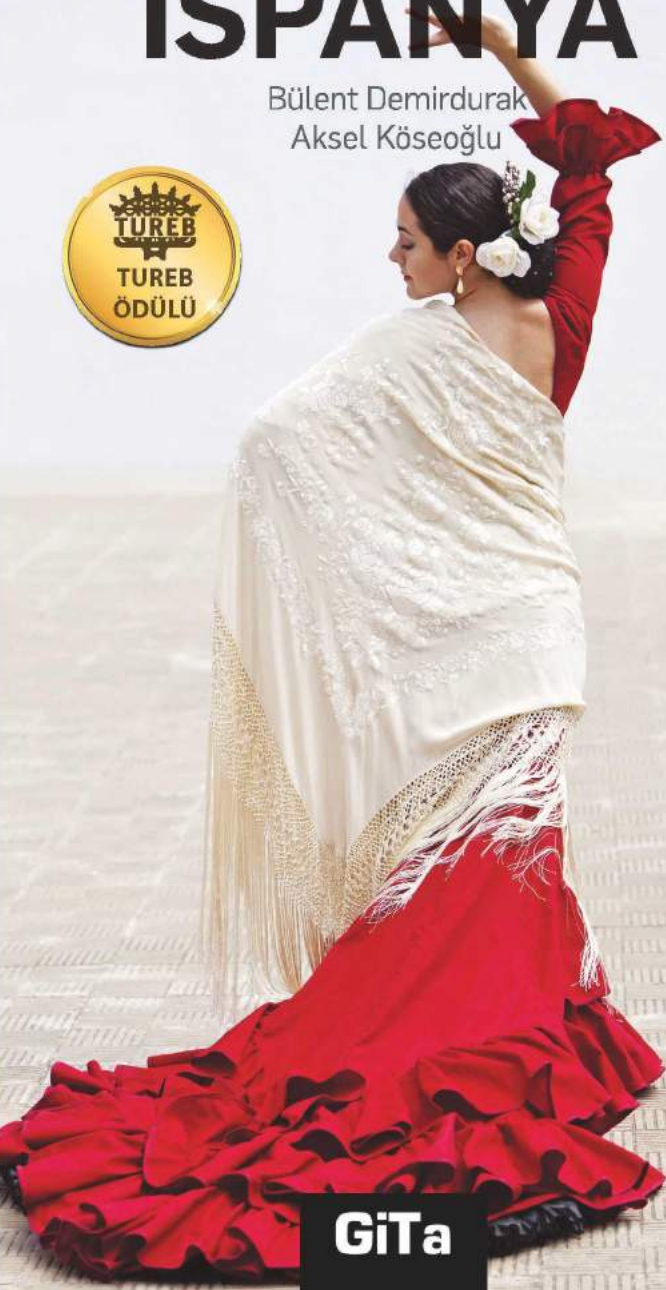
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Yuvarlak Dünyanın Köşeleri

İSPANYA

Bülent Demirdurak
Aksel Köseoğlu

GiTa

BÜLENT DEMİRDURAK

AKSEL KÖSEOĞLU

İSPANYA

GiTa
yayınları

YUVARLAK DÜNYANIN KÖŞELERİ DİZİSİ - 13

Kapak Tasarım: Yaz Akçura
Fotoğraflar: Aksel Köseoğlu, Bülent Demirdurak
Editör: Aksel Köseoğlu
Art Direktör: Eceaytan Anı Kızıltan
Genel Koordinatör: Mine Sarıkaya
Düzeltilti: Selva Suman

1. Basım 2016

GiTa Yayınları

ISBN: 978-975-8915-84-2

Bu kitabın tüm hakları
BOY-SAN İnşaat Taahhüt ve Turizm Sanayi Yayım ve
Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir.
Dolapdere Caddesi, Yunusbey Sok. No: 28/A
34373 Pangaltı-İstanbul
Tel: (0212) 219 09 58 Faks: (0212) 225 94 39
gita@boysantr.com
www.gitayayinlari.com - www.gitakitap.com
demirdurak@gmail.com

Bu kitap İstanbul'da dizilmiş,
Pasifik Ofset'te basılmış ve ciltlenmiştir.
Ocak, 2016

BÜLENT DEMİRDURAK

AKSEL KÖSEOĞLU

İSPANYA

GiTa
yayınları

**Bülent Demirdurak'ın
GiTa Yayınları'ndaki Kitapları:**

Yuvarlak Dünyanın Dört Köşesi
Yuvarlak Dünyanın Beş Köşesi
Yuvarlak Dünyanın Altı Köşesi
Yuvarlak Dünyanın Yedi Köşesi
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 1: Hindistan
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 2: Fransa/Paris
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 3: Meksika
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 4: Peru
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 5: Portekiz
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 6: Şili
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 7: İran
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 8: Tunus
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 9: Mısır
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 10: Orta Avrupa
Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Avusturya, Macaristan
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 11: Japonya
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 12: Küba ve Dominik Cumhuriyeti
Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 13: İspanya

La Turquie
Türkiye Hakkında Çok Şey
Çanakkale 1915

**Bülent Demirdurak'ın
GiTa Yayınları'ndan çıkacak kitapları:**

Yuvarlak Dünyanın Köşeleri 14: Vietnam, Kamboçya, Laos

Albert Einstein, “Hayal gücü uçurur” demiş. Ben, hayal kurmaya dünyanın en güzel okulunda geçirdiğim çocukluk yıllarımda başladım. Arkamda bıraktığım yıllara baktığımda, bazılarını gerçekleştirebildiğim hayallerimin kendime verebildiğim en büyük ödül olduğunu görüyorum.

Piyangodan büyük ikramiye kazananların ortak isteklerinden biri dünya seyahatine çıkmaktır. Oysa dünyanın bir yerlerine gitmek için ilk koşul zengin olmak değildir. Gezgin olmak yalnızca uzaklara gitmek de değildir. Çok yakınlarda da keşfetmeye değerli çok şey vardır. Yola çıkarsanız mutlaka bir yerlere varırsınız ve sizi mutlu edecek birşeyler bulursunuz.

Gezerek ve gezdirerek geride bıraktığım kırktan fazla yılı düşündükçe keyiflenirim. Gittiğim yerleri özlerim, gidemediğim yerleri ise merak ederim. Pantanal'daki timsah Zico'yu, Colca'daki alpaka Meli'yi, Torres del Paine'de önümde doğum doğan guanacoyu, Amritsar'da yolumu gözleyen total köpeği, Bodrum'daki papağan Godoş'u hiç unutmadım. Çocuklarımıza verebileceğimiz en önemli değerler aile, vatan, doğa ve hayvan sevgileri olduğunu yollarda çok iyi anladım.

Yollar bazen neşeli, bazen tatsız sürprizlerle doludur. Önemli olan, tüm bunların yaşanması gerektiği anlayabilmektir. Bir haftalık gezi süresince programlarında olan hiçbir yeri gezememelerine karşın ülkelerine çok mutlu dönen Fransızların, her şey yolunda iken mutsuz olabilen Türklerin hikâyelerini kitaplarımda yazdım. Aşırı yağışların kapattığı Machu Picchu yolunu, püsküren lavların ulaşılmaz kıldığı Japonya uçuşunu, bir bayram sabahı 45 kişiyle otobüssüz kaldığım tren garını bugünlerde bile gülümsemeyle anımsıyorum.

Hayatın her adımını planlayamazsınız. Önemli olan yaşamın müsvettesinin olmadığını anlayabilmektir. Kaşığınızda ne çıkarsa onunla yetinin ve hayallerinizin arkasından koşmaktan vazgeçmeyin.

Bülent Demirdurak

Aksel Köseoglu

1988 yılında Grasse’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul’da Pierre Loti Lisesi’nde tamamladıktan sonra Galatasaray Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği bölümünü bitirdi. Eğitimine Arkeoloji yüksek lisansı ile devam ediyor.

“*Bir Zamanlar İstanbul*” serisi ile İstanbul’u anlatan kitapları Fransızca yayına hazırladı ve bu seride çıkacak diğer kitapların hazırlıklarını sürdürmektedir. “*Tanrı’nın Yüzü*” adlı kitabı Fransızcadan Türkçeye çevirdi. Yanı sıra, Birleşmiş Milletler, İKSV ve çeşitli belediyeler için Fransızca simültane tercümanlık görevinde bulunmuştur.. GiTa Yayınları’nda gezi kitaplarının editörlüğünü ve art direktörlüğünü üstlenmektedir.

İÇİNDEKİLER

İSPANYA GENEL BİLGİLER.....	12
-----------------------------	----

UNESCO DÜNYA KÜLTÜR MİRASI	15
----------------------------------	----

BİLBao'DAN BİARRİTZ'E.....	18
----------------------------	----

Bilbao	20
---------------------	----

Guggenheim Müzesi	21
-------------------------	----

Yürüyüş Rotası	22
----------------------	----

San Sebastian - Donostia	24
---------------------------------------	----

İgueldo Tepesi	25
----------------------	----

Restoranlar	27
-------------------	----

Biarritz	29
-----------------------	----

BARCELONA	31
------------------------	----

Havaalanından Şehir Merkezine.....	33
------------------------------------	----

Şehir Merkezi.....	34
--------------------	----

Gezilecek Yerler.....	34
-----------------------	----

La Rambla - Plaça Reial - Palau Guell	36
--	----

Mercat De La Boqueria	37
-----------------------------	----

Gran Teatre Del Liceu - Opera Binası	38
--	----

Plaça Reial.....	39
------------------	----

Monumento A Colón	40
-------------------------	----

Denizcilik Müzesi	40
-------------------------	----

Port Vell - Akvaryum	42
----------------------------	----

Barceloneta	44
-------------------	----

Ciutadella Parkı - Hayvanat Bahçesi.....	44
--	----

Barri Gòtic - Ciutat Vella - La Ribera.....	45
---	----

Santa Maria Del Mar	46
---------------------------	----

Fossar De Les Moreres	46
-----------------------------	----

Picasso Müzesi	47
----------------------	----

Palau De La Musica	48
--------------------------	----

Eixample.....	48
---------------	----

Sagrada Familia - Antoni Gaudí.....	51
-------------------------------------	----

Mercat Fira De Belcaire	54
-------------------------------	----

Parc Guell.....	54
-----------------	----

Tibidado.....	55
Montjuic - Joan Miró - Poble Espanyol.....	56
Figueres ve Salvador Dalí	58
Katalan Mutfağı	62
Tapaslar.....	64
Restoranlar	65
Kafeler	68
Barlar.....	68
El Raval	70
Fiestalar	70
Barcelona'da Mutlaka	71
VALENCIA	72
Nasıl Gidilir?	72
Gezilecek Yerler.....	73
Plaza De Toros De Valencia	74
Plaza Del Ayuntamiento	74
Mercat (Mercado) Central	76
Palacio Del Marque De Dos Aguas	78
Plaza De La Reina.....	80
Catedral De Valencia	81
Arkeoloji Müzesi.....	82
Plaza De La Virgen (Plaça De La Verge).....	83
Palau De La Generalitat	86
Torres Serranos	86
Valencia'nın Yeni Yüzü ve Turia Bahçeleri	87
Ciudad De Las Artes Y Las Ciencias.....	88
Palau De Les Arts Reina Sofia.....	89
Hemispheric.....	89
El Museu Des Les Ciencies Principe Felipe	90
Agora.....	90
Oceanographic	91
Valencia'da Mutlaka	94

MADRİD	95
Nasıl Gidilir?	95
Genel Bilgiler.....	95
Gezilecek Yerler.....	95
Metro	95
Şehir Merkezi.....	96
Retiro Parkı.....	96
Plaza De Cibeles	98
Puerta De Alcalá	99
Plaza De Colón.....	99
Museo Del Prado	99
Centro De Arte Reina Sofia	102
Museo Thyssen - Bornemisza	104
Atocha Garı	105
Calle Alcala.....	106
Real Madrid - Kont Bernabeu Stadı	106
Puerta Del Sol.....	106
Plaza Mayor	107
Almudena Katedrali	108
Palacio Real	109
Plaza De España	110
Gran Via.....	111
Cervantes.....	111
El Escorial.....	112
De Madrid Al Cielo	112
Bitpazarı	113
Madrid'de Mutlaka	115
TOLEDO	116
Gezilecek Yerler.....	117
Alcantara Ve San Martin Köprüleri	117
Zocodover Meydanı.....	117
Puerta Del sol - Güneş Kapısı	118
Bab-Al Mardum Camii.....	118

Katedral Ve Belediye Binası.....	118
Escuela De Traductores - Tercümanlar Okulu	120
Santa María La Blanca - San Juan De Los Reyes	120
Santo Tomé Kilisesi.....	121
Sinagoga Del Tránsito - Yahudi Müzesi	121
Alcázar.....	122
Museo De Santa Cruz.....	122
CÓRDOBA	124
Genel Bilgiler.....	124
Gezilecek yerler.....	124
El Puente Romano - Roma Köprüsü	125
Endülüs İslam Eserleri Müzesi	125
La Mezquita - Córdoba Mescidi.....	126
Alcázar Sarayı.....	130
La Judería - Yahudi Mahallesi.....	131
Yeni Şehir	132
İç Avlular	135
Córdoba'da Mutlaka.....	135
GRANADA	136
Kısa Tarih	136
Gezilecek Yerler.....	137
Endülüs'te Yahudiler	138
Şehir Merkezi.....	138
Albaicín - Sacromonte.....	141
Flamenko Dansı.....	144
Alhambra Sarayı.....	145
Federico Garcia Lorca	154
Granada'da Mutlaka	155

SEVİLLA	156
Genel Bilgiler.....	157
Gezilecek Yerler.....	158
Katedral - La Giralda	159
Katedralin Yakın Çevresi.....	163
Reales Alcazares - Alcázar Sarayı.....	166
Santa Cruz.....	169
Casa De Pilatos.....	170
Ayuntamiento.....	170
Torre Del Oro.....	171
Plaza De Toros De La Maestranza	172
Avenida Maria Luisa	173
Plaza De España	174
Triana - Isla de Cartuja	176
Real Fabrica De Tabacos	178
Fiestalar	179
Metropol Parasol.....	180
Sevillâda Mutlaka	181
 RONDA	 182
 MATADORLARIN YAŞAMI VE GÜREŞLER	 184
 COSTA DEL SOL	 197
 MÁLAGA	 198
Merced Meydanı.....	199
Picasso Müzesi	199
Katedral Ve Alcazaba.....	200
Endülüs Mutfağı : tapas Geleneği	204
Endülüs Mutfağından Bazı Yemekler.....	207

İSPANYA GENEL BİLGİLER

RESMİ ADI

İspanya Krallığı - Reino de España

SLOGAN

Plus Ultra - Daha İleriye

ULUSAL MARŞ

Marcha Real - Kraliyet Marşı

1770 yılında kabul edilen Marcha Real, Avrupa ülkeleri arasında ilk ulusal marşlardan biridir. Resmi olarak kabul edilmiş sözleri olmayan nadir ulusal marşlardan biridir.

BAYRAK

Kırmızı, sarı ve kırmızı renklerde üç yatay şeritten oluşur.

Daha geniş olan sarı şeritte Herkül sütunlarının çevrelediği kraliyet mührü vardır. Herkül sütunları, Cebelitarık ve Ceuta burunlarını simgeler. Kraliyet armasında, Aragon, Bourbon, Kastilya, Granada, Leon ve Navarra sembolleri vardır. 19 Aralık 1981 tarihinde kabul edilmiştir. Sarı ve kırmızı renkler, Kastilya ve Aragon krallıklarının renkleridir.

KONUM

Portekiz ve Cebelitarık ile birlikte İber Yarımadası'nda bulunmaktadır. İber Yarımadası'nın 6/7'si İspanya toprağıdır. Fransa ve Andorra ile kara sınırı vardır.

BAŞKENT

Madrid

ÖNEMLİ ŞEHİRLER

Madrid, Barcelona, Valencia, Sevilla, Zaragoza, Málaga

RESMÎ DİL

İspanyolca

Aranca, Katalanca, Bask ve Galiçya bölgesel dilleri ve farklı lehçeler de konuşulmaktadır.

YÖNETİM

Parlamente Monarşi

İspanya toprakları 17 özerk bölge ve 50 şehre bölünmüştür.

YÜZÖLÇÜM

505.992 km²

NÜFUS

47.200.000

Ortalama yaşam erkeklerde 76,6, kadınlarda 83,5 yıl.

ETNİK DAĞILIM

% 88 İspanyol, % 12 Romen, Faslı ve diğer.

ULUSAL ÇİÇEĞİ

Kırmızı karanfil; kırmızı karanfil vermek arkadaşlık isteğidir.

ULUSAL HAYVAN

Boğa ve Yılan kartalı (Circaetus gallicus)

PARA BİRİMİ

Euro

SAAT FARKI

Kış saati: UTC +1

Yaz saati: UTC +2

Türkiye'ye göre 1 saat geridedir.

TEL KODU

+34

İNTERNET

.es / .cat

TRAFİK

Sağdan

DİN

% 80 Katolik, % 12 Ateist, % 0,5 Müslüman, % 0,3 Protestan, % 7,2 Yahudi ve diğer. Santiago de Compostela şehri, dünyada Hristiyanların en çok ziyaret ettiği şehirlerden biridir.

EĞİTİM

Bebek evi (Kinder): 0-3 yaş

Okul öncesi (Infantil): 3-6 yaş

İlköğretimin ilk kademesi olan “Colegios de Educación Primaria”, ikişer yıllık üç devredir. 6-12 yaş arasında uygulanır. İkinci kademesi olan “Educación Secundaria Obligatoria”, ikişer yıllık iki devredir ve 12-16 yaş arasındadır. Zorunlu eğitim 6-16 yaşları arasında 10 yıldır. 16-18 yaş arası, Genel Orta Öğretim “Bachillerato”, 18-22 yaş arasında üniversite eğitimi alınabilir. “Licenciatura” 2 yıl, Post Degree 2 yıl sürer. İspanya’da 7.000.000’den fazla öğrenci vardır.

SAĞLIK

Koruyucu ve tedavi edici hizmet bütçeleri eşittir. Zorunlu sağlık sigortası 1942 yılından beri yürürlüktedir. Nüfusun yaklaşık % 95’i sistem kapsamındadır. Milli gelirin yaklaşık % 6,3’ü sağlık harcamalarıdır. Doktor sayısı AB ortalamasının üzerindedir ama diş hekimi, hemşire ve tıbbi teknisyen sayısı AB ortalamasının altındadır. İspanyollar, sağlık sisteminden tedavi için uzun bekleme sürelerinden ve kısa randevulardan dolayı çok mutlu değildir.

MÜZELER

Şehirlerine ve tiplerine göre sınıflandırılmaktadır.

İKLİM

Atlantik Okyanusu kıyıları ılıman ve yağışlıdır. Yarımada'nın ortalarında yazlar sıcak, kışlar soğuk olur. Akdeniz kıyılarında baharlar yağışlı, yazlar sıcak, kışlar soğuktur. Dağlık bölgelerde kışlar uzun, yazlar kısadır. Kanarya Adaları'nda tüm yıl boyunca ılıman subtropikal iklim hüküm sürmektedir.

ÖNEMLİ

İspanya'yı yılda ortalama 58.000.000 turist ziyaret etmektedir. İspanya, Çin Halk Cumhuriyeti ile birlikte Fransa ve ABD'den sonra turizmde dünyanın 3. önemli ülkesidir.

Büyük şehirlerde iki priz ve 110/220 volt aynı anda bulunabilir. Genelde 110 volt, 50 ve 60 hertz, 2 yassı girişli prizler kullanılmaktadır.

UNESCO DÜNYA KÜLTÜR MİRASI

- Granada Alhambra, Generalife ve Albaicín: **1984**
- Burgos Katedrali: **1984**
- Córdoba Tarihi Şehri: **1984**
- Madrid El Escorial Manastırı ve Şehri: **1984**
- Barcelona Antoni Gaudí (1852-1926) eserleri, Parque Güell, Sagrada Família: **1984**
- Kuzey İspanya Santillana Cantabria'da Altamira Mağarası ve Paleolitik dönem mağarası: **1985**
- Asturias Oviedo anıtları ve Asturias Krallığı eserleri: **1985**
- Avila, Kastilya ve Leon, Avila eski şehri ve kiliseleri: **1985**
- Segovia, Kastilya ve Leon, Segovia tarihi şehri ve Roma su kemeri, Alcázar (11. yy), Gotik katedral (16. yy): **1985**
- Santiago de Compostela: **1985**
- Gomera Adası Santa Cruz Tenerife Kanarya Adaları, Garajonay Ulusal Parkı: **1986**
- Toledo Tarihi Şehri: **1986**
- Teruel ve Zaragoza, 16. yy Aragon Krallığı mimarisi: **1986**
- Cáceres Tarihi Şehri: **1986**

- Sevilla, katedral, Alcázar ve İndias arşivleri: **1987**
- Salamanca Tarihi Şehri: **1988**
- Vimbodi, Tarragona Katalunya, Poblet Manastırı: **1991**
- Badajoz Extremadura, Mérida arkeolojik yapıları: **1993**
- Ortaçağdan bugüne, Saint Jacques de Compostelle yolu, 1800 sivil ve dini yapı: **1993**
- Caceres Extremadura, Santa María de Guadalupe Kraliyet Manastırı: **1993**
- Huelva Sevilla, Guadalquivir kenarında 500.000 civarı su kuşunun kışladığı lagün, bataklık ve makilik Doñana Ulusal Parkı: **1994**
- Kastilya La Mancha, Cuenca Tarihi Şehri: **1996**
- Valencia, Seda de Valencia ipek loncası (1482-1533): **1996**
- Leon, Kastilya ve Leon, 1. yy Roma döneminde 200 yıl boyunca altın yıkamak için kullanılmış olan Las Médulas su kemerleri: **1997**
- Barcelona, Katalan Müzik Sarayı ve Sant Pau Hastanesi: **1997**
- Pirene Dağları'nda 3350 metrelik zirvesiyle Mont Perdu (Kayıp Dağ), kanyonlar ve dağ sıraları, Fransa ile ortak alan: **1997**
- La Rioja, Hac yerleri ve İspanyolcanın beşiği San Millan Yuso ve Suso manastırları: **1997**
- Coa / Portekiz ve Siega Verde / İspanya arasındaki vadiler ve prehistorik dönem ikonografileri (duvar süsleri): **1998**
- Endülüs (Andaluzya) ve Katalunya, İber Yarımadası ve Akdeniz'in ilkel dönem duvar resimleri: **1998**
- Madrid, Alcalá de Henares Üniversitesi ve Tarihi Bölgesi: **1998**
- İbiza, Balear Adaları, eko sistemi ve endemik deniz çayırları: **1999**
- Santa Cruz Tenerife Kanarya Adaları, San Cristobal de la Laguna şehri: **1999**
- Tarragona Katalunya, Tárraco Arkeolojik Kenti: **2000**
- Kuzey İspanya'da 1.000.000 yıl yaşında olduğu hesaplanan Atapuerca Arkeolojik Kenti: **2000**

- Pireneler Vall de Boı'de Roman Katalan kiliseleri, Lleide Katalunya kiliseli şehirler: **2000**
- Alicante Valencia, Elche 10. yüzyıla tarihlenen vaha (Oasis): **2000**
- Lugo Galicia, 2. yy Roma şehir surları: **2000**
- Madrid, Aranjuez Kültür Dokusu, doğal manzaralar ve insanların yaptığı bahçeler birlikteliğı: **2001**
- Taen Endülüs, 13. ve 16. yy eserleri Ubeda ve Baeza eserleri: **2003**
- Bizjaia Bask, 19. yy Vizcaya Köprüsü: **2006**
- Santa Cruz Tenerife Kanarya Adaları, Teide Ulusal Parkı: **2007**
- Coruna, 1. yy Herkül Kulesi (Deniz farı): **2009**
- Mayorka, Balear Adaları, Serra de Tramuntana manzaraları: **2011**
- Orta İspanya, Almadén ve Idrija Merkür metali madenleri: **2012**

BİLBAO'DAN BİARRİTZ'E

“Burası ne İspanya’dır, ne de Fransa. Burası Bask ülkesidir.”

Basklar, “Tanrı, Tanrı olmadan biz Basklar vardık ve buradaydık,” derler. Ebro Nehri haritada olmayan bir sınır olarak kabul edilir. Baskların, Guernica kentinde meclisleri ve gümrük sınırları vardır. 3.000.000 nüfuslu “Euskal Herria”, yani “Bask Ülkesi”, Fransa ile İspanya arasında yaklaşık 20.000 km² alan üzerindedir.

Basklar, tarih boyunca 602-717 yılları arasında Vasconia Dükalığı ve 824-1035 arasında Navarra Krallığı olarak devlete benzeyen yapılanmalar oluştururlar. 14. yüzyılda da İspanya Krallığı’na karşı otonom haklara sahip olurlar. Navarra Krallığı, 15. yüzyılda İspanya, İngiltere ve Fransa arasındaki savaşın sonrasında İspanya’ya bağlı kalır. 1522 yılında Bask direnişi ezilir, 50.000 kişi ölür, 100.000 Basklı ülkesini terk etmek zorunda kalır.

1833 yılındaki 1. Karlist Savaşı sırasında Basklar, İspanyol Kraliçesi ve Don Carlos arasında ikiye bölünürler. 1841 yılında ise Fransa ile İspanya arasında sınırlar çizilirken Bask toprakları ikiye bölünür. 1872 yılındaki 3. Karlist Savaşı sonrasında Basklar, İspanya’ya bağlanırlar. Askerlikten muaf olmak gibi bazı sosyal haklarını bu savaş sonrasında kaybederler. Bu tarihe kadar Guernica’da toplanan Bask Meclisi de kapatılır. Kısacası Bask Milliyetçiliği’nin Fransız Devrimi ile değil, sosyal haklarının kaybedilmesiyle başladığı söylenebilir.

1895 yılında Sabino Arana (1865-1903) tarafından Bask Ulusal Partisi kurulur. Yedi lehçeden oluşan Bask Dili bu dönemde yeni bir standarda kavuşturulur. Bask Dili, hiçbir dile benzemez. Eski bir dil grubunun günümüzde yaşayan tek örneğidir. Yine Bask Bayrağı ve Bask Ulusal Marşı bu dönemde oluşturulur. Bundan sonra 40 yıllık zorlu bir mücadele süreci yaşanır ve 1931 yılında kazanılan kısmi otonomi ile Bask varlığı bir kere daha tanınır. 1936’da başlayan İspanya İç Savaşı’nda Basklar, General Franco’ya karşı Cumhuriyetçileri destekler. 26 Haziran 1936

tarhinde Almanlar Guernica'yı bombalar. 1500 kişi ölür. 1939 yılında biten iç savaşı General Franco kazanınca otonomi biter. Yaklaşık 50.000 Bask ölmüş, 100.000 kişi tutuklanmış ve 200.000 kişi ülkeden kaçmıştır.

1939 yılında başlayan dönemde Bask dili yasaklanır, Bask dilinde eğitim veren okullar ve gazeteler kapatılır, Bask anıtları yıkılır, Bask isimlerinin yerini İspanyolca isimler almaya başlar. 1947 yılından sonra siyasi örgütlenme yeniden başlar. 1959'da ETA kurulur. General Franco'nun 1975 yılında ölümüyle yeni bir demokratik süreç başlar. 6 Aralık 1978 referandumu ve 25 Ekim 1979 Bask referandumu ile Guernica Statüsü gündeme gelir ve özerklik bir kere daha kazanılır.

Bugünlerde Bask Özerk Bölgesi, başkenti Donostia (San Sebastián) olan Gipuzkoa, başkenti Biblo (Bilbao) olan Bizkaia ve başkenti Gasteiz olan Araba olmak üzere üç bölgeden oluşur. Bask Meclisi'nin bulunduğu Gasteiz her üç bölgenin başkentidir.

Bask kimliğini sahiplenme İdoia, Unai, Kepa, Josune gibi tipik isimlerde gizlidir. Basklar, tüm güçleriyle kimliklerini sahiplenmekte ve kültürlerini yaşatmaya çalışmaktalar. "Euskal Jaiak" yani Bask Bayramı boyunca halat çekme (soka-tira), ağırlık kaldırma (arrijoseka) ve kütük kesme (aizkolaris) gibi geleneksel yarışlar yapılır. Geleneksel Bask topu maçları ve kürek yarışları düzenlenir.

Txikiteo denilen tipik geleneğe göre, Basklar her barda sadece bir kadeh içerek dolaşırlar. Basklara has bereye ise "txapela" denir.

BILBAO

Bilbao (veya Nervión) Nehri kıyısında kurulmuş olan Bilbao, sakin, temiz, düzenli, yemyeşil ve tarihe saygılı bir kenttir. Bilbao Nehri'nde kıyıdan 12 kilometre içeriye girmiş ve nehirde yüzen kefal balıkları göreceksiniz. Şehrin tepesindeki Etxebarria Parkı'ndan muhteşem bir panorama vardır. Bilbao ve Bask Bölgesi, sokaklarında dolaşırken kendinizi iyi hissedeceğiniz ve dünyanın yeme içme konusunda en iddialı bölgelerinden biridir. İspanya'nın bu bölgesinin dünya gurmeleri için önde gelen yerlerden olduğunu da hemen vurgulayalım. Küçük restoranlarda tapas (Baskçası pinthos) veya dünyaca ünlü restoranlarda tadım mönüleri ile unutulmaz deneyimler yaşayabilirsiniz.

Bilbao kent merkezi Moyua Meydanı (Plaza Moyúa), (Gran Vía) Don Diego Lopez de Haro Bulvarı ve Alameda Mazarredo arasındadır. Arenal Köprüsü'yle (Punta del Arenal / Areatzako zubia) Casco Viejo'ya, yani eski şehir tarafına geçilebilir. Bilbao'nun en önemli gezi noktası kuşkusuz Guggenheim Müzesi'dir. Müzenin tam karşı kıyısında Bilbao Üniversitesi vardır.

GUGGENHEIM MÜZESİ

Dünyada, New York, Venedik, Berlin, Las Vegas (Venetian Hotel'de) ve Bilbao'da olmak üzere Guggenheim aile fertleri tarafından kurulmuş beş müze vardır. Ayrıca Abu Dabi'de yapılmakta olan müzenin, şimdiye kadar yapılmış olan Guggenheim müzelerinin en büyüğü olması planlanmıştır.

Bilbao Guggenheim Müzesi, 1997 yılında Solomon R. Guggenheim Foundation tarafından eski bir demiryolu fabrikasının yerinde kurulmuş. Dış cephesinin büyük bölümü titanyum plakalarla kaplı müzenin mimarı dünyaca ünlü Frank Gehry'dir (Müzeyi ve ziyaretçilerinin ilgisini gördükten sonra, İstanbul Tepebaşı'nda zevksiz ve sevimsiz bir binanın yerine aynı mimar tarafından planlanacak ve bir Galatasaraylı ağabeyimizin finanse edeceği müze projesinin yıllardır bir adım bile ilerleyemediğini düşündükçe içim daralıyor). Bilbao'dan geçen herkes müzeyi geziyor. Ayrıca her yıl dünyanın her yerinden binlerce mimarlık eğitimi alan genç sadece müzeyi görebilmek

*Baska sokak kelimesi Kalea, İspanyolca Callédir.
Baska köprü kelimesi Zubia, İspanyolca Puente'dir.*

için Bilbao'ya geliyor. Müzenin nehre bakan cephesi her akşam 20.00-21.00 arası havuzdan yükselen beş doğal gaz borusuyla ışıklandırılıyor. Müzenin önündeki çiçekten köpek heykeli de şahane bir fotoğraf noktasıdır.

Müzenin girişinde herkese birçok lisanda bilgi veren kulaklıklar veriliyor. Her salonda numarayı tuşlayınca sergilenen eserlerle ilgili bilgiyi dinleyebiliyorsunuz.

Guggenheim Müzesi'nin hemen yanı başındaki La Salve Köprüsü de çok ilginç bir mimariye sahiptir. Nehrin üzerindeki 17 köprüden bir diğer dikkat çekenini ise Zubi-Zuri Köprüsü'dür (Beyaz Köprü).

Guggenheim Müzesi'nin önünden yürümeye başlayın. Ria de Bilbao kıyısından Zubi-Zuri Köprüsü'nün yanından geçerken karşı kıyıdaki belediye binasını (Ayuntamiento) göreceksiniz. Puente del Arenal'den (Areatzako Zubia) geçerek Casco Viejo'da dolaşın. Sonrasında Calle Navara ve Diego Lopez de Haro Bulvarı ile devam ederek Moyua Meydanı'na kadar gelin. Pazar günleri Casco Viejo'da eski kitap ve koleksiyon pazarı kuruluyor. Moyua Meydanı'ndan Arená'ya ve San Mames Stadi'na yürüyerek gidilebilir.

Bilbao'nun çok yakınındaki Bizkaia Köprüsü (Puente Bizkaia), Unesco Dünya Kültür Mirası listesinde. Köprüden yaya geçişi 7 Euro'dur (2015 yılı).

Bilbao, gözlük satın almak isteyenler için ilginç bir şehirdir.

Bilbao'da birkaç tane Michelin yıldızlı restoran vardır. İki restoranın adresini ve rezervasyon yapmak isterseniz bilgilerini ekliyorum.

ZORTZIKO

1 Yıldızlı Michelin restoranı

Alameda Mazarreda 17

Tel. +34 944 23 97 43

Şef Daniel Garcia

www.zortziko.es

<https://instagram.com/daniel.zortziko/>

MİNA

1 Yıldızlı Michelin restoranı

Muelle Marzana

Tel. +34 944 79 59 38

www.Restaurantemina.es

AMORİNO

Guggenheim Müzesi'nin karşısında Iparraguirre ve Lersundi sokaklarının kesiştiği noktada mükemmel bir dondurmacıdır.

<http://www.amorino.com/>

<https://instagram.com/amorinogelato/?hl=en>

SAN SEBASTIAN - DONOSTIA

San Sebastián, Bask Bölgesi'nin en güzel şehirlerinden biridir. Concha Koyu ve Santa Clara Adası önünde uzanırken Igeldo ve Urgull tepeleri iki yandan görüntüyü tamamlar. Atlas Okyanusu'na dökülen Urumeda Nehri'nin bir tarafında Zurriola Plajı, diğer yanında Concha ve Ondorreta plajları uzanır. Bu plajlarda denize girenler, güneşlenenler ve rüzgâr sörfü yapanlar hiç eksik olmaz.

Casco Viejo veya Parte Vieja'da (Eski Şehir), Plaza de la Constitucion'ı (Anayasa Meydanı), San Vicente ve Santa Maria kiliselerini görmeye çalışın. Casco Viejo, nehre dik ve birbirine paralel sekiz caddeden oluşur. Burada yaklaşık 700 yıllık tarihle güncel hayat iç içedir. 31 de Agosto Sokağı geceleri çok canlıdır. Bu sokakta tapas ve Michelin yıldızlı restoranlar vardır. Zurriola Köprüsü'nün (puente del Kursaal) karşı yakasında kentin kongre merkezi Kursaal yer alır. Avenida de la Libertad'ın (Baskça Askatasunaren Hiribidea) bir ucunda Plaza de España, diğer ucunda Plaza de Cervantes bulunur. Plaza del Buen Pastor çevresini Paris'in Rue de Rivoli civarına, Maria Christina Köprüsü'nü (Puente /Zubia Maria Christina) Paris'in 3. Alexandre Köprüsü'ne benzetirler. Zaten 1914 yılındaki büyük yangından sonra kenti Paris'ten esinlenerek inşa etmişler.

IGUELDO TEPEŞİ

İgeldo Tepesi, 1500 yıldır balıkçılar tarafından gözlem noktası olarak değerlendirilmiş. Balıkçılar, kışı geçirmek için Biskay Körfezi'ne giren balinaları buradan izlemiş. Basklı balıkçılar bir dönem Avrupa'yı tuzlanmış balina etiyle doyurmuş. Sahilden Igeldo Tepesi'ne teleferikle de ulaşmak olasıdır. Buradan şehrin muhteşem bir manzarası vardır.

Casco Viejo'da kolayca bulabileceğiniz Aquarium'u mutlaka gezin. Eski balıkçı teknelerinin maketleri ve denizlerin direnmeye çalışan canlıları ile harika zaman geçireceksiniz.

www.aquariumss.com

Önemli bir etkinlik olarak 1953 yılından beri Eylül ayının son haftasında düzenlenen San Sebastián Film Festivali'nde Concha de Oro (Altın İstiridye) ödülü veriliyor. Real Sociedad maçlarını Anoeta Stadi'nda oynayan bir La Liga futbol takımıdır.

San Sebastián'a yaklaşık 30 km uzaklıktaki Getaria ve Zarautz kentleri bölgenin güzel tatil merkezleridir.

San Sebastián'ın şefleri yöresel yemeklerine sadıktır. Yemeklerin malzemelerini bile bölgelerinden bulmaya çalışırlar. Birleşim ve yaratıcılıkları inanılmazdır. Son derece hafif yemeklerde yağ ve krema nadiren kullanılır.

Igeldo Tepesi ve Gipuzkoa'da San Sebastián'ın çok yıldızlı restoranlarından birkaç tanesi vardır. Yaklaşık 200.000 nüfuslu San Sebastián'daki 3 yıldızlı Michelin restoranı sayısı New York'a eşittir. Akelarre, Arzak, El Bulli, Martin Berasategui 3 yıldızlı Michelin restoranlarıdır. Kentte ayrıca 2 yıldızlı olmasına karşın son birkaç yıldır dünyanın en iyi mutfak şefleri arasındaki yerini koruyan Mugaritz ve Zuberoa'nın yanı sıra dokuz tane de 1 yıldızlı Michelin restoranı vardır. San Sebastián, dünyada kişi başına en fazla Michelin yıldızı düşen kenttir. Kentte, bu restoranlardan başka 75 kadar Gurme Kulübü bulunmaktadır.

RESTORANLAR:

AKELARE: 3 Yıldızlı Michelin restoranı.

Igeldo Tepesi'nde.

Tel. +34 943 31 12 09

Şef Pedro Subijana Reza.

www.akelarre.net

<https://instagram.com/explore/tags/akelare/>

Akelare'de "Deniz Bahçesi" diye tanımladıkları tadımlık tabağını hangi büyük ressam yaptı diye düşünüp tatmaya kıyamayabilirsiniz. Menüde yemeklerin hepsi anlatılamaz lezzette, ancak yemek sonunda hâlâ tatlı yemeye yeriniz kaldıysa elmalı tartın yaratıcılığı inanılabilecek gibi değil. Ağız tadına düşkün olanlar bu deneyimi mutlaka yaşamalıdır.

ARZAK: 3 Yıldızlı Michelin restoranı.

Alto Miracruz'da.

Tel. +34 943 27 84 65

Şef Juan Mari Arzak ve kızı Elena Arzak.

www.arzak.es

<https://instagram.com/explore/tags/arzak/>

MARTIN BERASATEGUI: 3 Yıldızlı Michelin restoranı.

Lasarte Oria'da.

Tel. +34 943 36 64 71

Şef Alberto Berasategui.

www.martinberasategui.com

<https://instagram.com/berasategui/>

MUGARITZ: 2 Yıldızlı Michelin restoranı.

Errenteria'da.

Tel. +34 943 52 24 55

Şef Andoni Luis Aduriz.

www.mugaritz.com

<https://instagram.com/mugaritz/?hl=en>

<https://instagram.com/explore/tags/mugaritz/>

KOKOTXA: 1 Yıldızlı Michelin restoranı.

Calle Campanario Casco Viejo'da.

Tel. +34 943 42 19 04

www.restaurantekokotxa.com

<https://instagram.com/restaurantekokotxa/>

EK OLARAK:

A FUEGO NEGRO: Tapas yemek için.

31 de Agosto 31 Casco Viejo'da.

Tel. +34 650 13 53 73

www.afuegonegro.com/

<https://instagram.com/afuegonegro/?hl=en>

ASTELENA: Tapas ve deniz ürünleri için.

Plaza de la Constitucion.

Tel. +34 943 42 58 67

www.restauranteastelena.com

EL CASERIO: Paella ve öğle yemeği menüleri için.

San Gerónimo 16.

Tel. +34 943 42 15 93

www.restaurantecaserio.com

BIARRITZ

Atlas Okyanusu kıyısındaki Biarritz kentinin kaderi, 1854 yılında İmparator 3. Napoleon ile Eugenie'nin burada evlenmeleriyle değişmiş. Sonrasında balıkçı köyünün turizm şehrine dönüşmesi çok hızlı gerçekleşmiş. Evliliğin gerçekleştiği Villa Eugenie, 1903 yılında çıkan yangında zarar görmüş ve geçirdiği restorasyondan sonra Hotel du Palais olarak açılmış. Bu otelin restoranı Michelin yıldızlıdır.

Biarritz son yıllarda Fransa sahillerinin en önemli turizm merkezlerinden biri olmuştur. Deniz Feneri'nde (Phare) kentin en güzel panoraması vardır. Marbella ve Côte Basque plajları ile Grande Plage ve Miramar plajları arasında Eski Liman (Port Vieux) ile Balıkçı Limanı (Port des Pêcheurs) bulunur. Eski Liman'dan Atlas Okyanusu'na uzanan Bakire Kayalığı (Rocher de la Vierge) üzerinde Meryem Ana heykeli vardır. Hemen çok yakınında 1933 yılında inşa edilmiş ve 1992 yılında yenileme görmüş olan Musée de la Mer Aquarium bulunur.

Avenue de l'Impératrice üzerindeki 19. yüzyıl malikâneleri ilginç mimarileriyle dikkat çeker. Bu şatolardan Ortaçağ yapılarını andıran La Roche Ronde'un ünlü konukları arasında Mata Hari varmış. Villa Cyrano, Neo-Gotik ve Art Nouveau karışımı mimari tarzıyla, Villa Mirasol vitraylarıyla göze çarpar.

Hotel du Palais'nin biraz ilerisinde bir Thalasso merkezi görürsünüz. Biarritz, bir rüzgâr sörfü merkezi olduğu kadar, önemli bir deniz suyu terapi kentidir.

Hotel du Palais'nin karşısındaki Rus Ortodoks Kilisesi 1892 yılında inşa edilmiş ve daha sonra Aleksandr Nevski'nin katkılarıyla onarılmış. Kilise, 1917 yılından sonra Beyaz Rusların ve Romanov hanedanı üyelerinin buluşma noktası olmuş. Grande Plage üzerindeki Casino 1924 yılında açılmış. Biarritz'in bu bölgesi biraz pahalıdır ama çok keyiflidir. Biarritz'deki Anglet de, toprak fiyatları en az Biarritz kadar pahalı olan bir sahil beldesidir.

Her gün 10:00 - 18:00 arası açık olan Çikolata Müzesini (Musée du Chocolat) gezmek ilginç olabilir. biletler kişi başı 6,5 euro'dur (2015 yılı)

<http://www.planetemuseeduchocolat.com/>

BARCELONA

Bir Katalan şair, Barcelona'yı “Büyüleyen Kadın” olarak adlandırır. Bence haklıdır da. Çünkü Barcelona, dünyada her gidenin büyülediği, hiç ayrılmak istemediği ve mutlaka geri döndüğü şehirlerin en başında gelir. Barcelona, İspanya'nın en Avrupai şehri olarak kabul edilir. Depresif Madrid'in karşısında civil civil bir şehir olarak öne çıkar.

BARCELONA CARD

1992 Olimpiyatları için yenilenmiş olan havaalanındaki turizm ofisinden broşürler, metro kartı ve Barcelona Kartı edinebiliyorsunuz. Barcelona Card veya Barcelona Kartı metro ve otobüste geçerli olduğu gibi müze girişlerinde de % 20 ile % 50 arasında indirim sağlar. Bu kartı 3-4-5 günlük olarak 45-55-60 Euro'ya satın alabilirsiniz. Bütün müzelerde geçerli olan Art-Ticket'i herhangi bir müze gişesinden edinebilirsiniz. Bu müze başta Miró Müzesi, Picasso Müzesi ve La Pedrera olmak üzere birçok müzeye çok avantajlı giriş olanakları sunar.

Barcelonalılar, kendilerini İspanyol'dan çok Katalan ve daha çok Avrupalı olarak kabul eder.

Barcelona, Cenova ve Marsilya'dan sonra Akdeniz'in üçüncü büyük limanıdır. Modern sanatın iki büyük ismi Joan Miró ve Salvador Dalí, Barcelona'da doğmuş ve büyümüştür. Pablo Picasso, gençlik yıllarını burada geçirmiş ve ilk dönem eserlerini burada vermiştir. Antoni Gaudí bütün ömrünü şehri güzelleştirmek için geçirmiş ve burada ölmüştür. Bu dev sanatçılar Barcelona'yı adeta bir açık hava müzesine dönüştürmüştür. Benim için ise, şehrin en güzel taraflarından biri hemen her yerinde dalgalanan beş sarı ve beş kırmızı çubuktan oluşan bayrağıdır. MS 9. yüzyılda kurulmuş

TRAVEL CARDS

Metro ve otobüste geçen Travel Cards da 2-3-4-5 gün için 14-20, 50-26, 50-32 Euro'dur. On geçiş sağlayan Metro ve otobüs T10 bileti satın alınırsa daha ucuz olur (9,95 Euro). Tek bilet ise 2,15 Euro'dur (2015 Yılı). Ayrıca bir gün geçerli bilet olanağı da var ama bu bilet ile on yolculuktan fazlası yapılamıyor. Bu kartları havaalanından satın alamadıysanız Sants istasyonunda veya Plaça de Catalunya'daki turizm ofisinden de elde edebilirsiniz (2015 Yılı). www.barcelonaturisme.com

olan şehir, 15. yüzyılda Kristof Kolomb'a keşiflerinde kaynak sağlamış. 1939 yılına kadar süren imparatorluk 2. Dünya Savaşı'yla egemenliğini kaybetmiş. 2. Dünya Savaşı'ndan sonraki uzun Franco döneminde Katalanca konuşulması bile yasaklanmış. 1975 yılında Franco'nun ölümünden sonra Barcelona yeniden özerkliğine kavuşmuş. Zaten nüfusunun yarısından fazlası Katalan olan şehir kendini İspanyol bile saymıyor. Katalan dili de Latince kökenlidir.

1992 Olimpiyatları'nın hazırlıkları ile Barcelona büyük bir değişim yaşamış. O dönemdeki belediye başkanının deniz kenarındaki gecekonduları çok büyük bir süratle nasıl ortadan kaldırdığı bugün bile anlatılıyor.

HAVAALANINDAN ŞEHİR MERKEZİNE

Havaalanından Plaça de Catalunya'ya her 15 dakikada bir kalkan A1 / A2 (Aerobús) otobüsleriyle gidilebiliyor. Kısa bir yürüyüşten sonra T1 ve T2 terminallerinden kalkan bu otobüsleri bulabilirsiniz. Sants, Plaça d'Espanya, Plaça de Catalunya'da otobüsten inebiliyorsunuz. Bu otobüs, Plaça de Catalunya'dan havaalanına 05:00-00:30 arasında her 30 dakikada bir geri dönüyor. Hafta sonu ve tatil günlerinde bu saatler değişebiliyor. 6 hatlık metro sistemi, Plaça de Catalunya merkez düşünülerek tasarlanmış. Metro hatları, sarı, kırmızı, mor, mavi, yeşil ve gri renklerle gösteriliyor. Metro, 05:00-24:00 saatleri arasında çalışıyor ve sistemini anladıktan sonra hayatı çok kolaylaştırıyor.

BUS TURISTIC

Barcelona'yı turist gözüyle tanımak isterseniz sizler için hazırlanmış Bus Turistic çok güzel bir alternatiftir. Ana bulvarların hemen tamamında bu otobüse binebileceğiniz duraklar bulunuyor. Bileti otobüslerde satın alabiliyorsunuz. Tur sırasında altı lisanda bilgi veriyorlar. Mavi programda, kuzey rotasında Catalunya, Gràcia, Sagrada Família, Park Güell, Nou Camp'dan ve kırmızı programda, güney rotasında Catalunya, Port Vell, Fundació Joan Miró, Barri Gòtic'ten geçiliyor. Bir günlük limitsiz kullanım 27 Euro, iki gün arka arkaya kullanmak şartıyla iki günlük bilet ise 35 Euro'dur (2015 Yılı). Çocuklara indirim yapılıyor. Durakta bekleme süresinin en fazla 20 dakika olacağını söylüyorlar.

Barcelona'yı yaya ama rehberle dolaşmak isterseniz Guide Bureau'yu (Tel.+34 932 68 24 22) arayabilirsiniz. Bike Tours Barcelona (Tel.+34 932 68 21 05) şehri bisikletle dolaşma olanağı sunuyor.

- *La Rambla-Plaça de Reial*
- *Palau Güell*
- *Denizcilik Müzesi*
- *Barceloneta*
- *Port Vell - Akvaryum*
- *Ciudadella Parkı ve*
Hayvanat Bahçesi
- *Barri Gòtic - Ciutat Vella*
- *La Ribera*

- *Picasso Müzesi*
- *Eixample*
- *Sagrada Família-*
Antoni Gaudí
- *Parc Güell*
- *Montjuïc-Joan Miró-*
Poble Espanyol
- *Figueres - Salvador Dalí*
• *El Raval*

Havaalanı El Prat de Llobregat şehre 12 km uzaklıktadır. Alandan şehre metro ile gidebilmek için önce Renfe yani bölgesel trene biniliyor. Şayet alandan aldıysanız bu trende Travel Cards geçiyor. Alandan çıkınca sola dönüp köprüden geçince istasyona geliyorsunuz. Burada ikinci hattan kalkan trene binip mavi hatta ulaşınca değişiklik yaparak Sants'a yani merkeze gelebilirsiniz. Buradan sonra biraz kaybolduysanız bile çok önemli değil, artık şehir merkezindesiniz.

Prat de Llobregat'tan şehre taksi ile de gidilebiliyor. Taksilerde valiz başına ek ücret ödeniyor.

Yurtdışı görüşmelere açık bir cep telefonunuz varsa şehrin her yerinden sorunsuz konuşma yapabilirsiniz. İspanya'nın kodu uluslararası telefon için 34, Barcelona'nın kodu ise 93'tür. Gittiğiniz ülkelerden dostlarınıza kartpostal atma alışkanlığınız varsa burada posta pulunu (selos) gazete bayilerinden satın alabiliyorsunuz.

ŞEHİR MERKEZİ

Barcelona şehir merkezini kısaca şöyle anlatmaya çalışayım. Şehri doğudan batıya Gran Via de les Corts Catalanes ve biraz yukarısından da Avenida (Katalanca Avinguda) Diagonal boydan boya keser. Bu iki bulvar, Avenida Meridiana üzerinde Plaça de les Glòries Catalanes'de kesişir. Bu ana bulvarların arasındaki sokaklar genelde birbirlerine dik olarak bağlanır. Gran Via de

les Corts Catalanes'in güneyinde Olimpiyatların düzenlendiği Montjuïc, tarihi şehrin merkezi Barri Gòtic ve Ciutat Vella, Barceloneta, Parc de la Ciutadella, Eski ve Yeni Liman bulunur. Plaça de Catalunya'nın (Katalan Meydanı) bir köşesinde başlayan La Rambla Bulvarı, Mirador de Colón (Sütun üzerindeki Kristof Kolomb heykeli) ile sona erer. 2 km uzunluğundaki La Rambla, Victor Hugo için dünyanın en güzel bulvarıdır. Buradan itibaren de liman bölgesi başlar. Bu caddeden sola doğru yürürseniz Port Vell sizi karşılar. Plaça de Catalunya'dan Passeig de Gràcia'yı alarak kuzeye doğru yürürseniz hem şehrin en canlı, en renkli bulvarı olan Passeig de Gràcia'yı tanımış olursunuz hem de Avenida Diagonal'e varırsınız. Passeig de Gràcia'nın üzerinde yürürseniz Antoni Gaudí'nin yaptığı müze evler Casa Batlló ve biraz ileride La Pedrera olarak da bilinen Casa Milà'yı görürsünüz. Avenida Diagonal'den sağa doğru devam ederek okları izlerseniz Sagrada Família'ya varırsınız. Şehrin bu bölgesi Eixample veya Yeni Şehir olarak bilinir. Gràcia'nın kuzeyinde Parc Güell bulunur. Plaça de España metrosuyla Joan Miró Müzesi ve Poble Espanyol (Pueblo Español)'a gidilebilir. Yeşil hat Palau Reial ve Mavi Hat Collblanc metrolarının ortasında Barcelona'nın ünlü Nou Camp Stadi bulunur. Metro ile yeşil hattı alır, Vallarca istasyonunda inerseniz kısa bir yürüyüş ve yürüyen merdivenler ile Parc Güell'e varırsınız.

LA RAMBLA - PLAÇA DE REIAL - PALAU GUELL

1927 yılında düzenlenmiş olan Plaça Catalunya, Eski Şehir ile Eixample'nin birleşme noktasıdır. Plaça de Catalunya'yı La Rambla Bulvarı Port Vell'e, Via Laietana da Barri Gòtic'e bağlar. Plaça de Catalunya, güvercinleri, kafeleri, müzisyenleri ile Taksim Meydanı'na benzer. Rambla Bulvarı'nın başlangıcında 19. yüzyıl çeşmesi Font de Canaletes vardır ve bu çeşmenin suyundan içenlerin Barcelonalı oldukları kabul edilir. La Rambla Bulvarı yaklaşık 3 km uzunluğundadır. Bu bulvarı da dilerseniz İstiklal Caddesi'ne veya Nişantaşı'na benzetebilirsiniz. Antoni Gaudí tarafından düzenlenmiş olan La Rambla, dünyanın en ünlü ve en prestijli bulvarları arasında sayılır. Burada 24 saat boyunca hayat kesintisiz devam eder. La Rambla'nın iki kenarı çınar ağaçları ile süslüdür. Gazete, dergi ve Barcelona forması satan kiosklar, mim sanatçıları, sokak şairleri ve 200 yıllık kuş pazarı caddenin dekorunu tamamlarlar. Akıllara zarar kılık kıyafetleriyle dakikalarca kıpırdamadan durabilen mim sanatçılarını gerçek heykellerden ayırbilmek çok zordur. La Rambla'nın iki yanında şehrin eski mahalleleri bulunur. Bu mahallelerin içindeki dar sokaklar büyük meydanlara açılır. Gerek daracık sokaklarda gerek büyük meydanlarda kafeler, restoranlar, kitapçılar, antikacılar, şık mağazalar ve turistik eşya satan dükkânlar bulursunuz.

MERCAT DE LA BOQUERIA

La Rambla Bulvarı'ndan denize doğru yürürken sağ tarafınızda olağanüstü bir sebze meyve pazarı olan ve Avrupa'nın en büyük perakende yiyecek pazarları arasında sayılan Mercat de la Boqueria'yı göreceksiniz. 13. yüzyıldan beri burada sebze, meyve, jambon, balık, deniz ürünleri, mantar, peynir satılıyor. Kısacası, Mercat de la Boqueria uzun süredir Barcelona'nın en önemli pazar yeri olmuş. Buradaki küçük, büfe irisi, bar benzeri restoranlarda öğle saatlerinde çok güzel yemekler yenilebilir. El Quim, La Boqueria'nın en dolu dükkânlarından biridir. Minik restoranın duvarları ünlü müdavimlerinin fotoğraflarıyla süslüdür. El Quim'de günün yemeği olarak Chipirones con Huevos yani yumurtalı bebek kalamar varsa çok şanslısınız demektir. Sarımsak ve zeytinyağıyla sote ettikleri minik kalamarların üzerine yumurta ve deniz suyu ekliyorlar. Yanına ise kızarmış biber ve bir bardak köpüklü şarap istemeyi unutmayın.

**Aman, bulvarın tadını
çıkartırken yankesicilere
kurban olmayın!**

417 numaralı standın yanında bulunan Pinotxo'da menü olmadığından müşteriler ne bulursa onu yiyor. Burada menü şefin iki dudağının arasındadır. Önünüze gelen tabaklarda o

gün ne kalmışsa onu bulur ve yersiniz. Benim payıma biraz yağlı ama nefis bir jambonlu yemek olan Capipota ile domatesli, jambonlu, ışkembeli nohut yemeği Callios düştü. Bir dahaki sefere şansım yaver giderse Katalan mutfağının spesiyalitelerinden mercimek yemeği, enginarlı tortilla ve ızgara patlıcan da yiyebilmeyi ümit ediyorum.

*İspanya'da
ayakkabıcılara göz
atmayı unutmayın
Hem kaliteli hem de ucuz
ayakkabılar bulacaksınız.*

GRAN TEATRE DEL LICEU

Pazar yerinin biraz ilersinde Liceu Operası veya Gran Teatre del Liceu bulunur. Kristal avizelerle, bordo kadife perdelerle, altın yıldızlı localarla süslü Gran Teatre del Liceu, Paris Operası'yla birlikte Avrupa'nın en büyük opera binası sayılıyor. Dünyanın en büyük sahnelerinden birine sahip olan Liceu, mükemmel bir akustiğe sahip salonuyla ünlüdür. 1847 yılında inşaatı

*Fiyatlar pek ucuz olmamasına rağmen, Liceu opera
ve konser izlemek için çok etkileyici bir yerdir.
Tel. +34 934 85 99 00*

tamamlanan opera, 1862 yılında geçirdiği yangından sonra restore edilmiş ve 1893 yılında yeniden açıldığı ilk gece 20 kişinin öldüğü bir bombalı saldırıya uğramış. 1994 yılında bir yangın daha geçiren opera, 1999 yılında onarımı tamamlanarak yeniden hizmete girmiş. Leyla Gencer ve Suna Korat gibi Türk sanatçıları Gran Teatre del Liceu'da sahneye çıkmışlar.

PLAÇA REIAL

Tiyatronun karşı sırasına geçip Carrer de Ferran'dan devam edip hemen ilk sokaktan sağa dönerseniz Plaça Reial'e gelirsiniz. Plaça Reial, revaklı binalarla çevrilmiş olan geniş bir meydandır. 19. yüzyıl yapılarının önünde restoranlar ve mağazalar ziyaretçilerini bekler. Meydanı süsleyen Neo-klasik tarzdaki elektrik direkleri Gaudí'nin tasarımıdır. Pazar günleri burada eski para, pul ve kitap pazarı kurulur. En azından bu meydandaki barlardan birinde sangria veya meyveli şarap içmeden geri dönmeyin.

Yeniden La Rambla Bulvarı'na dönüp yolunuza devam ederseniz biraz ilerde sağ tarafta kalan Carrer Nou de la Rambla'yı geçip 1889 yılında Neo-Gotik tarzda inşa edilmiş Palau Güell'i görebilirsiniz.

MONUMENTO A COLÓN

La Rambla Bulvarı Akdeniz'in kıyısındaki Plaça del Portal de la Pau'da Barış Kapısı'yla sona erer. Burada sizi "Monumento a Colón" karşılar. 1888 yılında dikilmiş olan sütun 60 m yüksekliğindedir. Sütun, Amerika'yı keşfetmek için yola çıkmış olan Kristof Kolomb'un 1493 yılındaki geriye dönüşünde karaya ilk ayak bastığı yere dikilmiş. Kolomb'u burada Katolik krallar karşılamış ve Kolomb'un yanında getirdiği ilk yedi yerli, törenle katedralde Hristiyan olmuş. Kolomb'un heykeli dikilirken ana amaç, büyük kâşifin parmağının Yeni Dünya'yı işaret etmesiymiş. Ne var ki heykel Málaga'ya dönüktür.

DENİZCİLİK MÜZESİ

Meydanın hemen sağ tarafında dünyanın en güzel Denizcilik Müzeleri'nden birini ziyaret edebilirsiniz.

Müze, 10.00-20.00 arası her gün açıktır. Drassanes tersane anlamına geliyor. Buradaki eski tersane binalarını müzeye dönüştürmüşler. Binanın dört orijinal köşe kulesinden üçü ayakta kalmıştır.

Müzenin girişinde altı yabancı dilde bilgiler veren kulaklıkları bedava edinebiliyorsunuz. Vitrinlerin üzerinde yazılı numaraları kulaklığın üzerine tuşlayınca seçtiğiniz lisanda verilen bilgileri dinleyebilirsiniz. Balıkçılık gemileri, savaş gemileri ve denizcilikte

kullanılan malzemeler ile muhteşem bir müze gezeceksiniz. Altı düz, ağaçtan yapılmış olan balıkçı teknesi Jangada, Brezilya'da hâlâ kullanılmaktaymış. Savaş gemisi olarak kullanılan karavellerin yapımına Rönesans yıllarında başlanmış. Kristof Kolomb'un gemisi Santa Maria Amerika'ya ulaştıktan sonra sökülerek ağaçları kale yapımında kullanılmış. Duvarlardan birinde seramikten dev bir İnebahtı Savaşı tablosu görülür.

Portekizli Macellan için, 1519 yılında İspanyol bandırası altında başlayan dünya turu, 1521 yılında yerlilerle çıkan çatışmada Filipinler'de ölümüyle biter. Bu yolculuğa başlayan 236 denizciden sadece 18 tanesinin geri döneceği seferi, yalnızca Basklı Juan Sebastián Elcano'nun komutasındaki Santa Maria de la Victoria gemisi tamamlayacaktır. Geri dönebilen bu tek geminin getirdiği baharat ise krala bu sefere harcanan paranın iki katı gelir sağlayacaktır.

Müzede, seksen topa sahip olan savaş gemisi maketi çok ilginçtir. Bu gemilerde forsalara her saat başı bir litre su verilirmiş. 19. yüzyılda denizciler, teknelerin önüne uzun yolculuklarında kötülöklere karşı geminin korunabilmesi için maskaronlar koyarmış. Bu maskaronların en çok görölenleri Aslan, La Blanca Aurora, Dama de la Rosa ve El Ninot adları verilenler olmuş. Mısırlılar ve Fenikeliler eski çağlarda kötölöklere karşı teknelerine göz resimleri boyarmış.

18. ve 19. yüzyıllarda Fragata (Firkateyn) adı verilen tekneler ile Katalan denizciliği zirve yıllarını yaşamış. Deniz aşırı ölkelerden şeker, kumaş ve esir ticareti yapılmış. Katalan ticaret gemilerinde kaptan dâhil üç denizci ve geminin büyüklüğüne göre 12 ile 18 arasında tayfa bulunmuş.

Binaların görkeminden, Ortaçağ'da deniz aşırı seferlere verilen önem anlaşıyor.

Tel. +34 933 42 99 20

www.museumaritimbarcelona.org

İspanya'da en hoşuma giden olaylardan biri de, öğrencileri müzelere getirip ders saatlerini burada geçirmeleridir. Öyle ya küçücük bir çocuğa müzedeki olağanüstü atmosferde görsel bilgi vermekten daha iyi hangi yöntem olabilir ki? Bir keresinde Lizbon'da ilkokul talebelerini gece balıklarla uyumak için Akvaryum'a getirdiklerini görmüştüm. Başka bir yolculuğumda ise Yeni Zelanda'nın Auckland şehrindeki Te Papa Museum'da yeryüzü faylarının gösterildiği salonda çocukları depreme karşı nasıl eğittiklerini izlemiştim. Bir başka defasında İran Arkeoloji Müzesi'nde ders gören küçük öğrenciler gördüm. Ne diyelim darısı başımıza.

PORT VELL - AKVARYUM

Port Vell şehrin yeni limanıdır. Marınanın girişinde yayalar tarafından kullanılan Rambla del Mar, teknelerin çıkışına göre kapanıp tekrar açılıyor. Öyle ki bu beklenmedik giriş o an şüphelenmeyen bazı turistleri (özellikle çocukları) şaşkına çevirdiği olur.

Akvaryumlara giriş ücretleri ucuz değildir ama ben bugüne kadar gittiğim akvaryumların hepsini çok beğendim. Bana Lizbon ve Boulogne Sur Mer'deki akvaryumlar daha büyük gibi geldi ama Barcelona'daki akvaryumun Avrupa'nın en büyük akvaryumu olduğunu söylüyorlar.

Buradaki Las Sepias veya mürekkep balıklarını mutlaka görün. Bu balıkların ağız ahtapot gibidir. Bu balıklar sevişme vakti gelince renk değiştirmiş. Mürekkep balıkları seks düşkünü balıklarmış. Bir başka vitrinde denizlerdeki müthiş işbirliklerinden birini göreceksiniz. Pez Limpiador veya “Bluesstreak Cleaner Wrasse”ler, büyük balıkların dişlerinin arındaki artıkları temizleyerek beslenen balıklardır. Aslan balığı (Pez Escorpion), çizgili, toprak rengi, kanatlı gibi akrebe benzeyen bir balıktır. Milana veya Kartal vatozu benekli uçan daire gibi bir balık cinsidir. Yapraklı Deniz Ejderi veya Dragon de Mar Frondoso’nun sırtı ağaç dalı gibidir. Weedy Seadragon veya Deniz Ejderi (Phyllopteryx Taeniolatus) uzun burunlu kanguruya benzer. Benim hemen tutup yemeye karar verdiğim balıklar ise; Queen Angel Fish (Holacanthus ciliaris) veya Teardrop Butterflyfishler (Chaetodon unimaculatus), sarı lacivert renkli balıklardır. Kimi vitrinlerde balık yumurtalarını poşetlerde koruyorlar. Büyük akvaryumun altından yürüyen halı ile geçebiliyorsunuz. Böylece bu muhteşem dünyanın güzelliğini daha fazla hissedebiliyorsunuz.

Port Vell'deki Moll d'Espana'da Acuarios

Oceanworld'ü gezebilirsiniz.

Tel. +34 932 21 74 74 www.aquariumbcn.com

BARCELONETA

Uzun yürüyüş yolu, plajları ve restoranlarıyla ünlü olan Barceloneta'yı Port Vell ve Ciutadella Parkı çevreler. Yaz aylarında şehre en yakın plajlar olarak çok ilgi görür ve bölgenin denize bakan pek çok barı vardır.

CIUTADELLA PARKI - HAYVANAT BAHÇESİ

Denize doğru uzanan balıkçı köyü Barceloneta'nın yanından geçerek Avenida Del Marques de l'Argentera üzerinden devam ederseniz, yine Gaudí'nin tasarladığı Parc de la Ciutadella'ya geliyorsunuz. 30 hektar alan üzerine kurulmuş olan Parc de la

Ciutadella'daki eski silah deposu, önce Katalanya Parlamentosu daha sonra Modern Sanat Müzesi olarak kullanılmış. Parkın içindeki eski saray okula çevrilmiş. Parkın içindeki yapay göl ve yürüyüş alanları çok güzeldir. Parc de la Ciutatella'nın içinde bugün üç müze bulunuyor. Bu müzeler modern Katalan ressamların eserlerinin sergilendiği Modern Sanat Müzesi, Jeoloji Müzesi ve Zooloji Müzesi'dir.

*Romalılar mercanı ilaç olarak kullanırlarmış.
Hristiyanlarda da kırmızı mercan kurbanların
kanını simgeler ve kötülüklere karşı kullanılmış.*

Bu müzenin girişi biraz pahalıdır ama vaktiniz varsa ve hayvanları seviyorsanız mutlaka zaman ayırın. Mevsimlere göre saatler değişebiliyorsa da park genelde 10:00 - 18:00 saatleri arasında ziyaret edilebiliyor. Hayvanat Bahçesi'nde hayvanları geniş hendeklerle ayırmışlar ama parmaklık kullanmamışlar. Floquet de Neu yani Kar Tanesi isimli albino goril, Hayvanat Bahçesi'nin göz bebeğidir.

*Parkın içinde bir de Hayvanat Bahçesi bulunuyor.
Tel. +34 902 45 75 45*

BARRI GOTIC - CIUTAT VELLA - LA RIBERA

Plaça de Catalunya, Via Laietana, Drassanes, El Raval ve Barceloneta şehrin beşgen şeklindeki kalbini yani Barri Gòtic'i oluşturur. Eski şehrin kalbinde Romalılar'dan kalma surlar vardır. Şehrin bu bölgesine kanalları olmayan Venedik de derler.

Bugünkü Katalunya Parlamentosu Plaça de Sant Jaume'de bulunur. 14. yüzyılda yapımına başlanmış olan Barcelona Katedrali'nin ana cephesinin inşaatı ancak 19. yüzyılda tamamlanabilmiş. Barcelona Katedrali'nin önündeki meydanda her Pazar sabahı 11.00'de Barcelonalı bir grup toplanarak ücretsiz olarak geleneksel Katalan Dansı Sardana'yı sergiliyor.

SANTA MARIA DEL MAR

Bölgenin güneyine doğru 15. yüzyılda inşa edilmiş olan Santa Maria Del Mar Kilisesi bulunur. Katalan-Gotik tarzda yapılmış tek kilise olan Santa Maria Del Mar'ın inşaatının tamamlanabilmesi için tüccarların ve gemi yapımcılarının bağışladığı paralar kullanılmış. Kilise, çok zarif ve havadar bir iç mekâna sahiptir.

Santa Maria Del Mar Kilisesi civarındaki El Born bölgesinde eskiden kentin pazaryeri bulunuyormuş. Bu bölge gündüz saatlerinde şık mağazalar ve sanat galerileri, geceleri de barlar ve restoranlar ile canlılığını korumayı sürdürüyor. Barri Gòtic'in hemen yanındaki El Raval bölgesi de gece hayatı için aranılan yerlerden biri olmaya devam ediyor.

Yine El Raval bölgesindeki Modern Sanat Müzesi de vaktiniz varsa programa alınabilir.

FOSSAR DE LES MORERES

Santa Maria Del Mar Kilisesi'nin hemen arkasında bulunan Fossar de les Moreres, İspanya Veraset Savaşı (1701-1714) sırasında şehri korumak için ölen insanların anısına yapılmış bir meydandır. 1714 Barcelona kuşatması sırasında toplu bir

mezara dönüşen kilise mezarlığı, sonrasında anıtsal bir meydana dönüştürülmüş. Anıtın üzerinde sürekli yanması gereken bir meşale ve etrafında taze çiçekler bulunmaktadır.

PICASSO MÜZESİ

Carrer Montcada, Barri Gòtic'in Ortaçağ'dan kalan en ilginç sokaklarından biridir. 13. yüzyıl Gotik tarz sarayların güzelliğini 15. yüzyıldan kalma Palau Berenguer d'Aguilar tamamlar. Bu sokaktaki binaların çoğu Rönesans döneminde yenileme görmüş. Bu sokağın ortalarına doğru 15-23 Carrer Montcada'da Picasso Müzesi'ni bulacaksınız.

Picasso Müzesi, Ortaçağ'dan kalma üç sarayda, 1963 yılında Picasso'nun arkadaşı Jaime Sabartés tarafından başlatılan eserlerle açılmış. 1968 yılında Picasso kendisinde ve kız kardeşinde olan ilk dönem eserlerini ve birçok tablosunu müzeye bağışlamış. Eşinin verdiği 141 parça seramik ve grafiklerle koleksiyon tamamlanmış. Müzede 3.000 parça eser sergilendiği söyleniyor. Pablo Picasso (1881-1973) Málaga'da doğmuş. Gençliği Barcelona'da geçmiş. 15-16 yaşlarında bile başyapıtlar yaratmış ve Mavi dönemim dediği eserlerini Barcelona'da vermiş. Picasso, ilk sergisini Carrer Montsio'daki Els Quatre Gats'de açmış. Yolunuz düşerse bu kafede bir şeyler içmeyi unutmayın. Ressam, 20 yaşındayken

Paris'e gitmiş ve 2. Dünya Savaşı'ndan sonra da General Franco'ya karşı olduğu için ülkesine geri dönmemiş. 1962 yılında Barcelona Mimarlık Fakültesi için tasarladığı süsleme detaylarından sonra da şehre birçok eserini hediye etmiş. Picasso'nun bu müzedeki en önemli eserleri *Las Meninas* serisidir.

Pazartesi günleri kapalı, diğer günler 09:00-19:00 saatleri arasında müze gezilebilmektedir.
Tel. +34 932 56 30 00

www.museupicasso.bcn.es

PALAU DE LA MÚSICA

Eski şehirde Via Laietana'dan Carrer Sant Pere alınarak seramik, heykel ve vitraylarla süslenmiş Palau de la Música (Müzik Sarayı) görülebilir. 1908 yılında inşa edilmiş olan salon, Avrupa'nın güneş ışığıyla aydınlatılan tek konser salonudur. Katedralin çok yakınındaki oyun kartları, oyuncak askerler ve pipoların sergilendiği Frederic Marès Museum ziyaret edilebilir.

EIXAMPLE

Catalunya Meydanı'ndan Passeig de Gràcia'ya doğru yürümeye başlarsanız biraz ileride Gaudí'nin yaptığı binalardan biri olan Casa Batlló'yu bulacaksınız. Casa Batlló'nun tepesindeki haç, Mayorca Adası'ndan getirilen mozaiklerle kaplanmıştır. Evi kaplayan mozaikler de güneşi aynı şekilde yansıtabilmeleri için üstü koyu, altı açık renkte olarak yapılmış. Barcelonalılar, Casa Batlló'yu kemik ev, koca ağızlı ev gibi değişik isimlerle anıyor.

Passeig de Gràcia hem şehrin en modern bulvarı, hem de eski şehir ile yeni şehrin bağlantısını kuran ana bulvarıdır. Gràcia'nın üzerinde 39 numarada bir de Parfüm Müzesi vardır. Şık dükkânlar, restoranlar ve Gaudí'nin tasarımı sokak lambaları bulvarın güzelliğini tamamlar. Passeig de Gràcia'nın Avenida Diagonal ile kesişmesinden hemen önce sağ tarafta yine Gaudí'nin Casa Milà veya La Pedrera diye bilinen binasını göreceksiniz.

Casa Milà'nın çatısı çok ilginçtir. Dalgalara benzeyen ön cephedeki hareketi, yosunları andıran demir parmaklıklar tamamlar. Binanın bacaları da insan yüzüne benzer. Gaudí, zengin bir iş adamı için yapılan apartmanı öngörülenden daha pahalıya mal ettiği için mahkemeye verilmişse de şehre yaptığı katkılardan dolayı ceza almamış. Casa Milà son yıllarda Gaudí Müzesi haline

getirilmiş. Binanın içi gezilebiliyor. Şehrin apartman altına yapılmış ilk otoparkı bu binadadır. Son yıllarda binada zaman zaman çağdaş ressamların eserleri de sergileniyor. “Doğada düz çizgi yoktur” prensibinden yola çıkan Antoni Gaudí’nin imzası olan her bina görülmelidir ve böylece, Gaudí’siz basit bir liman kenti olacak olan Barcelona’nın geçirdiği değişim iyi anlaşılır. Barcelona’da Avangard ve Art Nouveau olarak dünyanın diğer bütün şehirlerinden daha fazla sayıda bina vardır. Barcelona’nın Eixample tarafında Gotik binalar ile modern yapılar birbirinin yanında bulunur. Şehrin bu tarafında sokaklar genelde ızgara planlıdır.

SAGRADA FAMILIA - ANTONI GAUDÍ

Avenida Diagonal’den sağa dönüp yaklaşık 20 dakika daha yürür ve sonra Avenida Siciliá’dan sola doğru devam ederseniz, Barcelona’nın simgesi olarak kabul edilen Sagrada Família veya Kutsal Aile Katedrali’ne gelirsiniz. Yeryüzünün bu en aykırı ve aykırı olduğu kadar da çarpıcı katedrali hakkında bakalım siz ne düşüneceksiniz?

Antoni Gaudí (1852-1926), Katalan modernizminin öncüsüdür. 1852 yılında doğmuş olan Antoni Gaudí, fanatik

bir Katalan milliyetçisidir. Gaudí'nin milliyetçiliği o kadar ileri boyuttaymış ki Katalanca konuşmak kanunla yasaklanmışken bile, inatla Katalanca konuşup hapse girmiş. Sagrada Família, Gaudí'nin en önemli eseridir. Katedral, şehrin hemen her tarafından görülebiliyor. 1882 yılında Neo-Gotik tarzda inşaatına başlanan katedral bir yıl sonra Gaudí'ye devredilmiş ve sanatçı öleceği 1926 yılına kadar projenin başında kalmış. Gaudí'yi ölümünden sonra, hayatını adadığı katedralin içine defnederek onurlandırmışlar. Sanatçının ölümünden sonra inşaata onunla çalışmış mimarlar devam etmiş. Artık katedralin inşaat giderleri de ziyaretçilerden alınan bağışlarla finanse ediliyormuş. İnşaatın 2030 yılında tamamlanması öngörülüyor. Eğer inşaat bir gün tamamlanırsa dünyanın en yüksek tapınak kulelerinin Barcelona'da olacağı söyleniyor. Kısacası 15 Euro giriş ücretini ödedikten sonra, kulelere çıkan asansörlere binmek için de 5 Euro ödüyorsunuz. Katedralin içinde vinç ve iskeleden başka bir şey görülüyor. Kulelere merdivenle çıkmak için çok sağlıklı olmak gerek. Kısacası katedralin içinde dışardan gördüğünüzden fazla bir şey göremiyorsunuz ama giriş ücretini Barcelona'nın simgesinin inşaatına yardım etmek olarak düşünebilirsiniz.

Sagrada Família'nın peri bacalarına benzeyen kuleleri güneşten erimiş gibi durur. Katedraldeki kulelerden 12 tanesi havarileri, 4 tanesi İncil yazarlarını, 1 tanesi Meryem Ana'yı ve merkezdeki kule de Hazreti İsa'yı temsil edecekmiş. 1925 yılında Gaudí ilk kuleyi tamamladığında sevincini "Dünya ile cennet birleşti" diye dile getirmiş. Sagrada Família'nın önünde başlayan bulvarlardan birine de Gaudí'nin adı verilmiş.

Antoni Gaudí'nin yaşamı, sanatı gibi anlaşılamayan bir biçimde bitmiş. Kılığına kıyafetine hiçbir zaman özen göstermemiş olan sanatçı, bir akşam evine dönerken tramvayın altında kalmış. Kanlar içindeki yoksul birinin arabalarını kirletmesini istemeyen taksiciler yaralıyı hastaneye götürmemişler. Neticede hastaneye çok geç götürülen Gaudí, kan kaybının yol açtığı sorunlar nedeniyle iki gün sonra ölmüş. İşte size dolu dolu, acıklı ve çok kolay biten bir hayat hikâyesi.

Kimilerine göre Barcelona'nın gururu kabul edilen Sagrada Família'dan nefret edenler de az değildir. Örneğin, 1984 kitabının yazarı George Orwell'in, dünyanın en çirkin binası

olarak tanımladığı Sagrada Família'nın İspanya İç Savaşı'nda yıkılmadığı için çok üzüldüğünü yazmıştır. Ben de Sagrada Família'dan etkilenmeyenlerdenim. Ancak neticede her yıl milyonlarca insan katedrali ziyaret etmeye devam ediyor ve burası Avrupa'nın en çok ziyaret edilen yerlerinden biridir.

Sagrada Família

Tel. +34 935 13 20 60

www.sagradafamilia.cat

MERCAT FİRA DE BELLCAIRE

Encants metrosu ile gidilebilen pazar yerine Pazartesi, Çarşamba, Cuma, Cumartesi günleri bitpazarı kuruluyormuş. Yine çok yakınlarda Plaça de Toros Monumental bulunuyor. Katalanların boğa güreşinden pek hoşlanmadıkları söyleniyor. Ama Pazar akşamları 18.00'de başlayan gösteriler olabiliyor.

PARC GÜELL

Yeşil Hat ve Canyelles yönü metrosuna binip Vallcarca'da indikten sonra, okları izleyerek Parc Güell'e kadar gidebilirsiniz.

Parc Güell'de kendinizi "Alice Harikalar Diyarı"nda gibi hissedeceksiniz. Unesco tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmış olan Parc Güell, Gaudí'nin en renkli eseri ve en simgesel yapıtıdır. İnşaata, 1890 yılında Kont Eusebi'nin yirmi hektarlık arazisine bahçe şehir yapmak için başlanmış. Ancak altmış evlik bu projenin ancak iki evlik bölümü tamamlanabilmiş. Cam ve seramik parçaları kullanılarak binaların dış cepheleri süslenmiş. Gaudí'nin 1906-1926 yılları arasında yaşadığı ev müzeye dönüştürülmüş. Evin içindeki eşyalara bakınca mimarın sadece bina yapmadığı ve hemen her konuda farklı düşüncelerinin olduğu yatak, sandalye, masa, dolap tasarımlarından anlaşılıyor.

Parkin ortasındaki alanın etrafında bulunan renkli mozaik bank ise dünyanın en uzun oturma grubuymuş. Terasta ise buranın sembolü olan ejderha seramiği görülüyor. Ayrıca kıvrılarak ilerleyen terastan kentin panoramik görüntüsü de çok güzeldir.

*Okları izleyin ve yolun sonundaki yokuşu tırmanmak için de yürüyen merdivenleri kullanın.
Tel. +34 934 09 18 31- www.parkguell.cat/en/*

TİBİDADO

Şehrin en eski iki tepesinden biri olan Tibidado'ya gitmek için önce Avinguda del Tibidado'ya ulaşp Plaça Doctor Andreu'dan da Tranvia Blu veya teleferik ile tepeye çıkabilirsiniz. Tepede lunapark ve Barcelona'nın en güzel manzarasına sahip olduğu söylenen tapas barı ve gece kulübü Mirablau'yu bulacaksınız.

MONTJUIC - JOAN MIRO - POBLE ESPANYOL

Barcelona'nın en eski iki tepesinden bir diğeri de Montjuïc'tir. Yeşil veya kırmızı hat metrosu ile Plaça d'Espanya'ya (plaza de España) gitmek gerekir. 13 ve 61 numaralı otobüsler de meydandan geçer. Plaça d'Espanya'da 47 m yüksekliğindeki tuğladan iki çan kulesi meydanı süsler. Montjuïc Tepesi, dağlar ile deniz arasında sıkışmış olan bir düzlükte kurulmuştur. Gaudí'nin, "Tanrı'ya meydan okunmaz" sözüne saygı gösterilerek buradaki binaların yüksekliğinin tepeyi geçmesine izin verilmemekteymiş. Katalanlığın sembolü sayılan birçok bina burada yerleştirilmiş. Tren veya teleferikle tepeye kadar çıkılabiliyor. Yokuşu tırmanırken iki yanınızda Museu Nacional d'Art de Catalunya'yı ve uluslararası fuar alanlarını göreceksiniz. Ayrıca parkın içindeki Font Màgica da çok güzeldir.

Palau Nacional'e giden merdivenleri tırmandıktan sonra asfalttan sola doğru yola devam ederseniz Fundació Joan Miró'ya varıyorsunuz. Fundació Joan Miró (Tel. +34 934 43 94 70). Pazartesi dışında hafta içi 10:00-19:00 arası açık olan müze Pazar günleri 15:00'den sonra kapanıyor. Ayrıca şehrin hemen her köşesinde Joan Miró'nun eserleri görülebiliyor.

El Poble Espanyol'da sanatçılar geleneksel el sanatları üzerine çalışmaya devam ediyorlar.

13, Avenida del Marquès de Comillas

Tel. +34 935 08 63 00

www.poble-espanyol.com/en

1992 Olimpiyatları'nda birçok spor etkinliği Parc Montjuïc bölgesinde yapılmış. 17. yüzyıl Montjuïc Şatosu ile Olimpiyatlar için yapılmış spor salonları ilginç bir tezat oluşturuyor.

Joan Miró, fantastik şekiller, parlak ve canlı renklerle sürrealist bir tarz geliştirmiş. Katalan Sanatı'na ve Modernizm'e olan hayranlığını eserlerinde ortaya koymuştur. 1939-44 yılları arasında yaptığı ve Barcelona serisi olarak da bilinen 50 adet siyah beyaz taş baskısı ve seramik çalışmaları da müzede sergileniyor.

Parc Montjuïc'den yürüyerek El Poble Espanyol de Barcelona'ya gidilebiliyor. Burada İspanya'nın farklı şehirlerindeki önemli yapıların kopyalarını sergilemişler. 116 tane maket evi görünce, küçük bir İspanya gezisi de yapmış oluyorsunuz.

Barcelona denilince futbol takımından ve de muhteşem statlarından söz etmeden geçmeyelim. Benim için, Barcelona'ya karşı bu statta defalarca dışa dış futbol oynamış bir takımın

Nou Camp Stadı'na, metro ile gitmek isterseniz mavi hat Collblanc veya yeşil hat Palau Reial istasyonlarında indikten sonra biraz yürümeniz

gerekıyor. Tel. +34 934 96 36 00

tarafı olmak ayrı bir mutluluktur. Barcelona futbol takımının halk dilindeki adı Barça, efsanevi Kartacalı komutan Hannibal ve eniştesi Hamilcar Barca'nın sülalesinin adı olan Barcid'den gelir.

100.000 kişilik kapasitesi olan stattaki yerlerin çoğu kombine yer satın almış olanlara aittir. Onun için de maçlarda kolay kolay yer bulunmaz. Katalanlar, Barcelona'nın bordo mavili formasını bayrak gibi kabul ettikleri için göğüs reklamı bile almazlar. (2006

Gidiş seferleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için :

<http://www.renfe.com/EN/viajeros/horarios.html>

Figueres'e varınca dönüş treninin saatlerini kontrol etmeyi unutmayın. İstasyondan çıktıktan sonra müzeyi gösteren okları izlerseniz yaklaşık yirmi dakika yürüyerek Dalí Müzesi'ne varabilirsiniz.

*Tel. +34 972 67 75 00 **www.salvador-dali.org***

yılında hayır için Unicef reklamı almayı kabul ettiler). Futbol takımları, Katalan milliyetçiliğinin Madrid hükümetine karşı verdiği mücadelenin sembolüdür. Onun için şampiyon olmamayı kabullenebilirler ama Real Madrid'in arkasında kalmayı şampiyon olamamaktan beter sayarlar. Kısacası Barcelona F. C. "Més Que Un Club", yani bir kulüpten ötedir.

FIGUERES VE SALVADOR DALI

Gaudí, Miró ve Picasso'dan sonra gelelim mahşerin, yani Barcelona'nın dördüncü atlısına. Salvador Dalí'nin şehrine ve müzesine gitmek için bir gün ayırmanız gerekiyor. Figueres şehrine otobüsle veya trenle gidebilirsiniz. Trenler Sants ve Passeig de Gràcia'dan kalkıyor. CE kodlu Catalunya Ekspresi'ni, R kodlu Regional trenlerden daha az durarak Figueres'e gittiği için tercih edebilirsiniz. Sants İstasyonu'ndan kalkan trenler 5 dakika sonra Gràcia'dan geçerek ortalama 1 saat 50 dakikada Figueres'e ulaşıyor. Trene binmeden önce biletlerinizi otomatik makinelerde iptal ettirmeyi unutmayın.

Figueres'in doğasını volkanik patlamalarla, hızı saatte 200 kilometreye ulaşan rüzgârların şekillendirdiği söylenir. Salvador Dalí'ye göre, bölge insanının başta kendisi olmak üzere deliliğinin nedeni "Tramuntana" denilen bu rüzgârlarmış. Ancak 40.000 nüfuslu bu küçük şehre her yıl bu deliler sayesinde 1.500.000 turist geliyor.

Salvador Dalí'nin bütün eserleri bu müzede değil, hatta en önemli eserleri de burada bulunmuyor. Ama müzenin yumurta motifli dış duvarlarından itibaren bu olağanüstü sanatçının büyüüne kapılmaya başlayacaksınız. Bir zamanlar Katalan Dili'nin konuşulmasını yasaklayan General Franco'yu tebrik etmiş olması bile Dalí'yi Katalanların gönlünden düşürememiş.

Salvador Dalí, 11 Mayıs 1904'de Figueres'in bir köyünde dünyaya gelmiş. Dalí'ye, 6 yaşındayken ölen erkek kardeşinin ismini vermişler. Hatta anne ve babasının çok sevdikleri erkek çocuklarının öldüğü gece cinsel ilişkiye girerek Dalí'yi yapmış olmaları sanatçıyı hayatı boyunca kötü yönde etkilemiş. Yani Dalí ağabeyinin ölümünden 9 ay 10 gün sonra doğmuş olmasını, hep "ikame çocuk" olarak kabullenmiş. Cinsel ilişkiyle ölümü hep iç içe düşünmüş ve bu nedenle de kadınlara dokunmayı, kadınlar tarafından dokunulmayı hiç sevmemiş. Uzun bir hayat diliminde kendisine ölümü çağrıştıran cinsel ilişki yerine mastürbasyon yapmayı yeğlemiş.

Zaten, zamanın içinde farkını resimleriyle, tasarımlarıyla, düşünceleriyle göstermeye başlayan sanatçının ilk tablosu *Hasta Çocuk*'tur. Dalí, 15 yaşındayken ilk sergisini açar. 1920 yılında Madrid San Fernando Akademisi'ne girse bile kısa süre sonra okuldan atılır. Paris'te Picasso'yla, hayatını çok etkileyecek Sigmund Freud'le ve sürrealist şair Paul Eluard'ın, daha sonra evleneceği Rus asıllı eşi Gala'yla tanışır. Evlendiği ve 53 yıl beraber yaşadığı Gala'yla ilişkisi bile cinsel hastalık kapma korkusunu gideremez. Ergenlik döneminde penisini küçük ve acınacak bir organ olarak gören sanatçı yıllar boyunca iktidarsız olduğunu kabullenmiş. Sonrasında ise karısı Gala'nın hayatını kurtardığına inanmış. Dalí, "*Gaia, beni evlat edindi. Ben onun çocuğuyum, oğluyum, sevgilisiyim. Delirmememin nedeni, deliliğimi onun üstlenmesidir,*" diye yazmış.

Kübizm, fütürizm ve metafizikle uğraştıktan sonra, Gerçeküstücülük Dalí'nin ressamlığının yönü olur. Müzesinin girişindeki avluda *Yağmurlu Taksi*'yi, *Rüzgârlı Saray*'ın tavan süslemelerini ve her köşesinde ayrı bir yaratıcılık sunan salonlarını gezerken farkında olmadan sanatçıya hayranlığınız büyüyecektir.

Salvador Dalí, hayattayken zengin olabilmeyi becerebilmiş nadir sanatçılardan biridir. Her eserinin farklı bir hikâyesi vardır. Müzeyi gezerken göreceğiniz balmumundan yapılmış İsa heykelinin hikâyesi belki de sanatçının zenginliğe dönüşebilen parlak zekâsının da hikâyesidir. Amerikalı milyarderin biri Dalí'den bir İsa heykeli yapmasını ister. O günlerde bu ısmarlama heykelle uğraşmaya vakti olmayan Dalí, bir yandan kazanacağı binlerce dolardan vazgeçmek istemediğinden, şoförünü balmumu kalıplarından birine İsa heykeli doldurtmaya gönderir. Heykeli henüz kurumadan teslim alan şoför, Dalí'yi arayarak yaz sıcaklığında heykelin yolda eriyebileceğini söyler. Dalí, heykeli arabanın en sıcak yeri olan bagaja koyarak gelmesini ister. Şoför, bu istekten pek bir şey anlamasa bile yine de söyleneni yapar. Nitekim eve geldiğinde arabanın bagajındaki heykel erimeye başladığı için şekli bozulmuştur. Amerikalı milyarder, heykelin neden yamru yumru olduğunu sorunca, Dalí'nin yanıtı, "*Bayım, bu ruhunu teslim etmekte olan İsa,*" olur. Binlerce doları ödeyerek heykeli alan Amerikalı, işi sonradan anlamış mıdır? Bilinmiyor ama Dalí hayranı Amerikalı, Dalí'nin ölümünden sonra balmumu heykeli müzeye bağışlamış.

2008 yılında İstanbul'da açılan sergisinde Dante'nin *İlahi Komedya'sı* ve Mançalı Don Quijote'den Seçilmiş Sayfalar illüstrasyonlarına belki de hayranlıkla baktınız. Benim evimin duvarında Dalí'nin simge eserlerinden, *Muchacha en la Ventana* yani *Camdaki Genç Kız* tablosu duruyor. Bakalım sizin evinizin duvarında hangi tablo olacak? Bu müthiş müzeyi ziyaret etmek için bu kadar yolu yapmaya gerçekten değiyor. Hatta kapıda ortalama bir saatlik beklemeye bile.

Çevrede üç Dalí Müzesi daha bulunuyor. Mücevher Müzesi'nde 37 mücevher ve 27 çizim sergileniyor. Sanatçı aynı zamanda müthiş bir mücevher tasarımcısıdır.

Barcelona'dan gelen trenle ve sonrasında kısa bir otobüs yolculuğuyla Salvador Dalí'nin Portligat'taki evine kadar gidebilirsiniz. Ancak evi gezebilmek için önceden randevu almak gerekiyor. 1982 yılında eşini kaybettikten sonra sanatçı bu eve yerleşmiş. Yine Figueres'den hareketle yaklaşık bir saatte San Ferran Kalesi'ne veya Dalí'nin çok sevdiği Cadaqués şehrine

kadar gidebilirsiniz. Dönüş yolunda Girona'da da kısa bir mola vererseniz Ortaçağ'dan kalma Yahudi Mahallesi'ni ziyaret etmeyi unutmayın. Şayet otobüsle veya arabayla geldiyseñiz sabah erken yola çıkıp Andorra'ya da gitmek olasılıklardan başka bir tanesidir.

Codorniu (Tel. +34 938 18 32 32)

www.codorniu.es

Freixenet (Tel. +34 938 91 70 00)

www.freixenet.es

En önemli Cava markalarıdır. Aynı günde Vilafranca del Penedès'de üzüm bağları ve şarap mahzenleri de ziyaret edilebilir.

Katalan mutfakı, köy ve deniz yaşantısının karışmasından doğan geleneklerle şekillenmiştir.

Cuina Catalanada, deniz ürünleri, pirinç ve mevsimlik sebzeler ağırlıktadır. Restoranlarda tabakların çok büyük olduğunu unutmadan sipariş verin. En hesaplı seçenek bütün restoranlarda bulabileceğiniz "Menu del dia", yani iki kap yemek, bir bardak şarap ve çaydan oluşan günün münüsüdür. Bütün restoranlar, resmi tatil günlerinde, bazıları öğle, bazıları akşam saatlerinde ama hepsi en az haftada bir gün kapalıdır. Onun için rezervasyon yaptırmakta fayda vardır.

Şehirde çok sayıda gurme restoran, aile restorani, balık restorani, Bodega denilen şarap barı, Chiringuito denilen sahil barı, kafeterya ve pub bulunur. İnsanlar, kahvaltı için 10:00-11:00, bir şeyler atıştırmak için 13:00, öğle yemeği için 14:00'ten sonra, kahve ve pasta için 18:00, içki için 19:00, akşam yemeği için ise 21:00'den sonra hareketlenirler. İspanyollar, sabahları genelde reçelli veya zeytinyağlı ekmek, kahve, saat 10:00 civarında da meyve suyu, kahve, bira, pasta, omlet ve jambon yerler. Katalan mutfakında tatlı ve ekşi birlikte sunulur. Kapısında Granja yazan bütün kafeler kahvaltı servisi yapar.

Costa Brava, İspanya'nın Akdeniz kıyısındaki en önemli sahillerinden biridir. Barcelona'dan denize ulaştıktan sonra Fransız sınırına kadar yan yana birbirinden güzel plaj ve kasabalar sıralanır. Lloret de Mar Roses, Costa Brava'nın en uzun plajıdır. L'Escalada küçük bir balıkçı köyü, Begur'da şirin bir kasaba, Llafranc'da da güzel plajlar bulunur.

Batıya doğru gidince Tarragona ve Lleida istikametine giden turlara katılırsanız, Sant Sadurní d'Anoia kasabasında İspanya'nın en büyük Cava yani yerel şampanya üreticilerinin mahzenlerini görebilirsiniz.

KATALAN MUTFAĞI

Yemeklere kısaca bir göz atmak istersek:

Allioli: Sarımsak ve sıvı yağ ile hazırlanan sos, yumurtasız mayonez de denebilir ve ızgaraların yanında verilir.

Romesco: Masada hep bulunan domates ve acı biberle hazırlanan acı sos.

Pa amb tomàquet: Üzerine taze domates ve zeytinyağı sürülmüş ekmek.

Arròs Negre: Pilavlı mürekkep balığı, rengi koyu olur.

Bacalao a la llauna: Sarımsak ve paprika ile tavada kızartılan tuzlanmış morina balığı.

Angula: Sarımsak ve kırmızıbiberle sıvı yağda kızartılan yılan balığı.

Esqueixada: Kurutulmuş domates, zeytin, çiğ morina balıklı salata.

Amanida: Sebze, peynir, et, deniz ürünleri, pirinç, pastırma ve kırmızıbiberli salata.

Empanada: Tuzlu morina veya ton balığı, deniz ürünü, domuz eti ile yapılan börek.

Escalivada: Patlıcan ve biber közlendikten sonra kabukları soyularak servis edilir.

Escudella i carn d'olla: Haşlanmış et ve sebze, nohut veya fasulye ile sunulur.

Fricandó: Yabani mantarlı dana eti.

Parrillada: Karışık balık ızgara.

Parrillada de mariscos: Sarımsaklı mayonez ve ızgara kabuklu deniz ürünleri.

Samfaina: Katalan usulü güveç.

Zarzuela: Katalan usulü balık çorbası.

Faves: İri bir fasulye türü.

Favetes: Bezelye büyüklüğünde fasulye.

Rovellon: Turuncu renkli büyük bir mantar türü.

Calçot: İri bir soğan türü, ateşte kavruluncaya kadar pişirilen soğan kabuğu soyulduktan sonra romesco sosuyla yeniliyor.

Calçotada: Kömür ateşinde pişirilip romesco sosuyla sunulan soğan.

Espárrago: Kuşkonmaz.

Chipirones: Kızarmış mürekkep balığı yavrusu.

Cocida con judias blancas: Sucuk, et, yumurta, ekmek, kuru fasulye ile yapılan güveç.

Pollo al ajillo: Sarımsaklı ızgara tavuk.

Paella: Geleneksel Valencia pirinci, safran, pirinç, domates, biber, kuru ve taze fasulye, deniz ürünleri veya tavşan veya domuz eti veya tavuk eti ile yavaş yavaş, sıg ve iki saplı tavada pişirilir.

Botifarra blanca: Domuz eti, işkembe, çam fıstığı ile hazırlanan beyaz sucuk.

Botifarra negra: Domuz kanı ve baharatlarla yapılan kırmızı sucuk.

Chorizo: Bizim sucuğa benzeyen kangal sucuk.

Coca: Ispanak, çam fıstığı, kuru üzüm, kavrulmuş biber ile sunulan ince ekmek.

Coca de anchoas: Ançüezli ekmek.

Fideuà: Deniz ürünleri ile birlikte tavada pişirilen ince uzun hamur çeşitleri.

Crema Catalana: Yumurtalı, üzeri altın rengi fırınlanmış krema ile sunulan tatlı.

Almendra: Badem şekeri, meyve şekerlemeleri de var.

TAPASLAR

İspanya'da restoranlar kadar tapas barlar da önemlidir. 19. yüzyılda içki bardaklarına sinek düşmesini önlemek için bardağın ağzı İspanyolca tapas denilen tabaklarla kapatılırmış. Sonrasında da bu tabaklarda beyaz şarabın yanında meze ikram edilmeye başlanmış.

Kimi restoranlarda şarap, içki, meze ve yemekler olmak üzere dört mönü bulunur. Barcelona'daki tapas çeşitlerine Katalan mutfağı hâkimdir. Tapas çeşitlerine de kısaca bir göz atmak istersek:

Terrina de alcachofas con queso fresco y mojama: Enginar göbeği, peynir ve ton balığı yumurtası.

Muslitos de conejo en escabeche: Tütsülenmiş tavşan bacağı.
Sardalye kızartması.
Maydanozlu deniztarağı.
Soğan ve domatesli kalamar.
Küçük karides.
Fırında morina, morina balıklı kuru fasulye.
Patatas bravas: acı domates soslu yabani patates.
Denizkestaneli domatesli hamsi.
Çikolatalı trüf mantarı.
Patates salatası.
Pişmiş jambon ve deniz ürünlü pilav.
Fuet veya Longanissa: Sosis şeklinde sucuk.

RESTORANLAR

QUIMET AND QUIMET

25 Calle Poeta Cabanyes Poble Sec
Eski bir tapas restoranı.
Tel. +34 934 42 31 42

SANTA MARIA

17 Carrer Comerç
Tapas restoranı.
Tel. +34 933 15 12 27

CAL PEP

8 Plaça de les Olles
Santa Maria del Mar Kilisesi yakınlarında, Pazartesi kapalı, mutlaka rezervasyon yapın. Bir yemeklik vaktiniz varsa ıskalamayın diyorlar.
Tel. +34 933 10 79 61
<http://www.calpep.com/>
<https://instagram.com/explore/locations/235166667/>
<https://instagram.com/explore/locations/360463/>

LOS CARACOLES

Calle Escudellers 14

Paella ve deniz ürünleri, rezervasyon yapın.

Tel. +34 933 01 20 41

<http://www.loscaracoles.es/>

TXAPELA

Birinci şube Passeig de Gràcia 8-10 (Plaça de Catalunya'ya çok yakın), ikinci şube Passeig de Gràcia 58, üçüncüsü ise Plaça de Catalunya 8

Bask mutfağı, fast food.

Tel. +34 934 87 22 79

<http://www.txapelarestaurant.com/>

EL SUQUET DE L'AMIRALL

65 Passeig Joan de Borbó

Deniz ürünleri.

Tel. +34 932 21 62 33

<http://www.suquetdelalmirall.com/?lang=en>

FRESC CO

Restoran zincirlerinde açık büfe servisi vardır. Barcelona'da Maremagnum, Carrer Carme 16 ve carrer de casp 30'da üç tane şube vardır.

PANS Y COMPANY

Passeig de Gràcia, 39

Zincir fast food sandviç restoranı.

<http://www.pansandcompany.com/en/>

LA CERERIA

3-5 Baixada de Sant Miquel

Vejetaryen Pizzalar ve Kahvaltı için.

Tel. +34 933 01 85 10

Güzel bir flamenko seyretmek için doğru yerde değilsiniz. Ama başka şansınız yoksa ***El Patio Andaluz*** 242 Calle Aribau

Tel. +34 932 09 33 78 - Avenida Diagonal'e yakın.

ELS QUINZE NITS

Plaça Reial

Sebze yemekleri.

LA FONDA

Calle Escudellers, 10

Sebze yemekleri.

<http://www.grupandilana.com/es/restaurantes/la-fonda-restaurant>

LA PARADETA

7 Carrer Comercial

Self servis deniz ürünleri için.

Tel. +34 932 68 19 39

<http://www.laparadeta.com/>

4 GATS

3 Carrer de Montsió

Bir zamanlar Pablo Picasso tarafından ziyaret edilen restoran hâlâ müşterilerine hizmet vermeye devam etmektedir.

Tel. +34 933 02 41 40

<http://www.4gats.com/en/>

KAFELER

BRACAFE

Carrer de Casp. 2
Passeig de Gràcia'dan sapın
<http://bracafe.com/>

CAFE ZURICH

Plaça de Catalunya, 1
Tel. +34 933 17 91 53
<https://instagram.com/cafezurichbarcelona/>

CAFE DE L'OPERA

74 La Rambla
Tel. +34 933 17 75 85
<http://www.cafeoperabcn.com/>
<https://instagram.com/explore/tags/cafedelopera/>

*Kafelere gittiğiniz zaman alttakileri
ısmarlayabilirsiniz:*

***Cafe con leche:** Sütli kahve*

***Cafe solo:** Espresso*

***Cortado:** Sütli espresso*

BARLAR

SCHILLING CAFE-BAR

Calle Ferran 23
Tel. +34 933 17 67 87

OVELLA NEGRA

Calle de les Sitges, 5
Grupça oturmak ve patlamış mısır eşliğinde Sangria içmek için.

JUANRA FALCES (Eski GIMLET)

Calle Rec 24
Kokteyl barı.
Tel. +34 933 10 10 27

Sherry, başlıca iki üzüm türünden yapılır. Aperitif olarak içilebildiği gibi biraz daha bekletilerek sirke olarak da kullanılır.

LA VINYA DEL SENYOR

5 Plaça Santa Maria

İspanyol şarabı veya şampanyası Cava içmek için, bardakla isteyebiliyorsunuz.

Tel. +34 933 10 33 79

<https://instagram.com/vinyadelsenyor/>

GIMLET BORN

24 Carrer de Rec.

Kokteyl içmek için, Borne Meydanı'na yakın.

EL XAMPANYET

22, Calle Montcada

Tapas eşliğinde Cava veya bira içmek için, Picasso Müzesi yakınlarında.

Tel. +34 933 19 70 03

BOADAS COCKTAILS

Carrer dels Tallers, 1

Bu küçücük barda takım elbiseli barmenler profesyonelce birbirinden güzel ve kaliteli kokteyller hazırlıyorlar.

Tel. +34 933 18 95 92

<http://boadascocktails.com/>

<https://instagram.com/explore/tags/boadas/>

Cava (İspanyol şampanyası): en iyi markaları Freixenet ve Codorniu, ayrıca son senelerde kırmızı ve beyaz şarap olarak zengin seçenek sunuyorlar. Uzun gecelerin sabahında da tatlı bir içecek olan churro con chocolate denilen bir tatlı yiyorlar.

EL RAVAL

El Raval'a gidin. Bir zamanlar binaların yıkılmak üzere olduğu, hava kararınca kimsenin gitmek istemediği El Raval, bugünlerde sanat ve keyif merkezi haline geldi. Hırsızların ve serserilerin bölgesi artık gençlerin buluşma yerine dönüştü. İyi bir yemek, ilginç bir sergi veya alışveriş yapmak için aklınızda bulunsun.

FİESTALAR

Eğlenceyi çok seven insanların şehri olarak kabul edilen Barcelona'da her aya bir festival düşüyormuş. Bu kutlamaların en önemlisi olan Merhametli Meryem Ana veya şehrin koruyucusu Nostra Senyora de la Merce için kutlanan "Festes de la Merce"de, insanlar yüzlerine ünlü insanların maskelerini takarak dolaşiyor. 24 Eylül'ü içine alan bir hafta boyunca konserler veriliyor, havai fişekler atılıyor. Yine eylül ayında tekno müzik festivali ve her yıl uluslararası dövme veya tatou festivali de yapılıyor. 11 Eylül La Diada'da Katalunya'nın Milli Günü kutlanıyor.

Barcelona'nın kurucusu kabul edilen Sant Jordi için her yıl 23 Nisan günü bir festival düzenleniyor. Bu festival sırasında La Rambla Bulvarı'nda çiçek tezgâhları kurulur. 23 Nisan aynı zamanda Cervantes'in de ölüm günüdür ve bu günde kadınlar erkeklerle kitap, erkekler kadınlara gül hediye ederler.

16. yüzyıldan bu yana kutlanmaya devam edilen Corpus Christi veya Dans Eden Yumurtalar bayramında, 11-30 Haziran arasında içi boşaltılmış yumurtalar çeşme ağzlarına yerleştirilir.

Alışveriş için, La Rambla ve Passeig de Gràcia en güzel bulvarlardır. Plaça de Catalunya'da çok büyük bir Fnac Mağazası vardır. El Corte Inglés ve Zara da hemen her köşede bulunabiliyor. Her şeyi olan birine çok sıra dışı bir şey hediye etmek istiyorsanız, Galeria Vinçon, 96 Passeig de Gràcia'ya gidin.

Çeşmelerden akan sularla bu yumurtalar sanki havada dans ediyormuş gibi bir görüntü sunarlar.

Katalunya Fiestaları'nın en ilginç olanlarından başka bir tanesi de Tarragona'da kutlanıyor. Bu fiestada insan kuleleri kuruluyor. Yedi kata kadar çıkabilen bu insan kulelerinin en son katına da bir çocuk çıkarıyorlar. 17 Ocak'ta kutlanan Els Tres Tombs'da (veya Vueltas de San Antón) silindir şapka giyen ve kuyruk takan atlılar, hayvanların koruyucu azizi Antonyus için sokaklardan üç defa geçiyorlar.

BARCELONA'DA MUTLAKA:

- *Antoni Gaudi'nin bütün eserlerini görmeye çalışın.*
- *Sagrada Família'yı dolaşın.*
- *Joan Miró ve Pablo Picasso müzelerini gezmeyi unutmayın.*
- *Rambla Bulvarı'nda günün ve gecenin farklı saatlerindeki atmosferi yaşayın.*
- *Mercat de la Boqueria'daki El Quim veya Pinotxo'da öğle yemeği yiyin.*
- *Bodega'lardan birinde akşamüstü bir şarap veya cava tadın.*
- *Bir akşam yemeğini tapas, bir akşam yemeğini deniz ürünlü olarak planlayın.*
- *Deniz Müzesi'nde Macellan'ın hayallerini düşünün.*
- *Hayvanat Bahçesi'nde albino goril Kar Tanesi'ni, Akvaryum'da Las Sepias ve Mürekkep balıklarını görün.*
- *Figueres'de Salvador Dalí'nin eserleriyle bir gün geçirin.*

VALENCIA

İspanya'nın üçüncü büyük şehri ve kendi özerk topluluğunun başkenti Valencia, İspanya'nın diğer şehirleri kadar turistik olmasa da temiz, cana yakın ve ferah havası sayesinde gezginleri gerçekten etkiler. M.Ö. 138'de Romalılar tarafından koloni olarak kurulan şehir, sonrasında Vizigot istilasını ve Endülüs dönemini yaşamış, 20. yüzyıl ortalarına kadar sanayi şehri olarak kalmıştır. Valencia, sonrasındaki yapılanması, tarihsel merkezi ve yeni yüzü sayesinde tercih edilen bir seyahat noktası haline dönüşmeyi başarmıştır.

Tren garı Estació del Nord, şehir merkezinin güneyindedir; Garın ana kapısından çıktığınızda Arena sağınızda, Xàtiva Caddesi ise önünüzde kalır. Plaza del Ayuntamiento'ya doğru giden Avenida del Marqués de Sotelo ise karşınızdadır.

*Valencia Havaalanı
şehrin batı kısmındadır.*

*Havaalanından şehir merkezine
gitmek için metro (3. Hat Xàtiva
istasyonu), otobüs (Aero-bus veya
150. Hat) veya taksi kullanılabilir.*

Valencia otobüs garajı (Carrer) Menéndez Pidal Caddesi üzerinde, Túria bahçelerinin hemen kuzeyindedir. Otobüs garajının çıkışında belediye otobüslerinin durağı bulunur. Metro istasyonuna ulaşmak istiyorsanız garaj çıkışında sağa dönün, El Corte Inglés alışveriş merkezini geçince, kavşakta 1 numaralı Sarı metro hattının Túria istasyonuna varırsınız. Şehir merkezi içerisinde Metro ve otobüs için tek bilet fiyatı 1,5 Euro'dur (2015 yılı). Otobüs biletleri araçların içerisinde satın alınabilir.

- *Plaza De Toros De Valencia – Arena*
- *Plaza Del Ayuntamiento – Belediye Meydanı*
- *Mercado Central*
- *Palacio Del Marqués De Dos Aguas – Dos Aguas Sarayı*
- *Plaza De La Reina – Kraliçe Meydanı*
- *Catedral De Valencia*
- *Plaza de la Virgen (Plaça de la Mare de Déu) –*
- *Virgen Meydanı*
- *Palau De La Generalitat*
- *Torres Serranos – Serranos Kuleleri*
- *Jardí del Túria - Túria Bahçeleri*
- *Ciudad de las Artes Y Ciencias – Sanat ve Bilimler Şehri*

PLAZA DE TOROS DE VALENCIA

Estació del Nord'un (tren garı) hemen yanında duran Plaza de Toros de Valencia, oldukça yeni bir yapıdır. 1841'de inşa edilen arenanın 10.500 kişilik kapasitesi vardır. Bugün hâlâ boğa güreşleri için kullanılıyor olmasının yanı sıra, başka etkinlikler de düzenlenmektedir.

Pazar ve gösteri günleri hariç her gün saat 10:00-18:00 arası (Pazartesi ve Cumartesi 14'e kadar) ziyaret edilebilir. Giriş ücreti 10 Euro'dur (2015 yılı).

PLAZA DEL AYUNTAMIENTO

Arena ve tren garının hizasından başlayan Avenida del Marqués de Sotelo'yu izlediğinizde, şehrin iki önemli meydanından biri olan Plaza del Ayuntamiento'ya gelirsiniz. Meydan 20. yüzyıl boyunca devamlı isim değiştirmiş ve şimdiki adına 1987'de kavuşmuştur. Üçgen şeklindeki meydanın ortasında çeşmeyi, sol tarafında saat kulesi ile Ayuntamiento'yu (belediye binası), karşısında ise saraya benzer güzelliğe sahip postaneyi görürsünüz.

Meydanın sonuna doğru yol ikiye ayrılır. Buradan Avinguda de Maria Cristina Caddesi'ni izleyerek Mercado Central'e veya Carrer de Sant Vicent Màrtir Sokağı'nın ferah ve yemyeşil bölümünden yürüyerek Plaza de la Reina'ya varırsınız.

FALLAS

Her yıl 1-19 Mart arasında düzenlenen “Fallas” veya “Fallalar” boyunca, bu meydanda her gün saat tam 12:00’de “Mascletà” denen 7 dakikalık ses gösterileri yapılır. Aziz Yusuf adına düzenlenen bu kutlamalar sırasında yüzlerce ahşaptan yapılmış heykel, eser veya “Falla” oyulur ve şehrin her bir köşesine yerleştirilir. Fallalar sonrasında 19 Mart gecesi “Cremà” denilen törenle yakılır ve kutlamalar sona erer.

MERCAT (MERCADO) CENTRAL

Barcelona'nın la Boqueria'sı kadar eski olmasa da, Plaça del Mercat üzerinde olan 100 yaşındaki çarşı ondan hem daha büyük, hem de güzel aydınlatmasıyla daha ferahdır. Yüksek çatısıyla tren istasyonu havası veren pazar yerinde, her ürünün kendi alanı

Mercado Central'in karşısındaki La Llotja de la Seda yani İpek Loncası'nı kaçırmayın. 1482-1533 arasında inşa edilen lonca, Unesco Dünya Mirası listesindedir. 09:30-19:00 arası (Pazar günleri 15:30'a kadar) her gün açıktır ve giriş ücreti 2 Euro'dur (2015 yılı). Tel. (+34) 926 08 41 53.

vardır ve balık ürünleri, dev karideslerden ıstakozlara kadar çok çeşitlidir. Pazarda ayrıca çok güzel et ve jambon tezgâhları vardır. Geceleri pazarın hafif mavi ışıkları yanmaya devam eder.

Tinto de verano, kırmızı şarap, su, gazoz karışımıdır. Hazırlanması Sangria'dan çok daha kolaydır ve "Yaz Kırmızısı" anlamına gelen bu karışım İspanya genelinde çok popülerdir.

Çarşının kenarındaki Plaça del Mercat'ın hemen önünde olan "Super Gourmet" veya "Fruteria David", tinto de verano veya sangria içmek için güzel bir alternatiftir. Aynı anda aç olanlar için 7,5 Euro'ya (fena olmayan) Paella Valenciana + tinto de verano menüleri de vardır (2014 yılı).

PALACIO DEL MARQUES DE DOS AGUAS

Carrer de Sant Vincent Màrtir üzerinden Plaza de la Reina'ya varmadan iki sokak önce sağa saparsanız, Carrer del Poeta Querol ile Raconada de Federico Garcia Sànciz'in kesiştiği noktada seramik müzesine rastlarsınız. 18. yüzyıldan kalma bina ilk başta Dos Aguas Markisi'ne ait bir saraydı. Girişin hizasındaki muhteşem kapının yüksek kabartmaları Ignacio Vergara tarafından yapılmıştır. Kapının iki tarafındaki kabartmalarda, asmalar ile beraber “Dos Aguas” (iki su), yani Valencia'nın Túria ve Júcar nehirlerini simgeleyen birbirine sırtını dönmüş, atletik vücutlu iki erkek kabartması, kapının üstündeki kabartmaların ortasında da Koruyucu Meryem Ana vardır.

*Müze Salı'dan Pazar'a kadar 10:00-14:00 arası
ve Pazar hariç 16:00-20:00 arası açıktır.
Bilet fiyatı kişi başı 3 Euro'dur (2015 yılı).*

PLAZA DE LA REINA

Plaza de la Reina, şehrin en çok ziyaret edilen bir diğer meydanıdır. Etrafındaki kafeleri ve katedral kulesiyle çok canlı olan meydanın çevresindeki sokakları gezmek de çok zevklidir. İspanya'nın diğer şehirlerindeki gibi bir "Plaza Mayor" sahibi olma arzusuyla 1878'de kurulan Plaza de la Reina, şekli ve konumundan dolayı son yüzyılda bir türlü

yıkım ve yenileme projelerinden kurtulamamış. Son olarak 1979'da yeraltı otoparkının yapılması trafiği biraz rahatlatırsa da

meydanın bir kısmını yayalar için kullanılamaz hale getirmiş. Bu küçük ayrıntıya rağmen, şehrin bu bölgesini keşfetmek için meydanı referans noktası alıp oradan hareketle gezmek gerçekten çok kolaydır.

Plaza de la Reina ile Mercat Central arasında kalan bölge gezmek için çok güzeldir. Santa Catalina Kilisesi önündeki Plaça de Lope de Vega veya çok yakınındaki yuvarlak Plaça Redona (Plaza Redonda) zaman geçirmek için güzel yerlerdir.

Plaza de la Reina'daki dondurmacılarda, domates, gazpaço ve hamsi gibi çeşit çeşit ilginç dondurmaları tatma imkânını bulabilirsiniz.

Horchata (Orxata), su, şeker ve “chufa” denen bir cevizgilden yapılır. Endülüüs Dönemi’nde ilk olarak Valencia’da çıkan bu içecek, sonrasında bütün İspanya ve Latin Amerika’ya değişik tarifleriyle yayılmıştır. Horchata serinlemek için içilir ve yanında “Fartons” denen şekerli bir tatlı ile servis edilir.

Kaliteli Horchata içmek için Plaza de la Reina’ya çok yakın olan Horchateria Santa Catalina’yı deneyebilirsiniz: Plaça de Santa Caterina, 6, 46001 (Tel: +34 963 91 23 79).

CATEDRAL DE VALENCIA

Müslümanlar bölgeye geldiklerinde Roma Tapınağı üzerine cami yapmışlar, Hıristiyanlar da burayı geri aldıkları 1262 yılında camiyi yıkıp yerine katedral yapmışlar. Yapının büyük bölümü 13. ve 15. yüzyıllar arasında inşa edilmiş. Uzun süren değişiklikler ve birbirini izleyen restorasyonlar yüzünden ancak 1972’de şimdiki görünümüne kavuşan katedral, gotik ve Mudéjar (Hıristiyan egemenliğindeki Arap tarzı) gibi pek çok değişik

mimari tarza sahip. “Kutsal” olduğuna inanılan az sayıdaki kâselerden biri buradadır. Apsis bölümünde İncil’den çeşitli sahneleri canlandıran görkemli bir ikona dolabı ve içinde Meryem Ana heykelciği vardır. El Miguelete’den (Katedralin kulesi) şehir geneline bakabilirsiniz ama önce 207 basamaklı bir merdiven çıkmanız gerektiğini unutmayın.

Katedralin dört bir yanı değişik plazalar ve gezilecek yerlerle çevrilidir. Apostoles Kapısı ile Plaza de la Virgen’e, Almoina kapısı ile Plaça de l’Almoina’ya çıkabilirsiniz.

ARKEOLOJİ MÜZESİ

Plaça de l’Almoina’dan katedralin duvarını izlemeye devam ederseniz, Plaza Dècimo Junio Bruto’ya gelirsiniz. Meydanın ortasındaki yeşil saksılar ile çevrili “cam havuz”, mevsimine bağlı olarak susuz olabilir. Bu camın altında Almoina Arkeolojik Müze’si vardır. Müze, 2000 yıl önce Romalılar tarafından kurulmuş eski yerleşim bölgesinin kalıntılarını barındırır ve eski şehri görmenizi sağlar. Müzede ayrıca Roma, Vizigot ve Arap dönemlerinden kalma eserler sergilenmektedir.

Pazartesi’leri kapalı olan müze Salı’dan Cumartesi’ye 09:30-19:00 arası açık, Pazarları 09:30-15:00 arası açıktır. Giriş pazar günü bedava diğer günler 2 Euro’dur (2015 yılı).

PLAZA DE LA VIRGEN (PLAÇA DE LA VERGE)

Plaza de la Virgen, şehrin en eski meydanıdır ve 13. yüzyılda Roma dönemi forumunun üzerine şekillenmiştir. Valencia'nın “modern” yeni bölümlerine göre tamamen zıt bir hava taşır. Meydanın ortasında Túria Çeşmesi, aşağısında katedral ve Casa Vestuario, bir tarafında Bazilika, diğer tarafında Palau de la Generalitat vardır.

Túria Çeşmesi'nin ortasında Denizler tanrısı Poseidon'un heykeli vardır ve etrafındaki 8 kadın heykeli Valencia'nın sulama kanallarını (Quart, Benàger i Faitanar, Tormos, Mislata, Mestalla, Favara, Rascanya, Rovella i Chirivella) simgeler. Bu kanalların içindeki suyun adil dağılım ve kullanımı öylesine önemliymiş ki

zamanında bunun uğruna “Valencia Ovası Su Mahkemesi” (Tribunal de las Aguas de la Vega de Valencia) kurulmuş. Günümüzde halen aktif olan mahkeme, her Perşembe günü Katedralin yanındaki Casa Vestuario’da toplanır. Oturumlarına saat tam 12.00’de halka açık olarak Katedralin “Apostoles Kapısı”nın önünde, eski Valencia dilinde konuşarak devam ederler.

Şehrin bu kısmını dilerseniz “bedava” yürüme turu ile yapabilirsiniz. Turlar her Cuma, Cumartesi ve Pazar saat 11.30 da Plaza de la Virgen’in Túria Çeşmesi’nden başlıyor. Bu İngilizce / İspanyolca turlar genelde öğrenciler tarafından düzenlenip bahşiş sistemiyle çalışıyor.

Basílica de La Virgen de los Desamparados, 1652 yılında Valencia’nın koruyucusu Meryem Ana’nın adına yapılmıştır. Yapı oval şeklinde ve bir köprüyle katedrale bağlıdır. İçerideki Meryem Ana heykelinin muhtaçlara yardım ettiği söylenir. Kubbedeki dev freskler Córdoba’lı Antonio Palomino’ya aittir. Freskte haç tutan bebek İsa’nın yanındaki Meryem Ana, hafif eğik durduğundan “Valencia’nın kamburu” lakabını kazanmıştır.

Her yıl Fallas festivali sırasında bu meydanda Meryem Ana'nın devasa bir tahta figürü yapılır ve çoğunluğu karanfil olan çiçeklerle kaplanır. Festival bitince bu eser öbürlerinin aksine yakılmaz ve çiçekler solana dek meydanda kalır.

Bazilikada ayinler sabahları her gün 08:30-11:30 arası (Cumartesi 13:00) ve 17:30-18:30 (Cumartesi ve Pazar son saat 20:30'dur) arası yapılır.

ANTONIO PALOMINO (1655-1726)

*Ressam, sanat teorisyeni ve eleştirmeni olan Antonio Palomino, Bujalance'ta (Cordoba bölgesi) doğmuştur. Granada'daki Cartuja ve Salamanca'daki San Esteban manastırlarının fresklerini, Córdoba Mezquita'sındaki sunağın arkasındaki duvar dekorasyonlarını ve Valencia Bazilikasının fresklerini yapmıştır. Palomino ayrıca boya sanatı, teknik çeşitleri ve 226 İspanyol sanatçısının biyografilerini barındıran Üç kitaplık **El Museo pictorico y escala optica'yı** yazmıştır.*

PALAU DE LA GENERALITAT

Palau de la Generalitat, Plaza de la Virgen ile Plaça de Manises arasındadır. 1421'de yapılan saray ilk başta Borgia ailesine aitti. Bugün Valencia konseyini, parlamentosunu (corts Valencianes) ve başkanlık makamını barındırıyor.

Palau de la Generalitat Pazartesi-Cuma 09:00-14:00 arası ziyaretçilere açıktır ama girmek için daha önceden randevu almanız gerekebilir.

TORRES SERRANOS

Plaza de Manises'ten başlayan Carrer dels Serrans'ı sonuna kadar yürürseniz, şehir merkezinin kuzeyinde kalan Serranos Kuleleri'ne varırsınız. Eski Valencia'nın ana kapısı olan 600 yıllık bu kuleler, surlarından pek bir şey kalmamış olsa da çok iyi durumdadır. 1586'dan itibaren 300 yıl boyunca, Yedikule zindanları gibi soylu hapishanesi olarak da kullanılmıştır. Kulelerin tepesine şehir manzarasını izlemek için çıkabilirsiniz.

VALENCİA’NIN YENİ YÜZÜ VE TURİA BAHÇELERİ

Valencia’nın bütün kuzeyini kaplayan Jardí del Túria yani Túria bahçeleri, Valencia Bioparkı’ndan “Bilimler ve Sanatlar Şehri”ne kadar yay şeklinde uzanır. Bu devasa yeşil şerit, şehri ikiye böler ve insanlar için mükemmel bir rahatlama, koşu ve bisiklet alanı sunar. Ne var ki bu yeşil alanın kurulma hikâyesi üzücüdür. Tarih içinde sıkça taşmasıyla ünlü olan Túria Nehri, 1957’deki taşması sırasında 5800 ev yıkılmış ve 81 kişi ölmüştür. Bunun üzerine 1961 yılında zamanın Cortes Españolas’ı (Franco dönemindeki yasama kurumu) “Plan Sur” adı altında, nehir yatağının değiştirilmesi ve mevcut yatağın kurutulmasını emreder. Kurutulan alan, imara açılmak yerine bahçeye çevrilerek mimari eserler, heykeller, çeşitli müzeler ve parklar eklenerek dev bir “kültür nehri”ne dönüştürülmüş.

Jardí del Túria ve içindekilerini görmeyi unutmayın!

CIUDAD DE LAS ARTES Y LAS CIENCIAS

Valencia'nın güneydoğu bölgesinde ve Túria bahçelerinin sonunda kalan “Bilimler ve Sanatlar Şehri”, insanda başka bir dünyaya gelmiş izlenimi bırakıyor. 1996'da Hemispheric'in inşasıyla başlayan proje, opera salonu, etkinlik alanı, müze ve akvaryum gibi kültürel faaliyetlerin yapıldığı dev bir merkez haline dönüşmüştü. Binaların içine girmesiniz bile havuzların ortasında gezmek veya kenardaki yeşilliklerin arasında yürürken yapılara bakmak gerçekten de keyif verici. Önümüzdeki yıllarda yeni yapıların eklenmesi planlanıyordu fakat ekonomik imkânların yetersizliğinden artık pek mümkün gibi görünmüyor. Valencialıların bir kısmının tarihi şehre hiç uymayan mimarideki bu yapıları maliyetlerinden dolayı desteklemediklerini de unutmamak lazım.

PALAU DE LES ARTS REINA SOFIA

Sanat ve Bilimler Şehrine gelirken sizi karşılayacak olan ilk bina Palau de les Arts Reina Sofia'dır. Balık şeklinde olduğu söylenen bu yapı, şehrin yeni operası ve gösteri salonudur. Toplam 14 katlıdır ve “dünyanın en yüksek operası” unvanını 2005'teki kuruluşundan beri korur.

HEMISPHERIC

Opera'nın arkasında kalan Hemispheric, Sanat ve Bilimler Şehrinin en eski yapısıdır ve tam ortasındadır. 1998'de açılan yapı, şekli ve suyla çevrili yapısıyla, bir göze benzer. Yapının içinde IMAX sineması, gezegenler ve uzay hakkında eğitici gösterilerin düzenlendiği gökevi ve lazer gösterilerinin düzenlendiği “lazerium” vardır.

EL MUSEU DES LES CIENCIES PRINCIPE FELIPE

El Museu des les Ciències Príncipe Felipe, bilim ve teknoloji dünyasının tanıtımı için 2000’de inşa edilmiş üç katlı doğal bilimler müzesidir. İçeride, göz yanılmalarından iklim veya DNA’ya kadar çeşitli konuları işleyen karşılıklı deneylerle tek başınıza veya ailenizle zaman geçirebilirsiniz.

Ayrıca, dünyanın kendi eksenini çevresinde döndüğünü kanıtlayan Foucault Sarkacı’nın taklitlerinden bir tanesi de buradadır.

AGORA

Binanın tasarımı kapanmış iki eli andırmaktadır. 6000 kişilik kapasitesiyle, 2009’daki açılışından beri bu fütürist Agora, spor

turnuvalarından konserlere kadar birçok etkinliğe ev sahipliği yapmıştır.

OCEANOGRAPHIC

Valencia Oceanogràfic'i, Ciudad de las Artes y las Ciencias'ın son yapısı olmakla beraber açıldığından beri Avrupa'nın en büyük Oşinografi merkezi unvanını taşımaktadır.

9 akvaryum ve Dolphinarium gezisini pek çok çeşit balık, yosun, omurgasız ve mercan barındıran “Akdeniz Akvaryumu”ndan başlayarak ve saat yönüne doğru ilerleyerek yapabilirsiniz. Bu bölümde ayrıca “Dokunma Havuzu” sayesinde denizkestanesi, denizhıyarları ve yıldızlarına dokunma imkânınız oluyor.

“Sulak Kuşhane”de, Demir kubbe içindeki insanlara alışmış aynak, kaşıkçı ve çeşitli balıkçılğiller, yelvegiller eşliğinde yürüyebilir ve şanslıysanız hayvanlarla (dokunmama kaydıyla) yakın fotoğraflar çektirebilirsiniz. Hem dışarıda, hem içeride hayvanların bulunduğu “Ilıman ve Tropikal Akvaryumlar”ında kelp yosun ormanları, foklar, deniz adaları, denizatları ve Aldabra kaplumbağaları bulunuyor. İçerideki tropikal deniz türlerinin bulunduğu “Tropik Salon”, oval şekli ve değişik akvaryumları ile gerçekten çok etkileyici. İki

akvaryumu bağlayan ve Atlantik Okyanusu'nu canlandıran su altı tüneline yürümeyi kesinlikle unutmayın.

Okyanus bölümü Oceanografic'in en büyük balık tankıdır. Bermuda ve Kanarya Adalarının denizinin canlandırıldığı bu bölümde, tankın içinden geçen tünel sayesinde binbir çeşit köpek balığı, vatoz, büyük okyanus balıkları ve canlıyı yakından izleyebiliyorsunuz. Yaz sezonu dışında giderseniz, akvaryumda pek ziyaretçi olmadığından, yarı sessiz bir ortamda balıkları dilediğiniz kadar izleyebilirsiniz.

Dev bir igloo şeklindeki "Artık Bölgesi"nde, akvaryumun gözdesi ve yıldızı olan Beluga (Beyaz balina) ile Mors çiftini göreceksiniz. Belugaların yüzdüğü alan nispeten büyük olsa da sürekli aynı şekilde gidip gelen hayvanı gördükten sonra aslında ne kadar yetersiz bir alanda yaşadığını anlayacaksınız. Avrupa'nın hiçbir akvaryumunda Beluga bulunmadığından, bu çiftin gündelik yaşamını pek çok araştırmacı gözlemliyor.

Bir sonraki “Antarctic” bölümündeki Gentoo penguenlerinin sergilendiği alan biraz küçük olsa da en azından doğal iklim ve ortamlarının taklidi için özen gösterilmiştir.

Oceanografic’teki Dolphinarium ya da Yunus Akvaryumu’nun Avrupa’nın en büyüğü olduğu söyleniyor. 30 kadar yunus barındıran tesisin, üreme ve bakım havuzlarıyla toplam 5 havuzu var. Günde birkaç kez gösteri yapılır ve şovlar başlamadan önce Akvaryum genelinde anonslar yapılır. Şov başlamadan önce İspanyolca yunuslar hakkında genel bilgiler verilir ve burada ne kadar iyi bakıldıklarına dair betimlemeler yapılır.

Amfityatro şeklindeki “Kızıl Deniz” Auditorium’u Dolphinarium’dan hemen sonradır. Kongre, seminer veya konferanslar için kullanılıyor. Arka taraftaki dev akvaryumda ise Kızıl Deniz’den gelme çeşitli canlılar bulunuyor.

Ziyaretin son noktası olan “Adalar” açık havuzunda ise, Deniz Aslanlarını görebilirsiniz.

Oceanografiğin giriş ücreti kişi başı 28, indirimli 21 Euro’dur ve her gün 10:00-18:00 arası açıktır.
Tel. +34 902 100 031

Biletleri ayıraca internet üzerinden de satın alabilirsiniz:
<http://www.cac.es/oceanografic/?languageId=1>

VALENCİA’DA MUTLAKA

- *Mercado Central’de ürünlere göz atın.*
- *Palacio de Dos Aguas’ın kapısını görün.*
- *Plaza de la Reina’da Horchata için.*
- *Paella Valenciana yiyin.*
- *Plaza de la Reina ile Mercado Central arasındaki bölgeyi gezin.*
- *Túria bahçelerinde yürüyüş yapın.*
- *Sanat ve Bilimler Şehrinde biraz zaman geçirin.*

MADRID

GENEL BİLGİLER

İspanya'nın başkenti Madrid, deniz seviyesinden 670 m yüksekte bulunur. Kış ayları soğuk, yaz ayları sıcak olur. Madrid, yaklaşık 4.000.000 nüfusuyla dünya başkentleri arasında küçük sayılabilecek bir başşehirdir.

Eğer Madrid'e uçakla geldiyseñiz şehir merkezine 8 numaralı metro hattı ile gitmek mümkün olduğu gibi, 15 dakikada bir kalkan otobüslerle de merkeze gidilebilir. Havaalanı şehre 12 km uzaklıktadır. Havaalanı Express otobüsü sizi O'Donnell, Atocha tren istasyonu ve Cibeles Meydanı'na kadar götürecektir.

METRO

Madrid Metrosu 12 hatlıdır. Hatlar, renk ve numaralarla gösterilir. Metro, 06.00-01.30 arasında çalışır. Tek biletle dışarı çıkmadan istenildiği kadar seyahat edilebilir. Onlu bilet karnesi almak iyi bir indirim olanağı sağlar. Hatların nerelerde kesiştiklerine dikkat ederseniz, şehri çok kolay gezebilirsiniz.

- Museo del Prado
- Real Jardín Botánico
- Centro de Arte Reina Sofía
- Museo Thyssen - Bornemisza
- Atocha Gari
- Calle Alcalá
- Santiago

- Bernabéu Stadı
- Puerta del Sol
- Plaza Mayor
- Almudena Catedral
- Palacio Real
- Plaza de España
- Gran Vía
- El Escorial

ŞEHİR MERKEZİ

Madrid şehir merkezinin en önemli noktaları Parque del Buen Retiro, Gran Via, Calle de Alcalá, Paseo Del Prado ve Plaza Mayor'dur.

RETİRO PARKI

Parque del Retiro veya Retiro Parkı, 12. Alfonso Caddesi'nin üzerinde, şehrin en şık yerlerinden Jeronimo'sta bulunur. 4. Felipe zamanında burada bir saray kompleksi varmış. 19. yüzyıl sonlarında halka açılan Retiro Parkı, Madrid'in bugün en gözde yerlerinden biri olmaya devam ediyor. Parkın içinde yapay bir göl ve 12. Alfonso'nun heykeli bulunuyor. Gölün güney tarafında Neo-Klasik dönemden kalma Velázquez Sarayı ve Kristal Saray görülüyor. 19. yüzyıl sonlarında halka açılan Retiro Parkı'na bugünlerde Madridliler yürümek, dolaşmak, buluşmak, spor yapmak ve rahatlamak için geliyor.

PLAZA DE CİBELES

Plaza de Cibeles, Paseo del Prado ile Calle de Alcalá'nın kesiştiği meydandır. 18. yüzyıl sonlarında tasarlanmış olan Kibele Heykeli bugün Madrid'in sembolü haline gelmiştir. Bereket Tanrıçası Kibele, meydanın ortasındaki havuzda, bir çift aslanın çektiği arabada canlandırılmıştır. Plaza de Cibeles'de, Palacio de Comunicaciones (İletişim Sarayı), son yıllarda Amerikalı ressamların eserlerinin sergilendiği Casa de Amerika'ya dönüştürülen Palacio de Linares, Savunma Bakanlığı ve 19. yüzyılda inşa edilmiş olan Banco de España binası bulunuyor. Meydana ulaşmak için Banco de España metro istasyonu da kullanılabilir. Prado Müzesi ve Denizcilik Müzesi'ni gezdikten sonra Paseo del Prado'yu yürüyerek çıkarsanız bu meydana ulaşabilirsiniz. Paseo del Prado'nun çok yakınında 12. Alfonso Caddesi ve Retiro Parkı bulunur.

PUERTA DE ALCALÁ

Calle de Alcalá'nın ve Calle 12. Alfonso'nun kesiştiği yerde Puerta de Alcalá vardır. Puerta de Alcalá'nın bulunduğu meydan Özgürlük Meydanı olarak da adlandırılır. Bugün törenlerde kullanılan Puerta de Alcalá, 19. yüzyılda 3. Carlos'un yaptırdığı en büyük anıttır. Mimar Sabatini'nin eseri olan kapı, daha sonraki yıllarda sayısız şarkıya da esin kaynağı olmuştur.

PLAZA DE COLÓN

Puerta de Alcalá'ya dik inen Calle de Serrano üzerindeki Plaza de Colón'da, Kristof Kolomb'un heykeli görülebilir. Kristof Kolomb Meydanı'nı 20. yüzyılda inşa edilmiş yüksek kuleler çeviriyor. Milli Kütüphane ve Arkeoloji Müzesi bu meydandadır. Ayrıca Barajas Havaalanı'na giden otobüslerin terminali buradadır. 19. yüzyılda yaşamış bir politikacının adı ile anılan Calle Serrano ise, sık mağazaların ve antikacıların bulunduğu önemli caddelerden biridir.

MUSEO DEL PRADO

3. Carlos tarafından planlanan Paseo del Madrid, bugünlerde başkentin en popüler noktasıdır. Plaza de Cibeles'de başlayan Paseo del Prado'nun üzerinde bulunan Museo del Prado veya Prado Müzesi, dünyanın en önemli sanat galerileri arasında sayılır. Banco de España ve Atocha metro istasyonları müzenin yakınlarındadır.

Benim kişisel sıralamamda dünyada gördüğüm ve gezdiğim en muhteşem sanat galerileri Saint Petersburg Hermitage, Paris Louvre ve Madrid Prado müzeleridir. 1819 yılında 7. Fernando'nun karısı İsaabel'in açtırdığı Prado Müzesi'nde 6.000 parçadan fazla eser sergilendiği söyleniyor.

Gerçek İspanyol resim tarzının 16. yüzyılda başladığı kabul edilir. Bu tarzın, 19. yüzyıla kadar İspanya'da kraliyet ailesinin hayatı ve dini konularda yoğunlaştığı görülür. 17. yüzyıl ressamlarından El Greco'nun eserlerinin başyapıtları Toledo'da yoğunlaşsa da, Prado Müzesi'nde zengin bir El Greco koleksiyonu vardır. El Greco'nun uzatılmış figürlerinin görüldüğü *Çobanların Tapınması* adlı eseri, sonrasında kendi cenaze töreninin de düzenleneceği kilise için yapılmıştır ve Prado Müzesi'nde sergilenmektedir. Müzenin birinci katında, Altın Çağ olarak da adlandırılan 17. yüzyılın önemli ressamlarından Murillo'nun dini konuları anlatan eserleri, Zurbarán'ın açık koyu renk oyunları ile renklendirdiği tabiat, natürmort ve portre çalışmaları, İspanyol ressamları bölümünde geniş yer tutar. Zurbarán'ın *Dört Kap* adlı eseri de muhteşemdir.

Sevilla'da doğmuş olan Velázquez (1599-1660), kraliyet portreleri ile dini ve mitolojik konularda önemli eserler vermiştir. Velázquez'in eserlerinde ışığın rolü çok önemlidir. Ressamın eserlerinden *Las Meninas*, *Baküs'ün Zaferi*, *Üç Kralın Saygısı*, *Volkanın Demircisi* ve *Çarmıhtaki İsa* mutlaka görülmelidir.

Müzedde Goya denilince akan sular durur. 1746 yılında doğmuş olan Goya, 18. ve 19. yüzyıl İspanyol resim sanatının en önemli ismi olarak kabul edilir. Goya, Kraliyet Sarayı'nın duvarları için 40 civarında duvar halısı yapmıştır. Sanatçı, *Giyinik Maya* ve *Çıplak Maya* eserlerinde, çıplaklık tabusunu işlemiştir. Eşinin, Goya'ya çıplak poz verdiğini düşünen Alba Dük'ü ressamı ziyarete gider. Son anda bu ziyaretten haberi olan ressamın da aynı tabloyu, bir de kontesi giyinik düşünerek yaptığı anlatılır. Başka bir anlatıma göre de bu tablo yakışıklı Goya ile dünyalar güzeli Alba düşesinin ölümsüz aşklarının ifadesidir. Kontesin giyinik olduğu tabloyu göremedim ama *Çıplak Maya* müzenin en görkemli eserlerinden biri olarak duruyor.

Hafta içi günlerde 10:00-20:00 arası açık olan müze Pazar ve tatil günlerinde 10:00-19:00 saatleri arasında gezilebiliyor. Böylesi muhteşem bir müze için giriş ücreti de çok değildir. Ayrıca Pazar günleri hariç 18:00-20:00 arası müze ücretsiz olarak da gezilebiliyor. Müze Tel. +34 913 30 28 00

Goya'nın, 18 Mayıs 1808 tarihinde çizdiği *Principe Pio Dağı'nda Kurşuna Dizilenler* tablosu da başyapıtlarından bir başkasıdır. Tarihin bu acı gününde Fransız askerlerine direnen İspanyol köylüler Principe Pio tepesinde kurşuna dizilir. Goya, bu eserinde kullandığı renklerle salonu yeteri kadar aydınlatmış için bu salonda ışıktandırma yapılmamış olduğunu hayretle göreceksiniz. Goya, Velázquez ve çok sayıda İspanyol ressamı, Madrid'in silüetini Somosierra Tepesi'nden çizmişlerdi. Yine Goya Salonu'nda, *4. Carlos'un Ailesi, Av Dönüşü* ve *Sütçü Kız* tabloları mutlaka görülmelidir.

İspanya'nın, 15. ve 17. yüzyıllar arasında Hollanda ve Belçika ile olan bağları, Flaman resamlara ilgi ve hayranlık duyulmasını sağlamıştır. Zengin renk kullanan Rogier Van Der Weyden'in *İsa'nın Çarmıhtan İndirilişi* adlı eseri, doğayı canlandırdığı tabloları ile bilinen Brueghel'in *Ölümün Zaferi* çalışması, dini konulara yakınlığı ile bilinen Memling'in tabloları, El Bosco'nun *Lezzetler Bahçesi* tablosu, popüler konular ile tanınan Jordaens ve portre çalışmaları ile Van Dyck'ın eserleri bu bölümde sergileniyor. Barok dönemin önemli isimlerinden Peter Paul Rubens'in 100 civarı tablosu müzede görülebiliyor ve bu tabloların en ünlüsü *Kâhin Kralların Tapınması*'dır. Rembrandt'ın *Artemisia* adlı eseri ve kendi çizdiği portresi de Prado Müzesi'ndedir.

İtalyan Resim Sanatı'nın Prado'da zengin örnekleri vardır. Raphael, Montegna, Botticelli, Titien, Veronese, Le Tintoret, Tiepolo'nun eserleri müzede sergileniyor. Az sayıda Alman ve Fransız ressamlarının eserleri de görülüyor. Albrecht Dürer'in Otoportresi ve Poussin'in dini ağırlıklı eserleri unutulmamalıdır.

Müzenin çok yakınındaki Real Jardín Botánico yani Kraliyet Botanik Bahçeleri şehre nefes aldırان bahçelerdir. 1781 yılında düzenlenmiş bu bahçelerde dolaşmak çok keyifli bir seçenektir.

CENTRO DE ARTE REINA SOFIA

Prado Müzesi'nden Plaza del Emperador Carlos V veya 5. Carlos Meydanı'na yürüyüp sağa dönerseniz Santa Isabel Sokağı'nda Madrid'in en özel müzelerinden biri olan Centro de Arte Reina Sofía'ya gelirsiniz. 18. yüzyıl sonlarında Madrid Hastanesi olan bina, 1992 yılında iki cam asansör eklenip, restore edilerek sanat merkezine dönüştürülmüş. Müzede başta Picasso, Dalí, Miró olmak üzere 20. yüzyıl ressamlarının eserleri sergileniyor.

Müze, Salı günleri kapalı, Pazar günleri 10:00-19:00 arası ve kalan günler 10:00-21:00 arası açık oluyor. Pazartesi, Çarşamba ve Cumartesi günleri 19:00'dan sonra, Pazar günleri ise 13:30'den sonra ücretsiz gezilebiliyor. Tel. +34 917 74 10 00

Müzenin ikinci katında 20. yüzyılın başından itibaren yapılmış tabloların sergilendiği salonlar bulunur. Bu katta Pablo Picasso, Salvador Dalí ve Joan Miró'nun eserlerini görebilirsiniz. Dördüncü katta 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan eserler ve çağdaş yapıtlar bulunuyor.

İkinci katta 6 numaralı salonda Picasso'nun ünlü eseri *Guernica* sergileniyor. 20. yüzyılın en ünlü eserlerinden olan tablo, 1937 yılında Alman uçaklarının, Bask kasabası Guernica'ya yaptığı hava saldırısında ölenlerin anısına yapılmış. Tablo uzun süre New York'da sergilenmiş ve Picasso'nun 100. doğum yılı anısına 1981'de Madrid'e getirilerek Prado Müzesi'ne, 1982 yılında da Arte Reina Sofia Müzesi'ne konulmuş.

Siyah beyaz yapılmış tabloda Picasso, Guernica şehrinin uğradığı vahşeti anlatır. 26 Nisan 1937 Pazar günü, Alman Hava Kuvvetleri Luftwaffe'ye bağlı uçaklar, şehrin pazaryerini bombalıyor. Saldırıdan üç saat sonra enkazdan 1.654 ölü ve 890 yaralı çıkarılıyor. O yıllarda Paris'te yaşayan ve siyasetin sanata karışmasını istemeyen Picasso'ya savaş karşıtı bir eser yaratması için yapılmış olan çağrı bundan sonra yanıt buluyor. Picasso, birkaç ay içinde ünlü eserini parçalar halinde yaratmaya başlıyor. Tablonun en sağ tarafında ellerini göğse kaldırmış bir kadınla hemen yanında elinde gaz lambası tutan başka bir kadın vardır. Hemen yanlarında ellerini göğse kaldırmış bir başka kadın ve acı çektiği belli olan insanlar, sol tarafa doğru kucakındaki ölü bebek ile ağıt yakan bir anne, ön planda kopuk elindeki kılıçla yere uzanmış bir asker, acılar içindeki İspanya'nın boğa güreşlerinden esinlenmiş at ve boğa başları ile tablo tamamlanır.

Guernica, resim sanatında acılardan doğan bir başyapıt olarak kabul edilir. Tablo, gerek siyah beyaz olmasından gerekse çizimi kolay bazı parçalarından dolayı herkese çok güzel gelmez. Fransa, Almanlar tarafından işgal edildiği sırada, Picasso'yu görmeye gelen bir Alman subayı, *Guernica*'nın fotoğrafını göstererek "Bunu siz mi yaptınız?" diye sorar. Picasso'nun yanıtı ise "Hayır, siz yaptınız," olur.

Picasso'nun ulusal bir yarışmada ödül kazandığı ama ödülü almayı reddettiği *Mavili Kadın* tablosu ve olgunluk dönemi eserleri de müzede sergileniyor.

Arte Reina Müzesi ve *Guernica*'dan konu edince, İspanya tarihinin kilometre taşlarından olan General Francisco Franco için de birkaç satır yazmak gerekir. Henüz 34 yaşındayken 1926 yılında Fa'staki ayaklanmayı bastıran Franco, generalliğe yükselmiş. 1931 yılında krallığın devrilmesiyle bir süreliğine unutulmuş General, milliyetçi güçleri arkasına alarak kısa bir süre sonra yeniden etkin bir güce kavuşup Genelkurmay Başkanı olmuştur.

1936 yılında sol eğimli güçlerin oluşturduğu Halk Cephesi iktidara gelince, Franco koltuğundan uzaklaştırılarak Kanarya Adaları'nda basit bir göreve gönderilmiş. Ancak, Franco'nun burada planlarını yaparak başlatacağı iç savaş İspanya'ya çok ağır zararlar verecektir. Başlangıçta Halk Cephesi öndeyken dış dengeler savaşın yönünü değiştirir. Avrupa Devletleri'nin büyük bölümü tarafsız kalırken, Almanya ve İtalya Franco'yu desteklemişler. 1939 yılının Nisan ayında zaferini ilan eden Franco, on binlerce kişiyi idam etmekten kaçınmamış. Bundan sonra İspanya Tarihi'nde Avrupa'nın en uzun sürecek diktatörlüğü başlamış.

Arte Reina Sofía Müzesi'nde ayrıca çok ciddi bir Salvador Dalí koleksiyonu vardır. Figueresli sanatçının *Cadaques Kır Manzarası* ve *Muchacha en la Ventana (Camdaki Genç Kız)* adlı eserlerini mutlaka görün. Joan Miró'nun sürrealist portre çalışmaları müzenin zenginliğine zenginlik katar.

MUSEO THYSSEN - BORNEMISZA

Plaza de las Cortes'e ve Paseo del Prado'ya çok yakında, Museo Thyssen-Bornemisza bulunur. Bu müzede sergilenen eserleri Baron Thyssen-Bornemisza ve oğlu toplamışlar. Müze, 1992 yılında, 18. yüzyıl Villahermosa Sarayı'nda açılmış ve bir yıl sonra İspanyol halkına satılmış. Müzede, Picasso'nun *Elinde Ayna ile Soyтары*, Van Gogh'un *Les Vessensots* gibi ünlü yapıtlarının yanı sıra Goya'nın, Tiziano'nun, Rubens'in, Chagall'in eserleri sergileniyor. 800 eser arasında daha az bilinen ressamların tabloları da vardır.

Pazartesi 12:00-16:00 saatleri arasında müze gezilebilirken kalan günlerin saatleri 10:00-19:00 arasındır. Tel. +34 902 76 05 11

ATOCHA GARI

Plaza del Emperador Carlos V'e çok yakınında Atocha Gari bulunur. Burası sanki tren garı değil de, insanların dinlenmesi, huzur bulması için yapılmış bir botanik laboratuvarıdır. Garın içinde bilgisayar yardımı ile sulanan alanlarda dev palmiyeler ve tropikal ağaçlar yetiştirmişler. Banklarda yaşlı insanlar oturuyor. Kimileri buraya kitabını okumak için gelmiş. 1851 yılında, burada Atocha ile Aranjuez arasında yer alan Madrid'in ilk demiryolu hattı açılmış. Kırk yıl sonra da istasyonun yerini alan binaya 1980 yılında modern bir yapı eklenmiş. Córdoba ve Sevilla'ya giden AVE trenleri de bu modern binadan kalkıyor. Madrid'den Córdoba'ya yaklaşık iki saatte, Sevilla'ya da iki buçuk saatte gidiliyor. Hızlı trenlerde fiyatın bu mesafe için gidiş dönüş 100 Euro civarında olduğunu düşünebilirsiniz.

CALLE ALCALA

Calle de Alcalá 237 numarada İspanya'nın en güzel arenalarından biri olan Plaza de Toros de Las Ventas bulunur. Madrid'de, Mart-Ekim ayları arasında her Pazar günü ve 15 Mayıs civarında kutlanan San Isidro Fiestası sırasında her gün boğa güreşleri düzenlenir. Arenanın hemen yanındaki müzede boğa güreşinde kullanılan malzemeler ve 1947 yılında bu arenada ölen ünlü matador Manolete'nin son güreşinde giymiş olduğu elbisesi sergileniyor. Matadorlar, uzun yıllardır matador olabilmenin en zorlu sınavını Madrid arenasında vermeye devam ediyorlar.

REAL MADRID - KONT BERNABEU STADI

Madrid'in en önemli spor alanlarından biri de Real Madrid'in sahası olan Kont Bernabéu Stadi'dır. Şehrin ortasında sayılabilecek olan stat şehrin görüntüsünü hiç bozmaz. Dünyanın tartışmasız en büyük futbol kulüplerinden biri olan Real Madrid stadında yerler aylar öncesinden kombine olarak satıldığı için son anda pek yer bulunmaz. Madrid'in diğer takımı olan Atletico Madrid'in sahası daha küçük olmasına rağmen çok etkileyicidir ve maç seyretmek için yer bulma şansı daha çoktur.

PUERTA DEL SOL

Calle Mayor ile Calle Alcalá arasında, Madrid'i çevreleyen bütün yolların sıfır noktası olarak kabul edilen Puerta del Sol bulunur. 16. yüzyılda şehrin ana kapısı burada bulunuyormuş. Puerta del Sol yani Güneş Kapısı, ilk elektrikli tramvayın geçişi, ilk metro istasyonu gibi ilklerin başladığı noktadır. Meydan ayrıca İspanya Tarihi'nde pek çok önemli olaya tanıklık etmiştir. 1800'lerin başında işgalci Fransız güçlerine karşı ayaklanma burada başlamış, İkinci Cumhuriyet yine bu meydanda, İçişleri Bakanlığı'nın balkonundan ilan edilmiştir.

Meydanın ortasında 3. Carlos'un at üzerinde bir heykeli vardır. Meydanın sağ tarafında bir başka heykel daha var. Bu da çilek ağacı meyvesine uzanan bir ayı heykelidir. Bu heykel Madrid'in simgelerinden biri olarak kabul edilir.

Puerta del Sol, mağazaları ve kafeleriyle şehrin en canlı köşelerinden biridir. Yılbaşı geceleri burada toplanan halk, kilise çanlarının her vuruşunda ağzına bir üzüm tanesi atarak yeni yılın iyi geçmesini dilemeyi sürdürüyor.

PLAZA MAYOR

Puerta del Sol'dan Calle Mayor'a devam ederseniz, Plaza Mayor çok uzakta değildir. Plaza Mayor'un yapımı 1619 yılında tamamlanmış. Balkonlu, sivri kuleli ve dik çatılı binalarla çevrilmiş olan meydan Kastilya özellikleri taşır. Meydandaki binaların en önemlisi, cephe duvarı resimlerle süslü, eski bir fırın olan Casa de la Panadería'dır. Meydanın ortasında 3. Felipe'nin atlı bir heykeli

bulunur. 1621 yılında, Plaza Mayor'da düzenlenen ilk törende, Madrid'in koruyucusu İsidore, aziz ilan edilerek Aziz İsidore olmuş. Daha sonrasında da Santa Teresa de Jesus, San Francisco Xavier gibi kutsal kişilerin de ulaştıkları azizlik mertebesi, halka bu meydandan duyurulmuştur. Engizisyon yıllarında meydanda boğa güreşleri yapıldığı gibi, mahkemeler toplanmış ve kimi zaman idamlar bile burada gerçekleştirilmiştir. Bugün de zaman zaman insanlar, protestolar için meydanda toplanmaya devam ediyorlar. Günümüzde meydanın etrafı, açık hava restoranları, kafeleri ile çevrilidir ve Pazar günleri koleksiyoncuların, pul meraklılarının pazaryeri olarak kullanılır. Noel dönemlerinde Noel süsleri satanlar dekoru tamamlar. Meydanın güney çıkışından Calle de Toledo'ya ve Madrid'in ünlü bitpazarının kurulduğu sokaklara doğru gidilebiliyor. Yine meydanın çok yakınlarında geleneksel restoranların yoğun olduğu Calle de Cuchilleros bulunuyor. Günün sonunda veya akşam yemeği için, en azından bir kadeh şarap içmek için pahalı bile olsa Plaza Mayor'a gelmeye değer.

ALMUDENA KATEDRALI

Kraliyet Sarayı'nın hemen karşısında duran Almudena Katedrali yeni bir yapıdır. 1883'de inşası başlayan dışı neoklasik, içi neogotik katedral, ancak yüzyıl sonra 1993'de kutsanabilmiştir. Değişik iç mimarisiyle klasik katedrallere göre farklı olan Almudena Katedralinin dış balkonlarının bazılarında gezinti sırasında çıkılabilir.

PALACIO REAL - KRALİYET SARAYI

Guadarrama granitinden inşa edilmiş ve 140 metrelik dış cephesi ile çok görkemli bir görüntüsü olan Palacio Real, Calle de Bailén'de bulunuyor. İlk kraliyet sarayı 1734'de bir yangında yok olduktan sonra 5. Felipe bu görkemli yapıyı yaptırtmış. Saray, 13. Alfonso'nun tahttan çekildiği 1931 yılına kadar kullanılmıştır. Bugün Palacio Real önemli devlet törenlerinde kullanılıyorsa da, kral ve ailesi artık Madrid'in dışındaki sade bir yapı olan Zarzuela Sarayı'nda yaşıyorlar. 12. yüzyılda şehri fethetmek için gelen Araplar, ordularını sarayın şimdiki bahçeleri olan Campo del Moro'da konaklatmış. Bu nedenle sarayın ana giriş kapısının önündeki meydana Plaza de la Armeria yani Kraliyet Cephanesi denilmiş. Sarayın giriş salonundaki 3. Carlos heykelinin yanındaki merdivenle ana kata çıkılır. Birinci katta, tavan resimleri ve goblenlerle süslü muhteşem bir yemek salonu, bir dönemler davetlerin verildiği Sütunlu Salon, duvarları kraliyet porselenleriyle kaplanmış olan Porselen Salonu, Taht Salonu, Bilardo Salonu ve tasarımcısının adıyla anılan Gasparini Salonu bulunur. 4. Carlos'un her saat başında değişik müzikler çalan 210 parçalık saat koleksiyonu muhteşemdir.

PLAZA DE ESPANA

Palacio Real'in çok yakınlarında Plaza de España bulunuyor. Meydan saraya çok yakın olduğu için, 18. ve 19. yüzyıllarda burada askeri kışlalar varmış. Meydanın karşısında, bir zamanlar dünyanın en yüksek beton binası sayılan ve "La Jirafa" (Zürafa) lakabıyla da bilinen, 1957 yılında inşa edilmiş olan Torre de Madrid görülüyor.

Meydanın ortasındaki dikilitaşın önünde ünlü yazar Cervantes ve kahramanları Don Kişot, Sancho Panza ve Dulcinea'nın heykelleri dekoru tamamlarlar.

GRAN VIA

Modern şehrin ana bulvarlarından olan Gran Via, 1910 yılında açılmış. İnşaat sırasında birçok eski binanın yıkılması gerekmiş. Bugün bu cadde, sütunlarla, heykellerle süslüdür. Restoranlar, barlar, sinemalar, gece kulüpleri, mağazalar ile şehrin en canlı yerlerinden biridir. Plaza de Espana'nın izasından başlayan caddenin öbür ucu Calle de Alcala ile birleşerek Plaza de Cibeles ve daha ileride Parque de Retiro'ya kadar uzanıyor. Caddenin ortalarındaki Callao meydanından Calle Carmen ve Preciados aracılığı ile puerta del Sol'a a gidilebiliyor. Aynı şekilde Gran Via metro durağından Calle de la Montera'yı yürüyerek oraya ulaşabilirsiniz.

CERVANTES

İspanya'nın en önemli yazarlarından Miguel de Cervantes, 1547 yılında doğmuş. 7 Ekim 1571 günü paralı asker olarak İnebahtı Deniz Savaşı'nda Osmanlılara karşı savaşmış. Savaş sırasında göğsüne iki kurşun, eline de top güllesi isabet etmiş. Cervantes'in lakabı, bundan sonra kullanamayacağı sol elinden dolayı "El Mancho de Lepante" yani "İnebahtı'nın Çolağı" olarak kalacaktır. İnebahtı'dan sonra İnebahtı'daki komutanı Don Juan'dan övgü mektupları alan Cervantes, üç yıl kadar İtalya'da yaşar. Ülkesine dönmek için yola çıktığında da Arnavut korsan Memi'nin eline düşer. Esaret günlerinde başına konan fidyenin ödenmesini beklerken defalarca kaçmaya çalışsa da başaramaz. Bir rivayete göre, İspanyol tüccarlar tarafından fidyesi ödenen Cervantes, İspanya'ya dönmeyi başarır. Bir diğer rivayete göre de, yazarın yolu İstanbul'a kadar uzanır. Cervantes, Kılıç Ali Paşa'nın Tophane'de süren cami inşaatında iki yıl çalışır. İspanya'ya ancak iki yıl sonra serbest bırakılınca dönebilecektir. Başyapıtı *Don Kişot*'u bu serüvenlerinin ardından yazar. Kitabın bir bölümünde Cezayir'de yaşadığı esaret günlerini anlatır. Bu dönemin Cervantes'in hayatı ve yaşamında çok etkili olduğu bundan sonra kaleme alacağı *Cezayir'in Zindanları*, *Cezayir'in Tutsakları* ve *Valide Sultan* isimli eserlerinde görülecektir.

EL ESCORIAL

Madrid'in kuzey batısında, şehre çok uzak olmayan bir yerde, Sierra de Guadarrama'nın eteklerinde El Escorial Sarayı gezilebilir. 16. yüzyılda inşa edilen saray, daha çok mozoleye benzer. 40.000 kitap bulunan kütüphanesi, 15. yüzyıl tablolarının sergilendiği sanat müzesi, İspanyol krallarının küllerinin saklandığı Kraliyet Panteon'u, bazilikası ve manastırı, 1875 yılında keşişler tarafından kurulmuş Üniversitesi ve toplantı salonları ile ilginç bir gezi olabilir. El Escorial'in yalın mimari üslubu "Desornamentado", yani sade olarak adlandırılır.

DE MADRID AL CIELO

Madrid, en karamsar insanların bile eğlenceyle, yemekle barıştığı şehir olarak bilinir. Madrid için, "De Madrid al Cielo", yani "Madrid'den sonra cennet" denilir. Bu şehirde zamanın nasıl geçtiği anlaşılmaz. Şehrin hemen her köşesi, jambon müzeleri, restoranlar, barlar, tapas restoranları, gece kulüpleri ile doludur. Jambon müzelerinde, yani jambon çeşitleri satan ayaküstü restoranlarda dilediğiniz jambondan istediğiniz kadar kestirip bir bardak şarap, sherry, cava (İspanyol şampanyası) veya bira eşliğinde yiyebilirsiniz.

Günlük gereksinimlerinizi "alimentación" denilen bakkal irisi dükkânlardan da karşılayabilirsiniz. Öğle yemeğinde iki ana yemek, içecek ve kahveden oluşan "Menu del dia", en güzel seçeneklerden biridir. Öğleden sonraki saatlerde ise kafeteryalarda "Merianda" denilen beş çayı mönüsü bulunabilir. Madrid'de restoran bulmak sorun değildir.

FLAMENKO

Eğer yolunuz Endülüs'den geçmiyorsa, Flamenko izlemek için Antón Martín metro durağında inerek, 10 Calle de los Cañizares'de bulunan Casa Patas'a (Tel. +34 913 69 04 96) veya Santa Domingo metro durağında inerek 7 Calle Torija'da bulunan Café de Chinitas'a gidebilirsiniz. (Tel. +34 915 47 15 02)

Madrid için benim önerim, İspanyolların yaptığı gibi "Tapeo" denilen bardan bara dolaşma tekniğini uygulamanızdır. Çünkü her barda farklı bir lezzet yakalayacaksınız. İspanyollar, genelde akşam yemeklerine saat 22.00'den sonra başlıyor. Onun için akşamın ilk saatlerinde barlarda, hatta kimi şehirlerde meydanlarda buluşuyorlar. İspanyol kültüründe eve yemeye misafir davet edilmesi nadir olarak görülür. Misafirleri genelde tapas barlarda ağırlarlar. Bu buluşmalarda ellerinden kadeh eksik olmaz. Kadehlerin yanında da açlığı bastırmak için bu atıştırma kültürü çok önemli yer tutar.

BİTPAZARI

Pazar günleri, 10:00-15:00 saatleri arasında La Latina semtinin Plaza de Cascorro Meydanı'nda ve çevresindeki sokaklarda dünyaca ünlü bitpazarı Rastro kuruluyor. Rastro'da ne ararsanız bulacağınızı düşünüyorum. Yine bu bölgede antikacı arayanlar için de ilginç seçenekler bulunabilir.

TÜRKİYE MADRID BÜYÜKELÇİLİĞİ:

2, Calle Rafael Calvo, 18 Tel. +34 913 10 39 04

TORTİLLA

Atıştırmalıkların her yerde en kolay bulunana “tortilla española”, yani patatesli omlettir. Haşlanmış ahtapot, sarımsaklı mayonezli ekmek, chorizo, Serrano jambonu, morina balığı püresi, zeytin ve salamuna edilmiş hamsi ilk akla gelen tapaslardır. Soğan, sarımsak, beyaz şarap, zeytinyağı, limon ve maydanozla pişirilen midye veya mejillones a la marinera, albongida veya küçük köfte, közlenmiş kırmızıbiber salatası, queso manchego veya koyun peyniri ve deniz ürünlerinden oluşan salata veya salpicón de mariscos da, tapas mutfağının önemli spesiyaliteleridir. İspanya’nın bazı bölgelerinde kürdana batırılmış ekmek parçalarının üzerine konulan çeşitlemelere, yani kanape tarzı tapaslara, “pinchos” denilir.

Bar üzerinde sunulan tapaslara genelde ücret istenmez. Ama ración denilen tabaklardan isterseniz bu yemekleri daha büyük tabaklarda getirirler ve bu tabaklar için ödeme yapılır. Genelde porsiyonlar çok büyük olduğu için sipariş verirken dikkatli olmak gerekir. Son yıllarda, dünya gurmelerinin en önemli şehirlerinden birinin İspanya’nın Atlas Okyanusu kıyısındaki San Sebastián şehrinin olması tapas mutfağının, yükselen mutfak değerlerinin en başlarında gelmesinin en önemli göstergesidir. Bence Madrid’te siz tapas barları dolaşın. Tapaslar başta Endülüslük olmak üzere İspanya’da her yerde karşınıza çıkacak.

OUTLETLER

İspanya'nın hemen bütün şehirlerinde çok sayıda bulunan El Corte Inglés mağazalarında, Galeria de Prado gibi büyük alışveriş merkezlerinde, Goya, Serrano ve Gran Via gibi büyük bulvarlarda alışveriş yapabilirsiniz. Goya'yı Valikonağı, Serrano'yu Nişantaşı, Gran Via'yı İstiklal Caddesi olarak düşünebilirsiniz. Gran Via'ya yakın sokaklar olan Preciados, Carmen ve Arenal daha ekonomik mağazaların bulunduğu noktalar. Chueca semtindeki Fuencarral, Almirante ve Piemonte caddeleri, gençlere daha çok hitap edecek dükkânların bulunduğu yerlerdir.

Son yıllarda çok moda olmaya başlayan outlet tarzı mağazaların bulunduğu yerlerden biri de şehrin 30 kilometre kadar dışındaki Las Rozas Village Outlet'dir. Merkezden buraya 625, 628 ve 629 numaralı otobüslerle ulaşabilirsiniz. Bu outlet Pazar günleri de açıktır.

MADRİD'DE MUTLAKA

- Retiro Parkı'nda vakit geçirin.
- Gran Via'dan başlayan, Plaza de Cibeles'den geçen, Paseo del Prado'ya kadar giden uzun bir yürüyüş yapın.
- Atocha Garı'nda ağaçların altında oturun.
- Prado Müzesi'nde başta Goya ve Velázquez olmak üzere 6.000 eserden ne kadarını görebilerseniz görün.
- Arte Reina Sofía'da Picasso'nun Guernica, Dalí'nin Camdaki Kız eserlerini görün.
- Puerta del Sol'da sıfır noktasını hissedin.
- Plaza Mayor'da dolaşın.
- Bernabéu Stadı'nda gücü ve heyecanı duyumsayın.
- Toledo'yu gezmek için bir gün ayırın.
- Jambon müzelerinden birinde atıştırın.

TOLEDO

Madrid'in 72 km güneyindeki Toledo'ya, Atocha istasyonundan bineceğiniz hızlı trenle bir saatte gidebilirsiniz. Üç semavi dinin mensuplarını yüzyıllar boyunca bir arada barındırmış olan Toledo, İspanyol turizminin tarih kokan değerli mücevherlerinden biridir.

Toledo'ya vardığınızda dışarı çıkmadan önce garı gezin. Garın tavanındaki seramikleri, duvarlarındaki taş işçiliğini, kemerli kapılarını ve saat kulesini gördükten sonra artık şehri keşfetmeye başlayabilirsiniz.

Toledo gezisine sabah erken saatte başlayın. Toledo'nun tarihi merkezi, Tagus Nehri'nin üzerindeki tepede, surların arkasındadır. Roma dönemi kalesinin üzerinde bugün Alcázar bulunuyor. 6. yüzyıldaki Vizigot başkentinden geriye birkaç kilise kalmıştır. Şehir, Ortaçağ'da Hristiyan, Müslüman ve Yahudi kültürlerinin iç içe girdiği bir şehir olmuştur.

Şehrin tarihi merkezini yaya dolaşmak en iyi yöntemdir. Tagus Nehri'nden 730 m yüksekte bulunan şehir bir açık hava müzesi gibidir. Toledo, 1986 yılında Unesco tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmıştır.

- *Alcántara ve San Martin köprüleri*
- *Plaza de Zocodover*
- *Puerta del Sol*
- *Bab-al Mardum Cami*
- *Katedral*
- *Belediye*
- *Escuela de Traductores*

- *Santa María la Blanca Sinagogu*
- *San Juan de los Reyes Manastırı*
- *Santo Tomé Kilisesi*
- *Sinagoga del Tránsito / Yahudi Müzesi*
- *Alcázar*
- *Museo de Santa Cruz*

ALCANTARA VE SAN MARTİN KÖPRÜLERİ

Ortaçağ'da, şehre ancak para ödedikten sonra 5 köprü ile 9 kapıdan geçilerek girilebiliyormuş. Bu köprülerinin en ilginçleri Alcántara ve San Martin köprüleridir. Alcántara Köprüsü, Arapça “köprü” anlamına gelen isminden anlaşıldığı gibi Müslümanlar tarafından inşa edilmiştir. İspanyollar köprüye, “Puente de Alcántara”, yani “Köprü Köprüsü” diyorlar. Bu köprüden geçince aynı ismi taşıyan kapıdan geçilerek şehre girilmiş. Ortaçağ günlerinde hava karardıktan sonra kapatılan kapılar gün doğmadan da açılmazmış.

San Martin Köprüsü'nün çok ilginç bir öyküsü vardır. 13. yüzyılda köprüyü inşa eden mimar, açılıştan önce düzeltilmesi olası olmayan bir hata yaptığını fark eder. Köprü yıkılırsa kendisinin öldürüleceğini bildiğinden ne yapacağını bilemez durumdadır. Ancak mimarın kurnaz eşi bir gece köprünün tahta iskelelerini ateşe verir. Böylece hem köprü yeniden yapılır ve mimar hayatta kalır.

ZOCODOVER MEYDANI

Otobüs veya trenle gelerseniz, Plaza de Zocodover'in yakınında yolculuğunuz bitiyor. Zocodover ismi Arapça davar pazarı demek olan Souk el Dover kelimesinin İspanyolcaya dönüşmüş halidir. Meydana, Mağribi krallığı yıllarında burada kurulan pazarın ismi verilmiş. Bugün meydanın etrafında çok sayıda kafe, restoran ve mağazalar sıralanıyor.

PUERTA DEL SOL - GÜNEŞ KAPISI

Bugün Askeri Müze olarak kullanılan Alcázar ve Katedral, gezilerini sonraya bırakarak önce Puerta del Sol veya Güneş Kapısı'na doğru gidebilirsiniz. Güneş Kapısı'nın Araplar dönemindeki ismi Bab-al Mardum veya Halk Kapısı'ymış.

BAB-AL MARDUM CAMİİ

Mimar Musa İbn-Ali tarafından tuğladan inşa edilen ve M.S. 999 yılında tamamlanan Bab-al Mardum Camii, kare planlı, at nalı kemerli, sütunlar üzerine oturan tavanlı tipik bir 10. yüzyıl Endülüs camisidir. Cami artık, Cristo de la Luz ismiyle kilise olarak kullanılıyor.

KATEDRAL VE BELEDİYE BİNASI

Katedralin tam karşısındaki Belediye Binası, ressam El Greco'nun mimar oğlu Juan'ın eseridir. Toledo'nun simge yapılarından biri olan binanın hemen yanında da Başpiskoposluk Sarayı görülür. Katedralin bulunduğu yerde Müslümanların en önemli camilerinden biri olan Merkez Camii varmış. Önce kiliseye çevrilen cami, 1236 yılına kadar kullanılmış. Sonrasında başlayan inşaat 1493 yılına kadar sürdüğü için Gotik, Mudéjar ve Plateresk tarzlarını bir arada görürsünüz. 120 x 63 m ebatlarında bir alana oturan katedralin tavanı 35 metreye, çan kulesi 90 metreye yükselir. Çan kulesinin uzaktan görüntüsü büyüleyicidir. Toledo Katedrali, İspanya Başpiskoposu'nun da mekânıdır.

Katedralin Sacristia yani Kutsal Emanetler Bölümü'nde başta El Greco olmak üzere, Tiziano, Goya, Rafael gibi olağanüstü sanatçıların eserleri vardır. El Greco'nun *İsa'nın Soyulması* tablosu katedral için yapılmıştır. Çan kulesi sahanlığında "La Gorda", veya Şişman diye bilinen ağır bir çan vardır. Çan kulesinin altındaki

Toledo Katedrali'nin ve bölümlerinin ziyaret saatleri aylara göre değişiyor .

Tel. +34 925 22 22 41

Cristo de la Luz Sokağı'ndan Alfileritos'a, yani Topluiğne Sokağı'na geçebilirsiniz. Bu sokağın üzerindeki bir vitrinde etrafı toplu iğnelerle doldurulmuş bir Meryem Ana göreceksiniz. Toplu iğneli Meryem Ana'nın ilginç bir öyküsü vardır. 16. yüzyılda güzel Beatriz'in âşık olduğu yakışıklı Yüzbaşı Juan savaşa gider. Beatriz de her gece sevdiğine kavuşabilmek için sabaha kadar dua etmek için geldiği Meryem Ana figürüne bir toplu iğne batırmış. Hatta uykuya dalıp dua edemezse, hizmetçisi Beatriz'i iğne batırarak uyandırmış.

Geçen zaman içinde Meryem Ana'nın etrafı iğnelerle dolmuş. Bugün artık kendilerine eş arayan Toledolu genç kızlar toplu iğne batırma âdetini sürdürüyorlar.

hazine dairesinde bulunan, 16. yüzyıldan kalma, altın ve gümüş kupa Corpus Christi (İsa'nın Bedeni Günü) ayinlerinde Toledo sokaklarında dolaştırılır. Koro bölümündeki ahşap koltuklarda Granada'nın düşüş öyküsü anlatılmıştır. Kaymak taşından yapılmış bir üst sıra koltuklarında da Tevrat'dan figürler görülür.

Toplantı Odası'nın 16. yüzyıla tarihlenen freskleri ve Mudéjar tarzı tavanı çok güzeldir.

Toledo Katedrali, Katolik kilise hiyerarşisinde Vatikan'dan sonra ikinci sırada sayılır. Burada Papalığın özel izniyle Vizigot döneminden gelen Mozarabik Ayini düzenlemeye devam ediliyor.

ESCUELA DE TRADUCTORES TERCÜMANLIK OKULU

Adliye Sarayı'nın yanından inen Santa Isabel Sokağı'nın sonundaki Escuela de Traductores veya Tercümanlar Okulu, Toledo'nun çok önemli bir başka noktasıdır. 13. yüzyılda, Kral 10. Alfonso tarafından kurulmuş olan bu okulda eski Yunan klâsik eserleri, tıp, felsefe, astronomi ve matematik kitapları, Kastilya ve Latin dillerine tercüme edilmiş. Karanlık Çağı yaşamakta olan Avrupa'nın her köşesinden bilim adamları bu dönemde Toledo'ya gelerek bu kitaplar üzerinde çalışmışlar. Kısacası bu kitaplar ve Toledo, Rönesans'ın, bilim ve aydınlanma çağının altyapısını oluşturmuştur.

SANTA MARÍA LA BLANCA SAN JUAN DE LOS REYES MANASTIRI

Tornerías da yine bu dönemden günümüze gelebilen diğer bir camidir. Şehri küçük bir daire gibi düşünerek geziye devam edin. Şehrin Vizigot Tarihi'nden küçük bir kesit sunan Iglesia de San Roman'ı gördükten sonra, Calle de San Román ve Calle Alfonso 13'den devam edince, tarihi merkezin biraz dışına çıkarak Calle de los Reyes Catolicos üzerinde birbirine çok yakın olan Santa María la Blanca Sinagog'unu ve San Juan de los Reyes Manastırı'nı görebilirsiniz. Santa María la Blanca, şehrin sekiz sinagogundan ayakta kalmış olan en büyüğüdür. İlk olarak 12. yüzyılda inşa edilmiş olan sinagog zaman içinde değişikliklere uğramış. Asırlar süren dini hoşgörü ne yazık ki 1391 yılında sinagogda gerçekleşen Yahudi katliamı ile noktalanmış. Sinagog, 15. yüzyıl başında da kiliseye çevrilmiş. San Juan de los Reyes Manastırı da, Portekizlilere karşı 1476 yılında Katolik kralların kazandığı Toro Savaşı'nın anısına inşa edilmiş. Manastırın tavan süslemeleri muhteşemdir.

SANTO TOMÉ KİLİSESİ

Tarihi merkezin dışına çıkmadan Plaza del Conde'nin hemen köşesinde Santo Tomé Kilisesi'nin kulesi görülür. 14. yüzyılda kilisenin koruyuculuğunu üstlenen kontun anısına rahipler, kilisenin içine El Greco'ya müthiş bir tablo yaptırmışlar. *Orgaz Kontu'nun Cenaze Töreni* adlı muhteşem eserde, cenaze töreninde ortaya çıkarak kontu cennete götüren azizler gösterilir. Tabloda parlak ve kasvetli renklerin tezadı müthiştir. Yalnızca bu eseri görmek için bile bu müzeye gelinebilir.

1541 yılında Girit'te doğan ve Yunan diye bilinen “El Greco” Doménikos Theotokópoulos, 1577 yılında Toledo'ya gelir. Şehri çok sevdiği için burada kalan sanatçı, hemen her köşede bir eserini bırakmıştır. El Greco, 1614 yılında burada ölür. Yahudi mahallesinde, Calle Samuel Levi üzerinde El Greco'nun müzeye dönüştürülmüş evi Casa Museo de El Greco bulunur. Müzenin zemin katında El Greco'nun öğrencisi Luis Tristán'ın ve Toledo Okulu öğrencilerinin eserleri görülebilir. Birinci katta da El Greco'nun Toledo'yu canlandığı eserleri vardır. Toledo Manzarası ve İsa ile Havariler tabloları en önemli tablolardır.

SİNAGOGA DEL TRÁNSITO - YAHUDİ MÜZESİ

Biraz ilerde Paseo del Tránsito ve Sinagoga del Tránsito bulunur. Yapının, Arap mimarisi ağırlıklı iç dekorasyonu 14. yüzyılda, Kral 1. Pedro'nun hazinedarı Samuel Levi tarafından yaptırılmış. Müslüman, Gotik ve İbrani motifleriyle süslü iç mekânın muhteşem bir tavan işçiliği ve alçı süslemeleri vardır. Sinagogun yanındaki Yahudi Müzesi de ziyaret edilebilir.

Iglesia de Santo Tomé yakınlarındaki Pastelería Santo Tomé'den namı İspanya'ya yayılmış badem ezmelerinden almayı unutmayın. Toledo'nun ayrıca “Marzipan” denilen karamelimsi şekeri çok ünlüdür.

12. yüzyıla tarihlenen Santa María La Blanca Sinagog'u da Mudéjar stilde Müslüman ustalar tarafından inşa edildiği için camiye benzer. Yahudilerin ve Müslümanların, hoşgörülü krallar egemenliğinde özgürce ibadet edebildikleri günleri 15. yüzyılda başlayacak olan Engizisyon döneminde bitecektir.

ALCÁZAR

Cuesta del Alcázar üzerinde daha önce burada bulunan kalenin üzerinde inşa edilmiş olan 5. Karl'ın tahkim edilmiş sarayı Alcázar bulunur. Saray üç yangında zarar gördükten sonra, 1936 yılında Cumhuriyetçilerin kuşatmasında tamamen harap olmuş. Orijinal plana sadık kalınarak restore edilmiştir. Kuşatma karargâhı, Milliyetçilerin kahramanlık anıtı olarak korunmaktadır.

MUSEO DE SANTA CRUZ

Plaza de Zocodover'e çok yakınında, 16. yüzyılda hastane olarak kullanılan binanın içinde Museo de Santa Cruz bulunur. Bu müzede en önemlisi *Meryem'in Göğe Yükselişi* olmak üzere El Greco'nun eserleri sergileniyor.

ALİŞVERİŞ

Toledo'da zırh, hançer, çelik otantik kılıç ve bıçak yapımı çok önemlidir. Çelik üzerine altın veya gümüş ince tellerden desenler yapılan takı ve süs eşyalarına "Damascene", yani "Şam işi" denir.

TOLEDO'DA MUTLAKA

- Katedrali ve Alcazar'ı görün.
- Santa Cruz müzesini gezin.
- Mirador Del Valle noktasından şehrin manzarasına bakın.
- Köprülerin birinden geçerek yürüyüş yapın.
- Calle Cervantes'te Cervantes'in heykeliyle fotoğraf çektin.
- Toledo'nun dar sokaklarındaki kafe veya barlardan bir tanesine oturun.
- Şehirdeki kılıç ve hançer dükkanlarına göz atın.

CÓRDOBA (KORDOBA)

*“Endülüste öylesine bugüne bağımlı yaşanır ki
zaman bile unutulur.”*

Anonim

GENEL BİLGİLER

“Endülüste, Mağribi yıllarının izlerini en çok Córdoba şehri ve ünlü Mezquita taşır,” denir. Gündüz saatlerinde eski şehrin sokaklarını veya Mezquita’yı gezerken, geceleri gitar konseri dinlerken kendinizden geçersiniz. Şehrin eski mahallelerinde, Müslümanların, Yahudilerin, Hristiyanların iç içe geçmiş yaşamlarından geriye kalanlar, film stüdyosu gibi karşınızdadır. Yahudi mahallesindeki eski Mağribi evlerinin avlularında Türk Kahvesi içmenin keyfi nasıl anlatılabilir ki? Daracık sokaklarda hayat, sanki yüzyıllardır durmuş da sizi bekler gibidir.

Italica, Güney İspanya’da Kartacalıları yenen, Roma Generali Cornelius Scipio tarafından kurulmuş ilk Roma kolonisidir. Italica’nın en önemli kentleri Sevilla ve Córdoba’ydı. Sonrasında Sevilla, meydanları ve bulvarlarıyla Roma mirasını korumayı başarırken, Córdoba, İslam Medeniyeti Başkenti’ne dönüştü. Córdoba, 11. yüzyılda öne çıkmayı başardı ve Avrupa’nın önemli kentlerinden biri haline geldi. Şehir ayrıca Guadalquivir Nehri üzerindeki stratejik konumu nedeniyle zeytinyağı, şarap ve buğday taşımacılığında önemli bir kent haline geldi.

- *El Puente Romano/*
- *Roma Köprüsü*
- *Endülüs İslam*
- *Eserleri Müzesi*
- *La Mezquita/*

- *Córdoba Mescidi*
- *Alcázar Sarayı*
- *La Judería/*
- *Yahudi Mahallesi*
- *Yeni Şehir*

EL PUENTE ROMANO - ROMA KÖPRÜSÜ

La Mezquita'ya gelirken, Romalılar tarafından inşa edilmiş olan El Puente Romano veya Roma Köprüsü'nü görürsünüz. MÖ 1. yüzyılda eskisinin üzerine kurulan köprü, güneyden şehre girmenin tek yoluydu. Aynı şekilde bir zamanlar Roma ve Cádiz'i bağlayan Via Augusta'nın buradan geçtiği söylenir. Zaman içerisinde restorasyonlardan geçerek 17 kemerinden birini kaybeden köprü günümüzde hâlâ kullanılmaktadır.

ENDÜLÜS İSLAM ESERLERİ MÜZESİ

Yine La Mezquita'ya çıkan yokuşun başındaki köprünün karşı ayağında, eskiden gözcü kulesi olarak kullanılmış kuleler artık Calahora Müzesi'ne ev sahipliği yapıyor. Dört katlı Endülüs İslam Eserleri Müzesi'nde maketlerle Mağribi yıllarındaki yaşam anlatılıyor. Müzenin alt katında, "El Kortubi" veya Córdoba olarak bilinen haritacı İdrisi'nin haritalarından biri sergileniyor. Ayrıca yine bu katta La Mezquita'nın katedral olmadan önceki halini gösteren bir maket görülebiliyor. Müzenin terasından çok güzel bir Córdoba panoraması vardır. Müzeye gelmeden önce sol tarafınızda kalan eski Piskoposluk Sarayı artık müze olarak değerlendiriliyor.

LA MEZQUITA - CORDOBA MESCİDİ

Caminin yerinde bulunan Saint Vincent veya San Vicente Kilisesi, eski bir Vizigot Tapınağı'nın üzerine inşa edilmiştir. La Mezquita'nın dörtgen mimari planının geçmişi San Vicente Kilisesi'ne kadar gider. Büyük Konstantin'in Hristiyanlığı serbest bırakmasından sonra eski Roma bazilikaları kilise olarak kullanılmıştı. 756 yılında 1. Abdurrahman'ın Córdoba'yı fethetmesinden sonraki 30 yıl boyunca Müslümanlarla Hristiyanlar, San Vicente Kilisesi'ni birlikte kullanmışlar. 758-788 yılları arasında iktidarda olan 1. Abdurrahman, 780 yılında kilisenin tamamını Hristiyanlardan satın alıp kapıları Patio de los Naranjos'a yani Portakal Ağaçlı Avlu'ya açılan ilk camiye 785 yılında inşa ettirmeye başlamış.

Patio de los Naranjos, Endülüste'ki en eski Arap Bahçesi olarak kabul edilir. Arap Bahçeleri'nin planları, Kuran'da tasviri yapılan cennet düşünülerek yapıldı. Bu planlarda simetriye çok önem verilirdi. Havuzlar, su kanalları, çeşmeler bolca kullanılırdı. Suyun sakinleştirici sesinin her köşeden duyulması istenirdi. Bahçelerin içinde dinlenen insanların huzuru yüksek duvarlarla korunurdu. Arap Bahçeleri, daha sonraki dönemlerde camilere, saraylara ve konaklara esin kaynağı olacaktır. Bu mimari gelişme avlulu Endülüslü Evleri'yle de sürecektir.

Portakal Ağaçlı Avlu'da, Müslümanların abdest aldığı şadırvanlar bulunuyordu. 1377 yılında eklenmiş olan Puerta del Perdon'dan veya Af Kapısı'nda geçilerek avlunun köşesindeki eski minareye çıkılabiliyor. 93 m yüksekliğindeki minarenin tepesine 267 basamağı göze alanlar varabiliyor. Müslümanların cami minaresi şimdilerde Torre del Alminar dedikleri çan kulesine dönüştürülmüş.

İnşaati yedi yıl süren ilk camide Roma, Yunan, Mısır ve Vizigot izleri vardı. Yani Arapların geçtikleri her yerden yanlarında bir şeyler getirdikleri anlaşıyordu. Kırmızı beyaz tuğlalı kemerlerde Roma-İspanyol sanatının izleri çok belirgindi. 2. Abdurrahman'ın bolluk ve bereket içinde geçen yönetim yıllarında camiye eklemeler yapılmaya devam edilir (821-852).

2. Abdurrahman, caminin ibadete ayrılmış merkezi bölümünü büyütür. Bugünkü giriş kapısına varmadan 1. Abdurrahman'ın inşa ettirdiği bölüme girersiniz. Bu bölümün hemen yanında ve sonradan katedrale çevrilen kısım da 2. Abdurrahman tarafından eklenmiş olan bölümdür. 3. Abdurrahman döneminde eklenmiş olan minare, bugünkü kilisenin çan kulesinin içinde kalmıştır. 10. yüzyıldaki 3. Abdurrahman'ın hükümdarlık yıllarında Córdoba, bağımsızlığını kazanacaktır.

2. Al-Hakam veya 2. Hişam döneminde (961-976), camiye ana mihrap inşa edilir. Bu yıllarda Córdoba Camii'nin ünü, Şam Camii ile yarışacak duruma gelir. Bizans İmparatoru Nikefor Fokas, gönderdiği sanatçıların mihrabın etrafına yaptıkları mozaiklerle caminin sanatsal güzelliğine katkıda bulunur. Vezir Al Mansur zamanında kırmızı tuğladan kemerlerle sekiz nef eklenen cami bir kere daha büyütülür. Bu bölüm mihraba göre en geride kalan bölümdür. Mihrabın arkasındaki "Maksura" denilen bölüm de bu yıllarda eklenir. Maksura, denilen kible duvarı, hanedan üyelerinin cami içindeki ayrıcalıklı ibadet yeridir. Caminin avludan sonraki en büyük bölümü burasıdır.

Mezquita'yla ilgili çok önemli bir detay da caminin kibleye yani güneydoğuya değil, güney yönüne doğru bakmasıdır. Cami inşaatının ilerlediği günlerde, 2. Abdurrahman'ın durumu anlamasına karşın ortaya çıkan mimari güzelliği bozmak istemediği için değişiklik yapmadığı söylenir. Yıldızlı mihrapta Kuran'dan ayetler vardır.

Müslümanlar, Hazreti Muhammed'in evinin dışındaki ilk ibadet yerine "Kutsal İbadet Alanı" anlamına gelen "Mescid-ül Haram" demişlerdi. Cami kavramı, Cuma günleri ibadet etmek için toplanan Müslümanlar için oluşturulan mescitlerle başlar. La Mezquita'nın kelime karşılığı "Mescit" tir. Romalılar, "Bütün yollar Roma'ya çıkar," cümlesini insanlığa kazandırmışlardır. Córdoba'da ise bütün yollar La Mezquita'ya çıkar.

11. yüzyılda 280 sütunu olan La Mezquita, 22.400 m² alanıyla Samarra'daki iki camiden sonra devrinin en büyük camisi olmuştur. Sütunların bazılarının kaidesi vardır, bazılarının yoktur. Nedeni Endülüslü Müslümanların camiye genişletmek

istediklerinde çevrede buldukları bütün sütunları kullanmış olmalarıdır. Sütunların bazıları uzun, bazıları ise kısadır. Mezquita'nın içi bir sütun ormanı gibidir. Tavanı taşıyan granit, yeşim taşı ve mermerden sütunlar göz kamaştırıcıdır. Çevredeki Vizigot ve Roma tapınaklarından getirilen sütunları, kırmızı ve beyaz çizgili kemerlerle destekleyerek çatıyı taşıtmışlardır.

La Mezquita gezisine, Vezir Al Mansur tarafından eklenmiş bölümden girilerek başlanır. 2. Hişam'ın eklediği mihrap görüldükten sonra, 2. Abdurrahman'ın inşa ettirdiği bölüme geçilir. Katedral de caminin bu bölümünün ortasındadır. 14. yüzyılda Hristiyanlar, avluya açılan kemerleri örerek Capilla de Villaciosa'yı yani ilk Kraliyet Şapeli'ni, Mezquita'nın ortasına inşa ederler. Kral 5. Carlos veya Charles Quint veya Şarlken'in, 1523 yılında bu katedrali görünce çok sinirlendiği ve “*Her yerde görüleni yapmak için, hiçbir yerde görülmeyeni yıkmışsınız,*” diyerek mimarları azarladığı anlatılıyor. İspanyol meslektaşlar da, “*Siz her yerde camiye çevrilmiş kiliseleri gezdirirken, bakın bizler kiliseye çevrilmiş tek camiyi anlatıyoruz,*” diyerek takılmayı da ihmal etmiyorlar.

La Mezquita'dan çıkınca hemen karşınıza gelen Calleja de las Flores veya Çiçekli Sokağa girerseniz sardunyalara, güllerle, saksı çiçekleriyle süslenmiş balkonların arasından Çan Kulesi'nin çok güzel bir fotoğrafını çekebilirsiniz.

La Mezquita, Pazar günleri 8:30-11:30 ve 15:00-19:00 arası, diğer günler 10:00-19:00 arası gezilebiliyor. Kış aylarında ziyaret saatleri kısalabiliyor. Geceleri ise fevkalade bir şekilde ışıklandırılıyor. Tel. +34 957 47 05 12

Bar Santos: *Calle Magistral González, 3. La Mezquita'nın hemen yanındaki bu barda gün boyu bira eşliğinde Tortilla yiyebilirsiniz.*

ALCÁZAR SARAYI

11. yüzyıl Mağribi şehirciliğinde, cami merkez alınarak etrafına ticaret birimleri ve evler yerleştirilirdi. Córdoba'da da Mezquita'yı merkez, Guadalquivir Nehri'ni sınır kabul edersek Arapların ne yapmak istediklerini daha kolay anlarız. "Alcázar" veya "Korunaklı Kale Saray", caminin doğusunda kalır. Kısacası su kaynağının en yakınına saray binası ve surların içine mescit, medrese ve hamam yerleştirilmiştir. Bu yüzyıllarda batıda "Şato", Suriye ve Mağribi ülkelerinde "Ribat" denilen yerleşimlere Endülüs'te "Alcázar" denilecektir.

Córdoba'nın Alcázar Sarayı pekiyi durumda değildir. Mağribi Halifesi Boabdil burada esir düşer. Granada'nın yeniden gözde olacağı yıllara kadar İspanyol Kralları başta 11. Alfonso olmak üzere burada yaşar. Sarayın bahçesinde havuzlar, içinde hamamlar, M.S. 3. yüzyıldan kalma hamamlar ve Roma mozaikleri vardır. Ayrıca sarayın su terasları da ilginçtir.

9. yüzyılda Avrupa'nın en büyük kütüphanesi Alcázar Sarayı'ndaydı. El Hakem zamanında (796-822) kütüphanedeki kitap sayısı 600.000 cilde ulaşmıştı. 11. yüzyılda Kastilya Kralı 6. Alfonso, Toledo'yu ele geçirip Cebelitarık'a kadar inince Müslümanların yardım çağrılarına yanıt veren Kuzey Afrikalı Berberi hanedanı Murabıtlar döneminde kütüphanedeki

parşömen ruloları ne yazık ki yakılmaktan kurtulamaz. Mutaassıp ve bağınaz Murabıtlar'dan sonra Muvahhitler dönemi de kökten dinci bir tutumla başlayacaktır. Ancak sonrasındaki gelişmeler bambaşka olacak ve Endülüs, tarihin kültür incilerinden biri olarak gelişecektir.

LA JUDERÍA - YAHUDİ MAHALLESİ

Córdoba'da La Mezquita'nın çok yakınında, Ortaçağ'dan beri pek değişmemiş olan La Judería veya Yahudi Mahallesi bulunur. Buradaki birbirinden güzel balkonlu, avlulu, çiçekli evler arasında her yıl Mayıs ayında "En Güzel Avlu Yarışması" düzenleniyor.

Artık kullanılmıyor olsa da, Avrupa'nın Toledo'yla birlikte İspanya'nın en eski havralarından bir tanesi La Judería'dadır. Kapalı olan havranın duvarları İbranice yazılarla kaplıdır.

Yahudi Mahallesi'nin küçük meydanlarından birinde Yahudi filozofu Rabbi Mosheh Ben Maymun veya bilinen adıyla Maimonides'in küçük bir büstü görülür. Havranın karşısında bir de küçük el sanatları çarşısı vardır.

Çarşıda başta deriden el eşyaları olmak üzere değişik dükkânlar bulacaksınız. Dericilik, Córdoba’da tarih boyunca çok önemli bir ticaret olmuştur. Dilimize yerleşmiş kelimelerden biri olan ve Fransızca ayakkabıcı anlamına gelen “Cordonnier” kelimesi de Córdoba kaynaklıdır. Almodovar Kapısı’nın çok yakınında benim çok sevdiğim Romalı konsül ve filozof Seneca’nın bir heykeli vardır.

Sinagogun çok yakınlarında bir başka ilginç müze daha vardır. Museo Taurino’da, ünlü torero Manolete’nin lahdi ve onu öldüren boğanın postu sergileniyor. “El Califa” yani “Halife” lakabıyla bilinen Manolete veya Manuel Rodríguez, “El Cordobés” yani “Córdoba’lı” olarak tanınan Manuel Benítez’den daha önce 1940’lı yıllarda baş tacı olmuş olan bir torerodur. Manolete, 28 Ağustos 1947 günü, Endülüs’ün Linares kasabasında Islero isimli boğanın boynuz darbeleriyle ağır şekilde yaralanır. 29 Ağustos sabaha karşı 5.07’de ölen Manolete’nin ölüm kaydı dakikası dakikasına tutulmuştur.

YENİ ŞEHİR

İspanyol kentlerinin ana meydanlarına “Plaza Mayor” denilir. 14. yüzyılda Engizisyon Mahkemeleri genelde bu meydanlarda kurulurdu. Endülüs’te Plaza Mayorlar hayvan, sebze ve meyve pazarları olarak kullanılırdı. İlk boğa güreşleri de bu meydanlarda düzenlenmişti. Ancak 1940’lı yıllarda bütün matadorların rüyası Madrid Arenası’na çıkabilmektir. Córdoba Arenası, bugün Plaza

de Corredera denilen meydanda bulunuyordu. Corredera kelime anlamı olarak koşular demektir. Çünkü bu meydanda yalnız boğa güreşleri değil, hâlâ İspanya'nın bazı şehirlerinde düzenlenmeye devam edilen insanların boğaların önünde koştuğu yarışmalar da düzenleniyordu. Plaza de Corredera'nın bugünlerde adı artık gençlerin buluşma yeri olarak geçiyor.

Plaza de las Tendillas, yeni şehrin en önemli meydanıdır. Buradaki Saat Kulesi, her saat başında gong değil gitar sesiyle saatin ilerlediğini duyurur.

Cervezas Califa: Calle Juan Valera, 3.

Tapas eşliğinde fişlar üzerinde yerel bira içmek için. <http://www.cervezascalifa.com/>

İÇ AVLULAR

Córdoba'da evlerin iç avluları birbirinden eşsiz ve güzeldir. Sokakta yürürken arada bir karşınıza çıkan bu avluların içinde bazen kahve, restoran veya bahçeler vardır. Ünlü avluların çoğu sokaktan gözükmeyişi ve özel olduğu için onlara ancak düzenli turlar ile erişiliyor.

CORDOBA'DA MUTLAKA

- 280 sütunlu *La Mezquita'da* zaman geçirin.
- *El Puente'dan Córdoba'ya* bakın.
- *Calahorra Müzesi'nde Mağribi günlerindeki yaşamı* düşünün.
- *Patio de Los Naranjos'ta* ruhunuzu dinlendirin.
Calleja de Las Flores'teki çiçekli balkonları görün.
- *Museo Taurinho'da Manolete'nin* ruhunu selamlayın.
- *Plaza de las Tendilla'da* saat başlarındaki gitarı dinleyin.
- *Yahudi mahallesindeki eski bir Mağribi evinde* Türk kahvesi için.
- *La Mezquita'nın yanındaki sokaklarda* gece sokak gitaristlerini dinleyin.

GRANADA

*“Ona sadaka verin bayan
Bu dünyada
Granada’da kör olmak kadar
Kötü bir felaket yoktur.”
Francisco A. De Icaza*

KISA TARİH

Endülüs tarihinde Roma, Mağribi ve Keşifler Çağı’nın göz kamaştırıcı zenginlik günlerinden yoksulluğa uzanan büyük değişiklikler yaşanmıştır. Bölgede, M.Ö. 7. yüzyılda Kartacalılar, M.Ö. 2. yüzyıldan sonra da Romalılar etkin güç olmuşlardır. Romalıların Córdoba’yı kurmalarından sonraki altı asır boyunca Endülüs, Altın Çağı’nı yaşar. Endülüs, Altın Çağı’nda zeytinyağı, yün, tahıl, şarap ve maden ticaretiyle zenginleşir. Romalıların ünlü yemek sosu antik havyar veya “Garum”, bu yıllarda bölgeden komşu ülkelere bolca satılacaktır. M.Ö. 2. yüzyılda, yetenekli dansçıların toprakları olarak ünlenmeye başlayan Endülüs’ün genç kızları, Roma İmparatorları için dans etmek üzere yollara düşerler. M.S. 4. yüzyılda Vizigotlar bölgenin yeni hâkimi haline gelirler. M.S. 710 yılında Vizigotlar’ı yenecek olan Mağribiler, 15. yüzyıla kadar bölgeyi yöneteceklerdir.

Dört asır boyunca Müslümanlar, bölgede Hristiyanlara ve Yahudilere karşı son derece hoşgörülü bir politika izler. Bu dönemde, Córdoba, Sevilla ve Granada, Batı Avrupası'nın en muhteşem şehirleri haline gelir. 1037 yılında 1. Fernando'nun Kastilya Krallığı'nın güçlenmesiyle dengeler değişmeye başlayacaktır. 1100 yılında Toledo, Hristiyanların eline geçer. Bundan sonraki aşamada Leon, Kastilya, Navarra ve Aragon Krallıkları'nın birleşmeleri Endülüs Müslümanları için sonun başlangıcı olacaktır. 3. Fernando, 1236 yılında Córdoba'yı, 1248'de de Sevilla'yı ele geçirir. Müslümanların elindeki son şehir olan Granada ise yaklaşık iki asır daha dayanacaktır. 1479 yılında Aragon Kralı Fernando'yla Kastilya Kraliçesi Isabel evlenirler. Birleşen krallıkların gücü karşısında daha fazla dayanamayan Granada'nın 1492 yılında düşmesiyle Endülüs'te Müslüman hâkimiyeti bitecektir.

Keşifler Çağı'nda İspanya çok zenginleşir. Fernando ve Isabel'in ölümünden sonra tahta 1. Charles çıkar. 1. Charles'ın oğlu Felipe dönemindeki Engizisyon yıllarında Müslüman inanç ve kültürü yasaklanacaktır. 17. ve 18. yüzyıllarda İspanya topraklarının bir bölümü Fransa ve Hollanda'nın eline geçecektir. Bir süreliğine İspanya tahtına çıkan Napolyon'un kardeşi Joseph de kısa bir süre sonra İspanyollar tarafından tahttan indirilecektir. İspanya, 19. yüzyıldaki savaşlarda, Meksika, Peru ve Küba'yı kaybeder. Filoksera salgınıyla da tarım alanları büyük zarar görür. Her şeye karşın 19. yüzyıldan sonra Endülüs'ün parlak yılları yeniden başlayacaktır.

İspanya'nın 2. Cumhuriyet döneminin sonunda General Franco'nun başa geçmesiyle, İspanya Tarihi'nin en karışık ve karanlık yılları başlar. 1939-75 yılları arasında Endülüs yeniden yoksullaşır. Franco'nun ölümünden sonra Kral Juan Carlos'la bir kere daha

yükseliş ve parlak günler başlar. Endülüs, bugünlerde çok farklı atmosferi ve ambiyansıyla İspanya'nın en gözde turistik bölgelerinin başında gelmeye devam etmektedir.

- *Şehir Merkezi*
- *Albaicín*
- *Sacromonte*
- *Alhambra (Elhamra) Sarayı*

ENDÜLÜS’TE YAHUDİLER

M.S. 8. yüzyılda Fenikeliler, İsrailoğulları’nı denizyoluyla bugünkü Sidon ve Hayfa kentlerinden Endülüs’e taşımışlar. Yani Yahudiler, İber Yarımadası’na Fenikeliler ve Yunanlarla aynı tarihlerde gelmiştir. Yarımadanın en eski halkları arasına giren İsrailoğulları, seferde olma anlamına gelen “Sefaradin” kelimesinden türettikleri “sefardi” adını almışlar. 1492 yılında Granada’nın düşmesinden sonra Isabel ve Fernando’nun göç etmek zorunda bıraktıkları Yahudilere “Sefarad” denilmiştir.

Endülüs şehirlerindeki eski Yahudi mahallelerine “Juderías” denilir. Sefarad veya Sefardim ise, İbrani dilinde İspanya demektir.

Yahudiler, Córdoba’daki Müslümanların idaresinde önceleri hem sanatta çok ileri gitmiş, hem de tıp, bankacılık ve ticarete çok zengin olmuşlar. 11. yüzyıldan sonra ise Toledo ve Girona’ya göç etmek zorunda kalmışlar. Engizisyon yıllarında Katolikliği kabul etmeyen 400.000 Yahudi ve 500.000 Müslüman sürgün edilir. Sonrasında İspanya’da kalan az sayıdaki Yahudi’nin bir bölümü, her türlü baskıya karşın gizlice dinlerini sürdürmüştür. İspanya’yı terk eden Yahudiler, Hollanda, İngiltere ve Osmanlı topraklarına yerleşirler. Bundan sonrasında “Mudéjar” (mudehar) olarak adlandırılacak az sayıdaki Müslüman sanatçı da mimari projelerde çalışmak için Endülüs’te kalır. Bugün dünyadaki Yahudi nüfusunun % 60 kadarının İspanyol orijinli olduğu ileri sürülür. Bu Yahudilerin çoğunluğu hâlâ o yılların lisanı Kastilya kökenli Ladino’yu konuşurlar.

ŞEHİR MERKEZİ

Granada, Albaicín, Sacromonte ve Elhamra tepeleri üzerinde kurulmuştur. Sierra Nevada Dağları’na 30 km ve Akdeniz kıyısındaki Costa del Sol’a 60 km uzaklıkta bulunan şehri kimileri nara benzetir, kimileri de Granada’yı Tanrı’nın ruhuna müzik tohumunu attığı yer olarak tanımlar.

Parkları ve yeşil alanlarıyla ünlü Granada’da fısıkiyelerle süslü, havuzlarla bezeli, geometrik desenlerle işlenmiş çok sayıda park vardır. Granada Üniversitesi, Albaicín’dedir. Gran Via üzerinde çok sayıda restoran bulunur. Genel olarak sakin bir şehir olan

Granada'da, geceleri Pedro A. De Alarcón, Albaicín ve Campo del Principe tarafları daha canlıdır.

16. yüzyılda inşa edilmiş olan Granada Katedrali, Gran Via Bulvarı'nın üzerindedir. Katedralin içindeki Capilla Real veya Kraliyet Şapeli'nde Kastilyalı İsaabel'in, Aragonlu Fernando'nun, kızları Juana'yla ve damatları Philippe'in lahitleri vardır. Lahitleri katedrale bizim Şarlken diye bildiğimiz torun 1. Carlos getirtmiş. Şapelin giriş salonundaki dev tabloda son Granada Sultanı Boabdil'in, kentin anahtarlarını İsaabel'le Fernando'ya teslim sahnesi canlandırılmıştır.

Yine Gran Via üzerinde Kristof Kolomb'un heykeli görülür. Bu heykelde Kristof Kolomb, büyük bir saygıyla eğilerek Kastilyalı İsaabel'den Yeni Dünya için yola çıkış belgesini almaktadır. Aslen Cenevizli olan Kristof Kolomb, bütün çocukluğunu Venedikli Marco Polo'nun seyahatlerini dinleyerek ve dünyayı denizden keşfetmeyi düşleyerek geçirmiş. Yola çıkabilecek yaşa geldiğinde, seyahatler için gereken parayı ne İspanya'da, ne de Portekiz'de bulamamış. Ümidini kaybettiği günlerde Kolomb'un yardımına Fransisken tarikatı rahiplerinden Juan Pérez yetişmiş. Juan Pérez'in ikna etmeyi başardığı Kraliçe İsaabel, Kolomb'un seyahatleri için gereken bütçeyi kabul etmiş ve Kraliçe Granada'nın düşmesinin arifesinde, Santa Fe şehrinde Kolomb'a yolculuk izin belgesini vermiş.

Hikâyenin bundan sonrası hüznölüdür. Kolomb, Marco Polo'nun haritalarını inceleyerek yola çıkar. 12 Ekim 1492'de Asya olduğunu düşündüğü ve San Salvador adını vereceğı adaya varır. Bu ada, bugün Bahama Adaları'ndan bir tanesidir. Dominik Cumhuriyeti ve Haiti'nin paylaştıkları Hispanyola Adası ise, İspanyolların ilk yerleşim birimlerini kuracakları Karayip Adası olacaktır. Yeni Dünya'yı keşfetme günlerinde Kolomb'un yanındaki zalim askerler ve serüvencilerle sorunları büyür. Gerek keşfinin ilerleyebilmesi için yeni kaynak gereksinimi ve gerekse keşfinin başarısını anlatmak için İspanya'ya geri dönen Kolomb, sonrasında 3 yolculuk daha düzenler. Ulaştığı toprakların Asya olmadığını ve Amerigo Vespucci'nin de kendisinden kısa bir zaman sonra Amerika'ya ulaştığını öğrendikten sonra hüznöl ve hayal kırıklığı içinde Valladolid şehrinde ölür. Kolomb'un naaşı bir süre sonra buradan alınarak Sevilla şehrindeki Cartuja Adası'ndaki Santa Maria de las Cuervas Manastırı'na gömölür. Daha sonra karısının 5. Carlos'a başvurusuyla, Kolomb'un kemikleri bugünkü Dominik Cumhuriyeti'nin başkenti Santo Domingo'ya taşınır. İspanya'nın sömürgelerini kaybetmeye başladığı yıllarda Kolomb'un kemikleri bu defa Santo Domingo'dan alınarak önce Küba'ya ve ardından da İspanya'ya getirilerek Sevilla'daki Santa Maria Katedrali'ne konulacaktır.

Granada Katedrali'nin çok yakınında, Araplar'dan kalmış ve 19. yüzyılda uğradığı yangından sonra restore edilmiş olan eski İpek Çarşısı Alcaiceria'ya zaman ayırın. Yine bu bölgede kurulan Arap Pazarı'nda, Flâmenko dans elbiseleri, terlikler ve mumlar bulabilirsiniz. İspanyol gitar satın almak isterseniz Cuesta de Gomérez'e gitmeniz gerekir.

Şehir merkezinin diğer önemli meydanları Plaza Bib-Rambla ve Plaza Nueva'dır. Ön cephesi 18. yüzyılda onarılmış olan Arap külliyesi, sonraları Belediye Sarayı olarak kullanılan Palacio de la Madraza, Cartuja Manastırı ve Arkeoloji Müzesi de, Granada'nın görülmesi gereken diğer köşeleridir. Müzedeki eserlerden Mağribi günlerinden kalma, gök cisimlerinin yüksekliklerini ölçmeye yarayan bronz usturlap ve Roma dönemine tarihlenen boğa heykeli diğer ilginç parçalardır.

ALBAICIN - SACROMONTE

Granada'nın en ilginç yerlerinden biri de Albaicín'dir. 13. yüzyılda bu bölgede kale ve otuzdan fazla da cami varmış. Bugünlerde camilerin yerinde kiliseler görülüyor. Albaicín'in ilersinde de ağırlığını çingene nüfusun oluşturduğu Sacromonte bulunur. Gün batarken Alhambra veya Elhamra Sarayı'ndan Albaicín'e bakmanın keyfi bambaşkadır.

Albaicín ismi Arapça, "Atmaca avcılarının yeri" demektir. Şehrin bu bölgesinde kendinizi Mağribi günlerine çok yakın hissedersiniz. El Banuelo yani Arap hamamları Mağribilere, Casa de los Pisa ise Templier tarikatına aittir. Kısacası burada her şey birbirinin içine geçmiştir.

Albaicín'in dar sokaklarına otobüsler giremediği için toplu taşımacılık küçük minibüslerle yapılır. Bu dar sokaklara Callejon deniliyor. Albaicín'in dik sokaklarının çoğunun adı yokuş demek olan Cuesta kelimesiyle başlar. Plaza de San Nicolas (San Nicolas Meydanı), Albaicín'in kalbidir. Gece yarısı buradaki Mirador'dan yani seyir terasından ıslıl ıslıl Elhamra'ya bakmak da çok etkileyicidir. Yine çok yakınlardaki sokaklardan birinde bulunan Bodegas Castaneda da çok keyifli bir restorandır.

Endülüste Semana Santa veya Kutsal Yortu Haftası kutlamaları çok ilginçtir. Haftanın hazırlıkları aylar öncesinden başlar. Şehrin gençleri, daracık sokaklarda hemen her akşam İsa

ve Meryem'in heykellerini taşıdıkları podyumlarla dolaşırlar. Altın ve gümüşten dev heykeller trono dedikleri podyumlarda, kalasların desteğiyle yüzlerce gönüllü gencin omuzlarında saatlerce gezdirilir. Maketleri taşıyanlara bir de bando eşlik eder. İçli ve dokunaklı parçalar çalınır. Dualarla şarkılar, gözyaşlarıyla kahkahalar iç içe geçer. Kortejdeki dini havayı barlardan çıkan çakırkeyif insanlar tamamlarlar.

Albaicín'in dar sokaklarının ilerisinde, eskiden yamaçlarındaki mağaralarında çingenelerin yaşadığı Sacromonte veya Kutsal Dağ bulunur. Sacromonte'deki San Miguel tepesinde, Roma Devri'nden kalan katakomplar yani mezarlar vardır. Bu mezarlarda, Granada'da öldürülen Saint Cecil veya Aziz Cecilio'nun kemikleri bulunduğu kabul edildiğinden dağa Kutsal Dağ ismi verilmiştir. Çingeneler de bölgeye geldiklerinde ilk olarak Sacromonte'ye yerleşmişler. Bu bölge uzun zamandır Flâmenko dinlemek isteyenlerin buluşma yeridir. Son yıllarda mağaralar restore edilerek turistik gösteriler düzenlenen mekânlara dönüştürülmüş. Sacromonte'de kendinizi Kapadokya yeraltı mağaralarında folklor veya eski Sulukule'de göbek dansı seyrediyor gibi hissedeceksiniz.

FLAMENKO DANSI

*“Zil, şal ve gül
Bu bahçede raksın bütün hızı
Şevk akşamında Endülüs üç defa kırmızı
Aşkın sihirli şarkısı yüzlerce dildedir
İspanya neşesiyle bu akşam bu zildedir.”
Yahya Kemal Beyatlı*

Hüznün ve sevincin dansı olan Flâmenko’nun, Çingenelerin Dansı olduğu kabul edilir. “Tablao” denilen Flâmenko kulüplerinde izleyiciler tahta sıralarda otururlar. Sahnede genelde dört kişi bulunur. Erkek dansçıya “Bailao” denilir. “Bailaora” denilen kadın dansçı, biri önde diğeri havada açık iki eli ve parmaklarıyla ihtiras ve gururu simgeler. Sahnedekilerden biri el çırparak tempo verir. Dörtlüyü gitarist tamamlar. Flâmenko’da kullanılan İspanyol gitarda, hafif ve ince bir gövde ve ses deliğinin altında da ritim vurmak için kullanılan bir tahta vardır. Bailaoraların puanlı kırmızı, beyaz ve siyah elbiseleri, kalın topukları, kastanyetleri dansın görsel zenginlik ve temposunda çok önemlidir.

ALHAMBRA SARAYI - ELHAMRA SARAYI

Granada şehir merkezinden, Cuesta de Gomérez yolunu takip ederek Elhamra Sarayı'na kadar gidebilirsiniz. Son yıllarda çok uluslu bir turizm dergisinin düzenlediği "Yeni Dünya'nın Harikaları" anketinde Elhamra Sarayı ilk 21 Harika arasına girmiştir. Elhamra Sarayı, İspanya'nın en çok gezilen yeri özelliğini Barcelona'daki Sagrada Familia'ya kaptırmış olsa da, bence İspanya'nın en muhteşem köşesi olma özelliğini başka bir yere bırakması söz konusu bile olamaz. Sagrada Familia'da devam eden ve ne zaman biteceği belirsiz onarım çalışmalarından dolayı nerede olduğunuzu bile anlayamazsınız. Oysa karşınızdaki tepenin üzerinde bütün ihtişamıyla sizi bekleyen Elhamra Sarayı'na yaklaşırken heyecandan ayaklarınız yerden kesilir.

ELHAMRA BİLETLERİ

Elhamra Sarayı giriş biletleri bazı bankalarda satılır. Ayrıca internetten de bilet satın alınabilir. Yaz ve kış aylarında müzenin gezi saatleri değişebiliyor. Elhamra Sarayı genelde 08:30-18:00 saatleri arasında açıktır. Yaz aylarında Salı, Perşembe, Cumartesi geceleri de saray gezilebiliyor.

Eğer rezervasyonsuz bilet almayı denerseniz, kuyrukların çok erken başladığını ve biletlerin hızlıca tükendiğini unutmayın. Nakit kuyruğu 200-300 kişiyi bulabiliyor ve kredi kartı için ayrı makinalar vardır. Makinaların kuyruğu daha kısa olduğundan, işlemleri kredi kartı ile yapmanızı gerçekten tavsiye ediyorum. (2014 yılı)

Tel. +34 958 02 79 21

<http://www.alhambraGranada.org/en/>

http://www.ticketmaster.es/nav/landings/en/mucho_mas/entradas_alhambra/index.html

Elhamra Sarayı'nı ziyaret edebilmek öyle pek kolay bir iş değildir. Her gün ancak belirli sayıda ziyaretçi bu şansa sahip olabiliyor. Talep çoğaldı diye sarayı turistlerle doldurmazlar. Onun için sarayı gezeceğiniz gün ve saati önceden rezerve etmeniz gerekiyor. Size rezervasyonda yapılmış günde ve biletinizde yazılı olan saatler arasında saraya girebilirsiniz. Geç kalırsanız biletiniz yanar. İçeri girdikten sonra sarayda 6 saate kadar kalabilirsiniz.

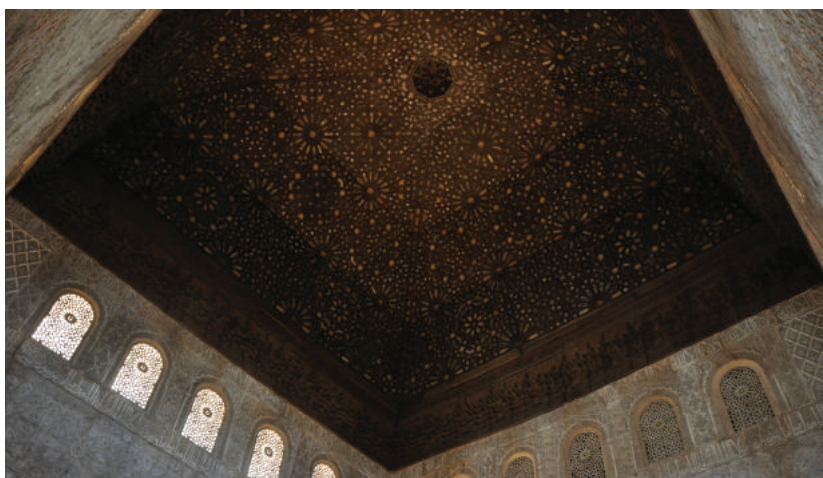
Elhamra Sarayı'nın girişinde arabaları terk ettikten sonra yürüyerek girişe gelinir. Bu mesafeyi uzun bulanlar için de taksiler hazırdır.

Endülüs'te, Mağribi Mimarisi'nin Córdoba Halifeligi'yle başladığı kabul edilir. Bölgenin, 8. ve 15. yüzyıllar arasındaki mimari tarzına, çiçek motifleriyle, geometrik şekillerle, "azulejos"larla, nal biçimli kemerlerle, tuğla, seramik ve sıva süslemeleriyle Arap ve Mudéjar sanatçıları damgalarını vurmuştur. Endülüs'te 16. yüzyılda Rönesans, 17. ve 18. yüzyıllarda Gotik, 19. yüzyıldan sonra da Modernizm etkileri görülür.

Granada'da, 1238 yılında son Müslüman hanedan olan ve Nasiriler olarak tarihe geçen Beni Ahmarlar tahta çıkar. 1350 yılında Nasiri Kralı Mehmed Bin Yusuf döneminde inşaatına başlanan Elhamra Sarayı, 5. Muhammed devrinde tamamlanacaktır.

Eski çağlardan itibaren kırmızı renk, yaratıcılığın, tutkunun, savaşın ve yeniden varoluşun rengi olmuştur. Elhamra Sarayı'nın üzerinde bulunduğu tepeye de "La Collina Roja", yani Kızıl Tepe deniliyor. Günbatımında surlara vuran güneşin kırmızımsı altına çalan renklerinden dolayı bu ismin verilmiş olması da kuvvetle muhtemeldir.

Endülüs'te, güzel avluların etrafında, ışık ve su oyunları ile güzelleştirilmiş saraylara Alcázar, şehir merkezinin güçlü duvarlarla sağlamlaştırılmış kalelerine de Alcazaba denilirdi. Nasiriler'in muhteşem Elhamra Sarayı'nda hem Alcázar hem de Alcazaba bulunur. Elhamra Alcazabası'nın tarihi 9. yüzyıla kadar çıkar. Mağribi Sarayları, zengin bir yaşamın şartlarına, derin bir kültür ve bilgi birikimine dayanılarak tasarlanmıştır. Süslemeler, tabiat, ışık ve suyla uyumlu olarak yapılmıştır. Duvarlardaki azulejoslar renklilik, avlulardaki havuzlar serinlik, revaklar gölgelik sağlarlar.

Mağribi Sarayları'nı, yönetim, çalışma ve özel hayat için ayrılmış bölümler olarak üçe ayırabiliriz.

Girişten sonra geziye, 16. yüzyılda saraya eklenmiş olan ve Arap-İspanyol mimari karmaşasını sergileyen 5. Carlos'un Sarayı'yla başlanır. İki katlı galeriler ile çevrelenmiş olan bu dairesel yapı aynı zamanda İspanyol Rönesansı'nın en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilir. Yapının ortasındaki demir ızgaraya yaklaştıkça, akustik efekti yüzünden sesinizin değiştiğini farkedeceksiniz.

5. Carlos'un sarayından sonra Patio de Arrayanes'e geçilir. Patio de Arrayanes'in ortasındaki dikdörtgen havuz, avluyu çevreleyen boş revakların arkasındaki odalara serinlik verir. Bu avlunun etrafındaki odaların ikinci katında sultanların eşlerinin odaları bulunurdu. Patio de Arrayanes'den sonra Sala de Embajadores'e yani Arz Odası veya Elçiler Salonu'na geçilir. 14. yüzyılda inşa edilmiş olan salonun sedir ağacından yapılmış tavanında göğün yedi katı tasvir edilmiştir. Tavan deyip geçmeyin. Bu tavan üzeri rölyefli, 8.000'den fazla yıldızın canlandırıldığı bir tavadır. Sanki tavandan başınıza yıldızlar dökülür. Orijinal tavan renkliyse de bugün ne yazık ki renkler uçmuştur.

Elçiler Salonu'nun hemen arkasındaki Torre de Comares 45 metre yüksekliğiyle sarayın en yüksek kulesidir. Buradan sarayın hamamlarına, oradan da Patio de Los Leones'e yani Aslanlı

Avlu'ya geçilir. 5. Muhammed döneminde inşa edilmiş olan Aslanlı Avlu, 124 ince sütunla çevrilidir. Avlunun ortasında da 12 aslan heykelinin çevrelediği bir çeşme vardır. Patio de Los Leones'i çevreleyen odalardan biri de Sala de Dos Hermanas yani İki Kız kardeş Salonu'dur. Elhamra Sarayı'nın aynı zamanda astrolojik bir cetvel olduğunun en güzel kanıtı da buradadır. Çünkü salonun tavanındaki aralıktan her gün saat 14.12'de güneş girer.

Sala de Los Abencerrajes'in tavanında da göz alıcı geometrik süslemeler bulunur. Ama bu salonun hikâyesi çok acıdır. Abencerrajes kelimesi, Mağribi kökenli Beni Serra ailesinin isminden türetilmiştir. Gırnata Sultanı olan Molla Hasan, iki kere çıktığı tahtta yirmi bir sene kalır. Beni Serra ailesinin kızı Ayşe Sultan'dan iki çocuğu olan Molla Hasan, Katolik bir generalin Isabel de Solis isimli kızına da âşık olur. Molla Hasan, Müslümanlığı kabul ederek Fatma Zehra adını alan Isabel de Solis ile evlenir ve bu evlilikten de iki erkek çocuğu daha olur. Tahtın gerçek varisi Ebu Abdullah'ın annesi Ayşe Sultan bu durumu kabullenemez. Molla Hasan ve Ebu Abdullah arasındaki bu mücadele sekiz asırlık Mağribi Sultanlığı için de sonun başlangıcı olacaktır. Ayşe Sultan'ın, Kastel ve Aragon krallarıyla haberleştiğini öğrenen Molla Hasan, Beni Serra ailesinin ileri gelenlerini sarayına akşam yemeğine davet eder. Yemekten önce de Ayşe Sultan ve Ebu Abdullah'ı sarayın kulelerinden birine hapseder. Yemeğin sonuna doğru da Molla Hasan'ın askerleri, bu salonda Beni Serra ailesinin bütün fertlerini kılıçtan geçirirler. Bu katliamdan sonra da salonun adı Beni Serra olarak kalır. Ancak nasıl olduysa Ebu Abdullah ve annesi Ayşe Sultan hapsedildikleri kuleden kaçmayı başarırlar.

Molla Hasan'ın ölümünden sonra tahta çıkan Ebu Abdullah da Gırnata Emirliği'nin sonunun gelmesini engelleyemez. İspanyol tarihçilerin "Boabdil" olarak adlandıracığı Ebu Abdullah, 2. Bayezid'den bile yardım ister. Kardeşi Cem Sultan'ı elinde tutması için Papa'ya her yıl fidye ödeyen 2. Bayezid ise yardım etmeye yanaşmaz. Ebu Abdullah sonunda ailesini, yakınlarını ve hazinesini alarak kaleden çıkar. Granada'yı da Kral Ferdinand'a teslim eder. Granada'yı terk eden Ebu Abdullah, şehre hâkim

tepelerden birinden Elhamra'ya bakarken gözyaşlarını tutamaz. Onun bu acıklı durumunu gören annesi Ayşe Sultan'ın, “*Ağla alçak ağla, erkek gibi savunamadığın mülkün için kadınlar gibi ağla,*” dediği rivayet edilir. Bu tepe Granada'dan Sierra Nevada'ya giden otoyol üzerindedir ve “El Supiro del Moro”, yani “Arap'ın ah çektiği tepe” olarak bilinir. 2. Bayezid, yardım etseydi tarih değişir miydi bilinmez ama bundan sonrasında geride kalanların hayatı hiç de kolay olmaz. Zehra Sultan, iki oğluyla beraber yeniden Hristiyan olur. Boabdil'den bu yana elimizde Gırnata'dan kalan öyküler, şiirler ve şarkılar vardır. Ancak buralarda Müslüman izi olarak mezar taşları bile kalmamıştır.

Sala de Los Reyes veya Dinlenme Salonu şöenlerde kullanılıyormuş. Bu salonun tavanı da kahramanlık ve av sahneleriyle süslüdür. Dinlenme Salonu'ndan sonra da Sultan'ın yazlık mekânı Palacio del Partal'a geçilebiliyor. Elhamra'nın en eski yapılarından biri olan bu bölümde muhteşem bir bahçe ve havuz bulunuyor.

İspanya'da turizm tam bir el kitabına dönüştürülmüştür. Otobüsle İspanya turu yapıyorsanız ve yanınızda bütün gezi boyunca rehber bulunmasını isterseniz, ödeyeceğiniz fatura baygınlık geçirir. Bölgesel rehberleriniz öngörülen saatlerde müzelerin önünde sizi bekler. Yanınızda rehber olmadan statları bile anlatmanıza izin vermezler.

Las Granadas kapısının kemerlerinin altından geçince Elhamra Sarayı'nın üç patikaya ayrılan ormanlık alanları başlar. Sağdan devam ederseniz Bermejas Kuleleri'ne, sola giderseniz 5. Carlos Çeşmesi'ne ulaşırsınız. Ortadaki patika da sizi Generalife'ye götürür. Nasiri Sultanları'nın özel yaşam alanları da tepenin en kuzeyinde bulunur.

Nasiri Sultanları'nın Yaz Bahçeleri Generalife veya Arapça adıyla Yannat Al Arif veya Yüce Cennet Bahçesi, selvi, zakkum ve

yüzlerce ağaçla yeşillendirilmiş. 13. yüzyılda otlak, mera olarak kullanılmış, av partileri düzenlenmiş olan Generalife teraslar üzerine kurulmuştur. Bu teraslarda her yıl yaz aylarında Granada Dans ve Müzik Festivali düzenleniyor.

Elhamra Sarayı'ndan Generalife'a çıkan yürüyüş yolu bahçelerden ve Patio de Los Cipreses veya Patio de Sultana'dan yani sultanların eşleri için yapılmış bahçelerden geçer. Bahçelerin yukarı bölümünde, sarayın üzerinden su akan merdivenleri Escalera del Aqua görülür. Sala Regia veya yazlık köşkün önünde de 49 metreye 13 metre ebatlarında dev bir avlu olan Patio de la Acequia vardır. Avlunun güzelliğini ortadaki havuz ve fiskiyeler tamamlar.

FEDERICO GARCIA LORCA

Granada'nın yakın çevresinde Guadix, La Alpujarra ve Montefrío gibi ilginç köyler vardır. Gönlümde en büyük sevgi köşesini tutan şairlerden biri olan Federico García Lorca, Granada'ya 17 km mesafedeki Fuente Vaqueros'ta 1899 yılında doğmuş. Lorca, Granada'nın dış mahallelerinden Huerta'daki mütevazı bir evde yaşamış ve yine çok yakınlardaki bir başka kasaba olan Alfacer'da 1936 yılında General Franco'nun askerleri tarafından bir zeytin ağacının önünde kurşuna dizilmiş. Granada'ya gelince Lorca'nın Yolculuk şiirini anımsamadan olmaz.

*Yüz atlı yas içinde,
Nereye giderler,
Portakal bahçesinin uzanan göğü boyunca,
Ne Córdoba'ya varacaklar,
ne Sevilla'ya,
Ne de hep denize hasret Granada'ya,
Uykulu atları taşıyacak onları,
Türkünün titrediği bir haçlar labirentine
Yedi mıhlı acılarıyla Endülüslü yüz atlı,
Nereye gider böyle portakal bahçesinden.*

Sevillalı şair Antonio Machado, Federico García Lorca faşist askerler tarafından öldürülünce hayranı olduğu şair için, *Cinayet Granada'da İşlendi* şiirinde bakın nasıl yazmış:

*Yürürken gördüler onu
Elhamra'da taştan ve düşlerden
Şaire bir mezar
Oydular, sevgili dostlar
Bir pınar üzerine suyun ağladığı
Ve sonsuza dek konuştuğu
Cinayet Granada'da işlendi, onun Granada'sında!*

20. yüzyılın “27 Kuşak” diye bilinen şairlerin en önemlilerinden biri olan Lorca ise, topraklarını şöyle anlatır:

*Ölürsem,
Açık bırakın balkonun kapısını,
Ki göreyim,
Portakal yiyen çocuğu,
Ekin biçen köylüyü.*

GRANADA'DA MUTLAKA:

- *Elhamra Sarayı'nı gezin.*
- *Zil, şal ve gül diye mırıldanarak Yahya Kemal Beyatlı'yı düşünün.*
- *Albaicín'in dar sokaklarında yürüyün.*
- *Alcaiceria İpek çarşısında dolaşın.*
- *Gün batarken Elhamra'dan Albaicín'e, gece yarısı Plaza de San Nicola'sdaki Mirador'dan Elhamra'ya bakın.*
- *Sacromonte'de Flâmenko izleyin.*
- *Salpicón de mariscos, habas a la rondena, berenjenas fritas yerken bir bardak sherry için (Bu yemeklerin içeriği için Endülüs mutfağına bakabilirsiniz).*
- *Federico García Lorca'nın Yolculuk şiirinden bir dörtlük okuyun.*
- *Gün batımında San Miguel tepesinden Granada'ya bakın*

SEVİLLA

İspanya'nın Endülüs Bölgesi'nde dünyanın en güzel şehirlerinden biri olan Sevilla bulunur. Ben uzun zamandır balayı için gidilecek yerler için fikir soranlara bu harika şehri öneriyorum. Portakal ağaçlarının mis kokuları altındaki bir başlangıcın, sevgi dolu bir hayat için muhteşem olacağını düşünüyorum.

Lord Byron, *“Sevilla, kadınları ve portakallarıyla ünlüdür,”* demiş. Oysa Sevilleli güzeller için görüşler birbirinden farklıdır. Örneğin çingene güzeli Carmen'in hayatını sinemada Paz Vega gibi çok güzel kadınlar canlandırmışsa da, konunun geçtiği puro fabrikasını 1930'lu yıllarda dolaşan İrlandalı gezgin Walter Starkie, anılarında *“Ömrümde böyle çirkin kadınlar görmedim”* diye yazmıştır. En iyisi siz hemen çantanızı hazırlayın. Endülüslü güzeller hakkında bakalım ne düşüneceksiniz? Neticede Endülüs'de herkes için saklı bir güzellik vardır.

Sevilla gezinize kimi sokaklarında kollarınızı açınca karşılıklı duvarlara dokunabileceğiniz Santa Cruz'u dolaşarak başlayın. Guadalquivir Nehri'nden bilinmeze yelken açan denizcileri düşünün. Alcázar Sarayı'nda Mağribi Sultanları'nı, Kastilyalı İsaabel'i, Kristof Kolomb'u, La Giralda'da ezanı ve çan seslerini

düşleyin. Tapas barlarında Endülüs Mutfağı'nı tadın, ıspanaklı nohut yiyin, minik kafelerde sangria, manzanilla, jerez için. Pastanelerde rejim kaygılarınızı birkaç günlüğüne unutun. Gecenin başladığı saatlerde küçük meydanlarda gürültücü kalabalıklara karışın. Santa Cruz'un salaş barlarında Flamenco dinleyin. Çok lüks bir otel yerine, az yıldızlı merkezi bir otelde konaklayarak, şehrin büyüsünden uzaklaşmamaya çalışın. Kaldığınız günlerden biri Pazar gününe denk gelirse, çevredeki küçük kasabalardan birinde geç saatte öğle yemeğine gidin. Balayı veya sıradan bir hafta sonu olabilir. Unutulamayacak anılar için Endülüs sizi bekliyor.

GENEL BİLGİLER

Endülüs'ün başkenti Sevilla, Madrid, Barcelona ve Valencia'dan sonra İspanya'nın dördüncü büyük şehridir. Sevilla, lezzetli bir tarih çorbası gibidir. Altın Kule ve civarında Mağribi egemenliğini, Alcázar Sarayı'nda, La Giralda'da, Casa de Pilatos'da Mudéjar dönemini, Zurbaran, Murillo, Pacheco, Velázquez'in tablolarında 16. ve 17. yüzyılların Altın Çağı'nı, Plaza de España'da İmparatorluk İspanya'sını yaşarsınız.

ENDÜLÜS - ANDALUCIA

İspanya, 17 otonom bölgeye bölünmüştür. Bu otonom bölgelerden biri olan Endülüs'ün Almería, Cádiz, Córdoba, Granada, Huelva, Málaga, Jaén ve Sevilla şehirleriyle büyüklüğü toplam 87.268 kilometrekareye ulaşır. Bu şehirlerdeki toplam nüfus 8.500.000 kişiyi bulur. (2012 yılı) Coğrafi olarak Endülüs'ün en güney noktası, Afrika kıyılarından sadece 15 kilometre uzaklıktadır.

Atlas Okyanusu'ndan kuş uçuşu 70 km içerde olan Sevilla'nın denizle ulaşımı Guadalquivir Nehri'yle sağlanır. Guadalquivir Nehri'nin adı, Arapça "Gruad-el-kebir" yani "büyük su yolu" kelimesinden gelir. Guadalquivir Nehri'ne Romalılar Betis, Emeviler Vadi-i Kebir derlerdi. Hem liman şehri olması, hem de savunması kolay konumundan dolayı Sevilla, 16. ve 17. yüzyıllarda Avrupa'nın en önemli limanı haline gelmiştir. Farklı ülkelerden İspanya'ya taşınan ürünler önce Sevilla'dan, oradan da Avrupa'ya yayılmış. Ancak, 17. yüzyıldan sonra alüvyonlarla dolmaya başlayan nehir önemini kaybetmiş. 1992 yılındaki Expo 92 fuarı için temizlenen nehir, bugünlerde eski görkemini yeniden kazanıyor. Vaktiniz varsa, Torre del Oro'nun yakınındaki iskeleden kalkan teknelerle bir Guadalquivir nehir turu da yapabilirsiniz. Bu tur sırasında Paris'teki Eiffel Kulesi'nin mimarı Eiffel'in yaptığı Triana Köprüsü'nü, Alamillo ve La Barqueta köprülerini de görürsünüz. Sevilla gibi şehirleri tanımanın en keyifli yöntemi yürümektir. Siz de öyle yapmaya çalışın.

Guadalquivir Nehri'nin kıyısındaki Paseo de Cristóbal Colón'dan gelirken Puerta de Jerez'e doğru devam ederseniz, Avenida de la Constitución'a gelir ve Sevilla'nın kalbine ulaşmış olursunuz. Avenida de la Constitución üzerindeki harika bir pastane restoran olan Horno San Buenaventura'da, jambonlu, peynirli, zeytinyağlı bir sandviç ve kremalı, meyveli bir pasta yiyip, bir bardak sütlü kahve içtikten sonra geziye başlayabilirsiniz.

- *Katedral - La Giralda*
- *Katedralin yakın çevresi*
- *Alcázar Sarayı*
- *Santa Cruz*
- *Casa de Pilatos*
- *Ayuntamiento /*
- *Belediye Sarayı*

- *Torre del Oro*
- *Plaza de Toros*
- *de la Maestranza*
- *Avenida María Luisa*
- *Plaza de España*
- *Triana - Isla de Cartuja*
- *Real Fábrica de Tabacos*

KATEDRAL - LA GIRALDA

1181-1198 arasında Muvahhitlerin inşa ettirdiği cami, 1248 yılında Katedral'e çevrilmiş. Fas'ın Rabat şehrindeki 2. Hasan Kulesi'yle, Marakeş şehrindeki Kutubiyye Camii'nin minareleri ve La Giralda, bir mimari üçlemenin parçaları olarak kabul edilirler. Bugünkü katedralin çan kulesi olan eski minare, mimari özelliği çok değiştirilmiş olsa bile, hâlâ Endülü'steki Arap egemenliğinin en tipik örneği olarak kabul edilir. 1198 yılında cami minaresi olan La Giralda, 10. Alfonso tarafından 1400 yılında çan kulesine dönüştürülmüş. Zaten 1400 yılındaki depremden sonra yıkılan katedralden geriye yalnızca bu kule kalmış.

1434-1517 yılları arasında Katedral, Gotik tarzda yeniden inşa edilmiş. 23.500 metrekairelik büyüklüğüyle Sevilla Katedrali, dünyanın en büyük Gotik katedralidir. Arap camiinin üzerine yapılan katedralin inşaatı bir asırdan fazla sürmüştür. Katedralin uzunluğu 126 metre ve genişliği 83 metredir. Kubbesi 37 metre ve çan kulesi 96 metre yüksekliğindedir. 1528-1601 arasındaki Rönesans, 1618-1758 arasındaki Barok dönemlerde ve sonrasında da 1825-1928 arasında Katedrale eklemeler yapılmaya devam edilmiş.

Puerta del Perdón veya Özür Kapısı'ndan geçerek Arap camiinden kalan Patio de los Naranjos veya Portakal Ağaçlı Avlu'ya girilir. Bu avluda Müslümanlar devrinde abdest alınan çeşmeler bulunuyordu.

Katedralin içi çok görkemlidir. Katedralin koruyucu azizi Santa María de la Sede'nin heykeli mihrabın önündedir. Sacristia Mayor'da, Murillo, Zurbarán, Velázquez, El Greco gibi ressamların eserleri görülür. Sevilla'nın Velázquez'den sonra yetiştirdiği en önemli ressam kabul edilen Murillo'nun en etkileyici yapıtlarının, Calle Temprado üzerinde bulunan, bir zamanlar Sevilla'nın önemli hastanesi ve bugünlerde yaşlılar evi olarak kullanılan Hospital de la Caridad'ın müze bölümünde sergilendiğini de hemen ekleyelim. Ayrıca, Hazine dairesinde de Goya'nın kumaş üzerine boyadığı bir tablosu ve Paskalya Haftası'nda dışarıya çıkarılan sekiz metre boyunda dev bir şamdan vardır.

Capilla Real veya Kraliyet Şapeli'nde Kristof Kolomb'un lahdi vardır. Kristof Kolomb'un lahdinin öyküsünü Granada bölümünde bulacaksınız. Kristof Kolomb'un lahdinin dört

köşesindeki dört kralın heykelleri Leon, Kastilya, Navarra ve Aragon kraliyet ailelerini simgeler. Neden bütün İspanya kralları arasından bu dört kralın heykellerinin seçildiğini sorarsanız yanıt, bu dört Katolik kralın birleşerek 1212 yılında Müslümanları yenmelerinden sonra tarihin akışının değişmiş olmasıdır.

Endülüs Tarihi'nde, M.S. 710 yılında Tarif Bin Malluk 400 kişilik bir öncü birliğiyle İspanya'ya geçer. Onun göndereceği bilgilerden bir yıl sonra Tarık Bin Ziyad da Endülüs'e gelecektir. Bundan 46 yıl sonra ise, anne tarafından Faslı bir berberi soyundan geldiği için Abbasilerin soykırımından kurtulmuş olan Emevilerin son temsilcisi Abdurrahman ile yeni bir uygarlık süreci başlayacaktır. Abdurrahman ilk yerleşim noktası olarak büyüdüğü topraklara çok benzeyen Sevilla'nın Betis Bölgesini seçer. M.S. 756, Müslümanların Endülüs Tarihi'nin başlangıcı olarak kabul edilir. Müslümanlar, M.S. 1212 yılında kaybedecekleri Navas de Tolosa Savaşı'na kadar bu topraklarda kalacaklardır.

Katedrale 1557 ve 1568 yıllarında daha süslemeli tasarımlar eklenir. Mağribi minaresinin üzerine, İnancı simgeleyen bronz rüzgârgülü "La Giralda" yerleştirilir. Katolik inancının zaferinin sembolü olan kadın figürlü rüzgârgülü ismini, İspanyolca "Girar" yani "Dönmek" fiilinden alır. Müslüman minaresi, Katolik katedralinin çan kulesine ve 1764 yılından sonra da İspanya'nın ilk saat kulesine dönüşecektir.

İstanbul'daki Ayasofya'da olduğu gibi eğimli bir rampadan yürüyerek La Giralda'ya çıkılabilir. Rampanın başlangıcındaki levhada, İspanyolca ve Arapça olarak, 13. yüzyılda caminin yapılması için ferman çıkartıldığı ve inşaatın 13 yıl sürdüğü yazılıdır. La Giralda'da, her biri 10 adımda alınan, 35 kat olduğu kabul edilir. Bu hesaba göre beşinci katta caminin bir maketi vardır. Camiye ait olmayan zirve kısmı, 14. yüzyılda eklenmiştir. Zirvede yan yana 25 çan vardır. 98 metre yüksekliğindeki en üst kattan harika bir Sevilla görüntüsü alınır. Dünyanın en büyük Gotik yapısı olarak kabul edilen katedral ve çan kulesi La Giralda, Endülüs'ün sembolleri olarak kabul edilirler. Derler ki Müslümanlar kenti terk ederken, camiye de taş taş sökerek götürmek istemişler. Ancak, 3. Fernando götürülecek her taş için bir baş keseceğini söyleyince vazgeçmişler.

Katedralin gezilebildiği saatler, haftanın günlerine göre değişiyor. Pazar günleri 14:30-18:00 arası gezilebilen katedral, kalan günler 11:00-17:00 (kış ayları) ve 9:30-16:00 (yaz ayları) saatleri arası açıktır. Giriş ücreti de 8 Euro'dur.

Tel. +34 902 09 96 92

KATEDRALİN YAKIN ÇEVRESİ

Katedralin sanki sırtına yapışmış gibi duran Hospital de los Venerables, yaşlı rahipler için 17. yüzyılın sonlarında inşa edilmiş bir hastanedir. Hastanenin içinde göz kamaştırıcı freskler vardır. Yine katedralin çok yakınında Yeni Dünya'nın kolonileştirilmesinde Sevilla'nın oynadığı rolü anlatan Archivo General de Indias veya Yerli Arşivleri Müzesi de gezilebilir. Bu bina ilk olarak 18. yüzyılda 3. Carlos döneminde, denizaşırı ticaret yapan tüccarların lonca merkezi olarak açılmış. Daha sonraki yüzyıllarda da Sevilla'nın ticari önemi azalınca bina, loncadan zaman zaman Esteban Murillo'nun bile ders verdiği bir sanat okuluna dönüştürülmüş. Müzede, binlerce el yazması belge ve ticari anlaşma sergilenir. Bu belgelerin en ilginçlerinden biri de, hayalindeki dünya turunu yapabilmek için İspanyol vatandaşlığını bile kabul eden Portekizli Macellan'ın Filipinler'de ölmesinden sonra, onun gemileri ve denizcileriyle tura devam ederek yolculuğu tamamlayacak ve İspanya'ya dönmeyi başaracak olan Basklı kaptan Juan Sebastián El Cano'nun vasiyetidir.

Plaza del Triunfo'da şehrin 18. yüzyıldaki büyük depremde kurtuluşunun anısına dikilmiş bir sütun görülür. Ruhban kadrosunun hâlâ kullandığı 18. yüzyıl yapısı Palacio Arzobispal veya Başpiskopos Sarayı da Plaza Virgen de los Reyes'te bulunur. Plaza Virgen de los Reyes, katedralin hemen yanında ve Reales Alcázares'e, Santa Cruz'a çok yakın bir buluşma meydanıdır.

Bu meydanın en turistik dekoru da faytonlardır. Meydanın hemen çok yakınındaki Calle Mateos Gago da hediyelik eşya dükkânlarıyla, kafeleriyle, barlarıyla çok canlı bir sokaktır. Tarihle tatlanan bir yudum için, eski bir Mağribi hamamından kalan tonozları hâlâ kullanan Giralda Bar'da bir mola vermeye geliyor.

RESTORANLAR

Sevilla'nın hemen her yerinde harika restoranlar bulacaksınız. Benim denediğim ve çok sevdiğim birkaç tanesinin adres ve telefonları da aşağıdadır:

BAR EL RINCONCILLO

40 Calle Gerona,

1670 tarihli şehrin en eski tapas barı.

Tel. +34 954 22 31 83

<http://www.elrinconcillo.es/en/>

<https://instagram.com/explore/locations/360681/>

LA ANTIGUA BODEGUITA

Plaza del Salvador, 6

Tel. +34 954 56 18 33

EL ASADOR DE ARANDA

Calle Luís Montoto 150

Kuzu ve domuz eti ağırlıklı restoran. Barcelona, Madrid ve Valencia'da başka şubeleri bulunmaktadır.

Tel. +34 954 57 81 41

<http://www.asadordearanda.com/en/>

BORMUJOS

Sevilla'nın batısında Bormujos'taki köy restoranlarını, Pazar günü gezerken öğle yemeği için deneyin.

ALIŞVERİŞ NOKTALARI:

Ayuntamiento'nun yakınlarında, kelime anlamı Yılanlar Sokağı demek olan ve yaya yoluna dönüştürülmüş alışveriş caddesi Calle de las Sierpes'e ve Calle Tetuán'a gidebilirsiniz. Eğer Katedral'i ziyaret ederseniz, hemen çıkış kapısının karşısında Calle Tetuán başlar. Bu sokaklardaki çokuluslu mağazaların yanı sıra, küçük dükkânlarda da şapkalar, el yapımı yelpazeler, geleneksel başörtüsü "mantillalar", Flamenko zilleri kastanyetler ve çingene kıyafetleri bulabilirsiniz. Yine bu caddedeki mağazalarda, kaliteli ve hesaplı deri eşyalar, nakışlar, işlemeler, şallar sizi bekliyor.

Eski eşya meraklıları Perşembe günleri Calle Feria'daki bitpazarına gidebilirler. Plaza de Cabildo'daki eski para ve pul tezgâhları da unutulmamalıdır. Yine bu sokakta bulunan La Campana şehrin en ünlü pastanesidir. Eğer Kutsal Hafta sırasında Sevilla'da iseniz mutlaka bizim ekmeğin tatlısına benzeyen Torrijas yiyin.

Şehrin hemen her köşesinde bulunan çok uluslu büyük mağazaların yanı sıra, Puente de Isabel'den Triana'ya doğru geçince çok katlı ve gayet ucuz ayakkabı mağazaları göreceksiniz.

Triana Bölgesi, Sevilla'nın geçmiş ve güncel yaşantısının en önemli merkezlerinden biridir. Roma İmparatorluğu'nun İtalica Bölgesi'nde, Roma Tarihi'nin en önemli imparatorlarından iki tanesi doğmuştur. Anadolu'daki ören yerlerinde de isimlerini sıkça duyduğumuz bu imparatorlardan Traianus ismini Sevilla'nın Triana Bölgesine vermiştir. Traianus'un manevi oğlu ve İmparator Hadrianus adına kurulmuş olan Hadrianapolis de bugünkü Edirne'dir.

REALES ALCAZARES - ALCÁZAR SARAYI

“Her şeye hazırlıklı ol.”

Virgilio

(Sarayın girişinde yazılıdır)

Reales Alcázares veya Alcázar Sarayı, verandaları, salonları ve bahçeleriyle Mudéjar Dönemi’nin ve İspanya’nın en iyi korunmuş ve en etkileyici yapısıdır. İlk yıllarda sur duvarlarının dışındaki alanda El Mutamid’in yaşadığı köşkler bulunuyormuş. Sonrasında güvenlik nedenlerinden dolayı daha korunaklı bir yer inşası gerekmiş. 3. Fernando ve 10. Alfonso dönemlerinde, Granada ve Toledo’dan getirilen Müslüman mimarların elinde ortaya Hispano-Müslüman sentezi çıkmış. Bu tarz da 16. yüzyıl ortalarına kadar sürmüş. Alcázar Sarayı’nda bugün İspanyol krallarının izleriyle Doğu masallarının ihtişamı iç içedir.

Reales Alcázares’in gezisi Puerta del León’da başlar. Ava gitme günlerinin başlangıcında saray halkının bulunduğu Patio de la Montería veya Süvariler Avlusu’ndan sonra Casa de la Contratación veya Ticaret Evi’ne gelinir.

Ticaret Evi, bugünlerde küçük bir müze gibi düzenlenmiştir. Duvardaki dev tabloda, 3 Ağustos 1492 günü Huelva’nın Palos Limanı’ndan Santa María, La Pinta ve La Niña isimli 3 gemiyle okyanusa açılan Kristof Kolomb, denizcilerin koruyucu bakiresi Meryem ve İmparator Şarlken bir arada gösterilmiştir. Yeni Dünya keşiflerinden üç tanesinin başlangıç limanı Sevilla olmuştur. Bu salonda ayrıca gemilerden Santa Maria’nın küçük bir de maketi vardır. Alcázar Sarayı’nın yani eski sarayın kopya edildiği 1. Pedro’nun Mudéjar tarzlı sarayı, Patio de la Montería’nın bittiği yerde başlar.

Salón de Embajadores veya Büyükelçiler Salonu, Patio de los Doncellas’ı yani Genç Kızlar Avlusu’nu çeviren salonların en önemlisidir. 15. yüzyılda saraya eklenmiş olan Büyükelçiler Salonu’nun oyma ahşaptan, altın varaklı muhteşem bir kubbesi vardır. Salonun duvarları da Azulejo denilen renkli seramikler ve alçı süslemelerle bezelidir. Arapça küçük taş anlamına gelen

renkli, sırlı seramik olan Azulejoslar İspanya'ya Mağribiler döneminde getirilmiştir.

Alcázar Sarayı'nda, Zalim Piyer olarak da bilinen 1. Pedro'nun sarayı, Mudéjar Mimarisi'nin en güzel örneklerinden biri olarak kabul edilir. Zalim, adil, deli lakaplarıyla anılan 1. Pedro'nun deliliği aslında tartışmalıdır. 1. Pedro her ne kadar kardeşlerine karşı iç savaşlarda çok zalim davranmışsa da, halkına karşı çok adil bir kral olmuştur. Çevresinde çok sayıda Yahudi danışman

bulunduran 1. Pedro, kardeşi tarafından öldürüleceği düello sırasında da, bu nedenle Yahudi çocuğu diye suçlanmıştır. Sarayın bundan sonraki bölümü ise, El Dormitorio de los Reyes diye bilinen 1. Pedro'nun yatak odasıdır. şarlken'in odaları da goblen ve azulejoslarla süslüdür.

Patio del Crucero veya Crucero Avlusu, sarayın eski hamamlarının üzerindedir. Muvahhitler Dönemi'nden kalan tek bölüm olan, çiçeklerle süslü Patio del Yeso'da, Mudéjar yıllarının taş ve alçı işçiliklerinin ince güzellikleri görülür. Patio de las Muñecas veya Bebekler Avlusu'nun etrafında da sarayın yatak odaları bulunurdu.

Alcázar'ın bahçeleri ağaçları, terasları, çeşmeleri ve huzurlu atmosferiyle sarayın en büyüleyici köşelerinin başında gelir. Bu bahçelerde şarlken'in eşi Portekizli İsaabel'le balayını geçirdiği köşkler de görülür. Bu bahçelerde yaşanmış en kanlı olay ise, 1. Pedro'nun Granada'dan gelen elçileri ziyafet sonrasında öldürtmesidir.

Alcázar Saray'ının ziyaret saatleri mevsimine ve ayına göre değişiyor. Kimi günlerde sarayı gezebilmek için kuyrukta uzun süre beklemek gerekiyor ama kesinlikle bu beklemeye değiyor. Bahar aylarında Alcázar'ı ziyaret ederseniz görkemli bahçelerindeki limon ve portakal ağaçlarının çiçek kokularından başınız döner. Tel. +34 954 50 23 24

SANTA CRUZ

Katedral'in çok yakınında ve Alcázar Sarayı'nın önünde başlayan El Callejón de los Suspiros veya Fısıltılar Aralığı, sizi Judería'ya veya Santa Cruz'a götürür. Endülüs şehirlerindeki eski Yahudi mahallelerine "Juderías" denilmektedir.

Santa Cruz, tarih boyunca uzun süre kaçak aşkların ve âşıkların yuvası olarak bilinmiş. Sonrasında eski günlerini arayan Santa Cruz, 20. yüzyıl başlarında, Marki La Vega tarafından ele alınarak bugünkü durumuna getirilmiş. Santa Cruz, daracık sokakları, balkonları, çiçeklerle süslü evleri, hediyelik eşya satan dükkânları, barları ve restoranlarıyla gerçekten büyüleyici bir yerdir. Yıllar sonra bir televizyon kanalının kültür saati için deneme filmi çekmek üzere gittiğimiz, "Burgazada'da balkonları çiçekli evler kampanyası başlatamaz mıyız? Adayı ölümsüzleştirecek bir şarkı yarışması düzenletemez miyiz?" diye iki cümle söylemek istediğimde, program yönetmeninin, "Politika bizim işimiz değil" diyerek müdahale etmesini dün gibi hatırlıyorum. Acaba hanımefendi Santa Cruz'u görse ne düşünürdü? Kanımca hiçbir şey düşünmezdi. Zaten sorumuz da bu değil mi? Düşünmemek, daha doğrusu düşünememek, daha da doğrusu ufuksuzluk. Seksenli yıllarda İstanbul'da merhum Çelik Gülersoy tarafından Yeşil Ev, Soğukçeşme Sokağı, Kariye Evleri, Hıdiv Kasrı, Çamlıca Tepesi gibi yerlerde başlatılmış olan çalışmalar sürdürülebilmiş olsaydı eğer Sayın İlber Ortaylı'nın dediği gibi Valens kemerinden Sultanahmet'e kadar olan iki kilometrekarelik tarihi bölgeyi koruyabilmeyi başarsaydık, acaba nasıl bir İstanbul'da yaşıyor olacaktık? Hayali bile gözlerimi yaşırtıyor.

Santa Cruz, Sevilla'nın en romantik bölgesi olmaya devam ediyor. Buradaki avlulara yayılmış restoranlarda mutlaka bir yemek yiyin. Gecenin geç, daha doğrusu gecenin sabaha kavuşmaya başladığı saatlerde buradaki salaş barlarda Flamenko dinleyin. Hele yanınızda bir de sevdiğiniz varsa, serenat yapmanın tam yerine geldiniz.

CASA DE PİLATOS

İtalyan Rönesans'ıyla Arap mimarilerinin büyüüne kapılmış bir marki tarafından inşa ettirilmiş olan Casa de Pilatos, Sevilla'nın en güzel saraylarından biridir. Sarayın, Mudéjar tarzında yapılmış ve azulejoslarla, ince alçı işçilikleriyle süslenmiş avlusunda, Minerva, Ceres ve bir periyi simgeleyen üç heykel bulunur. Sarayın salonlarında da çok güzel süslemeler, ünlü sanatçıların eserlerinin kopyaları, seramikler ve rölyefler görülür.

AYUNTAMIENTO

Avenida de la Constitución'dan yürümeye devam ederseniz, Ayuntamiento veya Sevilla Belediye Sarayı'na gelirsiniz. Saray, bir zamanlar auto-da-fé, yani halka açık duruşmaların da yapıldığı Plaza de San Francisco ve Plaza Nueva arasında kalır. Engizisyon'un halka açık duruşmalarının ilki 1482 yılında Sevilla'da yapılmış. İlk yargılamanın sonunda 6 kişi, bundan sonraki birkaç yıl içinde 2.000 kişi, 50 yıl içinde de yaklaşık 12.000 kişi yakılarak ölmekten kurtulamamıştı. Engizisyon Mahkemeleri, 1. Carlos döneminde Plaza de San Francisco Meydanı'nda toplanmaya başlamış. Aynı meydanda artık Santa Semana veya Kutsal Yortu Haftası kutlamaları için toplanılıyor.

FLAMENKO

Çok yakın yıllara kadar Sevilla, Flamenko'nun başkenti kabul edilmiş. Triana'da, Flamenko ruhunu veren çingene mahalleleri öne çıkmıştır. Buradaki gece kulüplerinde Flamenko gösterisi izleyebileceğiniz gibi, İspanyol gitar satın almak isterseniz Calle Covadonga'ya gitmelisiniz. Ayrıca Santa Cruz'un dar sokaklarındaki seramik dükkânlarını Triana'da da bulacaksınız.

TORRE DEL ORO

Şehir merkezinin bir diğer önemli noktası da cephaneliklerin ve tersanelerin bulunduğu El Arenal tarafıdır. Bu bölgede bulunan Sevilla'nın simgelerinden Torre del Oro veya Altın Kule, 12. yüzyılda Muvahhitler tarafından, şehrin bu bölgesinin korunabilmesi için inşa edilmişti. Sonraları Paseo de Cristobal Colón'un üzerindeki daha küçük bir kule olan Gümüş Kule'yle de şehrin gözcü kuleleri ikilenmişti. Bizim Haliç misali, iki kule arasına çekilen zincirle de düşman gemilerinin şehre girmesi engellenirmiş.

Torre del Oro'nun içinde artık küçük bir Denizcilik Müzesi bulunuyor. Bir zamanlar şehri koruyan kulenin önünde artık sevgililer buluşuyor.

Altın Kule'nin çok yakınındaki San Telmo Köprüsü'nden ortasındaki kadın heykelinin Sevilla'yı simgelediği Puerta de Jerez Meydanı'na doğru yürürseniz, La Giralda'nın en güzel fotoğraflarından birini çekersiniz.

PLAZA DE TOROS DE LA MAESTRANZA

Paseo de Cristobal Colón'un üzerinde bulunan 18. yüzyıl arenası Plaza de Toros de la Maestranza, İspanya'nın en önemli boğa güreşi alanlarından biri olarak kabul edilir. İspanyolcada, Şövalye sözcüğü, binici, centilmen, iyi insan anlamlarına da gelen Caballero kelimesidir. İspanya'nın başlangıçtaki şövalyelik örgütleri, sonrasında Müslümanlara karşı mücadele eden ve Reconquista denilen tarikatlara dönüşmüş. Sevilla'daki La Real de la Maestranza da bu tarikatların en önemlilerinden biriydi. Başlangıçtaki tarikat eğitim alanı, sonrasında boğaların da adını alarak Plaza de Toros de la Maestranza olacaktır.

14.000 kişilik kapasitesi olan Sevilla Arenası'nda, Paskalya Bayramı'nın başladığı Pazar gününden, Ekim ayına kadar Pazar akşamları boğa güreşleri düzenlenmeye devam ediliyor.

La Real de la Maestranza'nın tam karşısında bronz bir Carmen heykeli vardır. Arenanın hemen yanında da 1991 yılında hizmete girmiş olan Teatro de la Maestranza bulunuyor.

Paseo del Museo üzerindeki Museo de Bellas Artes de İspanya'nın en önemli Güzel Sanatlar Müzeleri'nden biri olarak kabul edilir. Müzeyi gezmek isterseniz, Pazartesi hariç her gün 09:00-15:00 arasında açık olduğunu not edin. 14 salona sahip olan müzede, Murillo, Zurbarán ve Sevilla Okulu sanatçılarının eserleri sergileniyor. Tel. +34 955 54 29 31

AVENİDA MARIA LUISA

Paseo de Cristobal Colón'u bu defa aksi yöne yürüyerek geçer ve Paseo de las Delicias'dan devam ederseniz, yaklaşık 15 dakikalık bir yürüyüşle şehrin bir başka çok güzel köşesi olan

Avenida María Luisa'ya gelirsiniz. Buradaki birçok meydan ve sokağın isimlerinin Roma, Peru, Colombia, Portugal, Cuba gibi ülke ve şehir isimlerinden oluştuğunu fark edersiniz. Yine yakınlardaki Calle San Fernando üzerinde de 1929 yılındaki fuarın konuklarını ağırlamak için inşa edilmiş olan, Sevilla'nın en lüks oteli Hotel 13. Alfonso Otelı bulunur. Avenida de Roma'nın üzerinde, denizlerin koruyucu azizinin ismini almış olan ve 19. yüzyılda kılavuz kaptanların ve deniz subaylarının yetiştirilmesi için kurulmuş olan Palacio de San Telmo da görülebiliyor.

PLAZA DE ESPAÑA

Plaza de España, İspanya'nın en büyük ve en etkileyici meydanıdır. Plaza de España'nın, tiyatro sahnesi gibi yarım daire olan ana meydanı Ay'ı sembolize eder. Meydanın ortasındaki duvarlar, İspanya'nın eyaletlerini simgeleyen seramiklerle süslenmiştir. Meydanın görkemini tamamlayan ikiz kuleler ise Kastilya Kraliçesi İsaabel'le, Aragon Kralı Fernando'yu simgelerler. Fernando'ya karşı olan aşkı için babasına ve kiliseye karşı durabilmeyi başarmış olan İsaabel, İspanya Tarihi'nin ilk ve tek Demir Leydisi olarak kabul edilir. İsaabel'le Fernando'nun evliliklerinden Juan, Juana, İsaabel ve Catherina isimli dört çocukları olacaktır. Avusturyalı Habsburg Prensi Philippe'le evlenecek olan Juana'nın oğlu da, ülkemizde Şarlken ismiyle bilinecek olan İspanya Kralı ve Habsburg İmparatoru 1. Carlos veya 5. Charles'dır. Plaza de España, Parque Maria Luisa'nın korusu içinde bulunur. 1893 yılında, Montpensier Düşesi olan Maria Luisa Fernanda, sahibi olduğu Palacio de San Telmo arazisinin bir bölümünü bu parkın yapılması için bağışlamış. Parkın ortasında Plaza de America isimli bir meydan daha vardır.

Bugünlerde meydandaki görkemli binalar, Endülüs Özerk Bölge Yönetimi ve Sevilla Üniversitesi tarafından kullanılıyor.

Sevilla tarihindeki iki önemli uluslararası fuardan birincisi 1929 yılında düzenlenmiş. Hispano Americano Expo'ya katılan ülkeler için María Luisa Parkı'nın bu tarafına binalar inşa edilmiş. Arkeoloji Müzesi, Sanat ve Kostüm Müzeleri de bu binalar arasındadır. 1929 yılındaki ağır ekonomik şartlardan dolayı katılımcı sayısı azlığına karşın şehir bu yapıları kazanmış.

Nemli sıcıyla özellikle yaz aylarında bunaltıcı bir iklime sahip olan Sevilla'nın, 1929 yılından sonra en çok aranan kaçamak noktası María Luisa Parkı olmuş. Rahatlatıcı bir mola vermek isterseniz parktaki dev ağaçların arasındaki yollarda yürüyebilir ve kayak kiralayıp küçük kanalda kürek çekebilirsiniz.

Son olarak, Star Wars serisinin birinci ve ikinci filmlerinin çekimleri için bu meydanın kullanıldığını unutmayın.

TRİANA - ISLA DE CARTUJA

Puente de Isabel'den geçerek adını Roma İmparatoru Traianus'dan almış olan çingene mahallesi Triana'ya gelebilirsiniz. Bu bölgeye Betis de deniliyor. Triana'nın işçi mahallesi görüntüsü pek değişmemiştir. Şehrin ünlü seramik mağazası Ceramica Santa Ana, Calle San Jorge 31 numarada bulunuyor. Kristof Kolomb'un 1492 yılındaki Yeni Dünya yolculuğunda karayı gören ilk denizcinin anısına, bölgedeki sokaklardan birine Calle Rodrigo ismi verilmiş.

Triana'nın dar sokaklarından geçerek yeniden Guadalquivir kıyısından yürümeye devam ederseniz uluslararası fuarlardan ikincisinin düzenlendiği Isla de Cartuja'ya gelirsiniz. 1992

yılında bütün dünyanın dikkatini Sevilla'ya toplayan bu sergiye yüzden fazla ülke katılmış. Çok sayıdaki pavyonda bilimsel ve teknolojik ürünler sergilenmiş. Ayrıca birçok ülke de tanıtıma yönelik kültürel sergiler açmış. Expo 92'nin ziyaretçi sayısı da 18.000.000 kişiyi bulmuş. Bu bölgede 1992 yılından beri çalışmalar sürdürülmüş ve şehrin bu bölgesi dev bir iş merkezine dönüşmeye devam ediyor.

Isla de Cartuja'nın ana bulvarlarından birine kâşif denizci Amerigo Vespucci'nin, caddelerine Charles Darwin, Albert Einstein, Marie Curie, Isaac Newton, Thomas Alba Edison gibi bilim adamlarının, Leonardo da Vinci gibi sanatçıların isimleri verilmiş. Adada bir de Botanik Bahçesi ve yapay göl bulunuyor.

Triana'daki gece kulüplerinde de Flamenko izleyebilirsiniz:

CASA ANSELMA Calle Pagés del Corro, 49

Tel. +34 954 21 28 89

EL PALACIO ANDALUZ Avenida María Auxiliadora

18A Tel. +34 954 53 47 20

Monasterio de Santa María de las Cuervas veya Chartreuse Manastırı da, Isla de Cartuja'da bulunuyor. 15. yüzyılda inşa edilmiş olan bu manastırda, 1836 yılına kadar keşişler yaşamaya devam etmişler. Kristof Kolomb'un lahdi de 1542 yılına kadar Capilla de Santa Ana Kilisesi'nin mezar odasında korunmuş. Manastır, restore edilerek Expo 92 sergi alanları arasında değerlendirilmiş.

Santa María de las Cuervas Manastırı'nın yakınında Pabellón de la Navegación veya Denizcilik Müzesi ve müzede de 16. yüzyıla tarihlenen Nao Victoria adlı geminin kopyası da görülebilir. Sevilla'nın yine bu bölgesindeki Omnimax Cinemada, Expo 92 sırasında gösterilmiş olan yerküre, kâşifler ve uzay yolculuğu filmleri de büyük ilgi görmüş. Ünlü mimar Calatrava'nın inşa ettiği köprüyü de görmeyi unutmayın.

REAL FABRICA DE TABACOS

Calle San Fernando üzerindeki 19. yüzyılda tütün fabrikası olarak kullanılmış olan Real Fábrica de Tabacos bugünlerde Sevilla Üniversitesi'nin bir bölümü olarak kullanılıyor. Bu bina 250 metre uzunluğuyla, Madrid yakınlarındaki El Escorial'dan sonra İspanya'nın en uzun binasıdır. Real Fábrica de Tabacos'un etrafındaki hendekler ve gözcü kuleleri, o yıllarda İspanya krallarının tütün tekeline verdikleri önemi gösteriyor. 19. yüzyılda, Avrupa'da içilen puroların büyük bölümü, buradaki 10.000 cigarreras, yani puro saran kadın tarafından imal edilmiş.

Georges Bizet'in meşhur operasındaki veya Carlos Saura'nın ünlü filmindeki Carmen kahramanının çalıştığı fabrika burasıdır. Hikâyenin kahramanı, güzel çingene kızı Carmen'le Çavuş Don Jose'nin unutulmaz aşk hikâyeleri burada yaşanmış. Bugün üniversitenin gezilebilen tek bölümünde de Kristof Kolomb'la Hernán Cortés'in heykelleri vardır.

Sevilla'nın verdiği muhteşem ilham Carmen'le bitmez. Burada yazılmış 23 opera arasında *Sevil Berberi* de vardır. Rossini'nin *Sevil Berberi* adlı operası da konusunu Sevilalı kuaför Figaro'yla sevgilisi Suzanne'ın aşklarından alır. Eserin kahramanı olan Figaro, çok iyi gitar da çalan usta bir dansçıdır. Ama Suzanne'ın gönlünü röfleli peruklarıyla kazanmıştı. Beaumarchais'nin beş perdelik *Figaro'nun Düğünü* adlı eseri de Sevil Berberi'nin devamıdır. Mozart da bu eserlerden çok etkilenecek Viyana'da *Don Juan* veya *Don Giovanni* adlı operasını yazmıştı. Beethoven'ın *Fidelio*'sunu da Sevilla'nın unutulmazları arasında anmak gerekir. Yine Verdi'nin *La Forza di Destino*'su, Donizetti'nin *Maria Padilla* operaları da burada geçer.

Don Quijote'nin veya *Don Kişot*'un yazarı Miguel de Cervantes'in de unutulmaz romanını Sevilla hapisanesinde tutukluyken yazdığını da hemen ekleyelim. Sevilla Sanat Okulu ressamı da başta Velázquez ve Murillo olmak üzere çok sayıda muhteşem eseri bu şehirde yaratmışlardır. Real Fábrica de Tabacos binasının sonuna kadar yürürseniz geziye Sevilla'nın Champs Elysees'si kabul edilen La Avenida del Cid Bulvarı başlar.

FİESTALAR

Sevilla'da kutlanan fiestalar arasında ilk akla gelen, Paskalya'dan iki hafta sonra kutlanan Nisan Fuarı'dır. Bu kutlama sırasında, her gün öğleden sonra ve geceleri geleneksel kıyafetlere bürünmüş Sevilialılar ve başörtülü kadınlar at arabalarıyla geçit töreni yaparlar. Maestranza'da boğa güreşleri organize edilir. Geceler boyunca içki içilip dans edilir.

28 Mart-4 Nisan arasında yani Paskalya'nın bir hafta öncesiyle Paskalya Pazarı arasında kalan Semana Santa veya Kutsal Yortu Haftası, geçit töreniyle başlar. Sevilialılar, ellerinde zeytin dalları, palmiye yaprakları ve çiçeklerle, İsa'nın Kudüs'e gelişini canlandırırlar. İsa'nın, son akşam yemeğinin ardından ihanete uğrayarak, Romalıların eline düştüğü, çarmıha gerildiği ve ruhunu teslim ettiğine inanılan 1-2 Nisan günlerinde en görkemli geçit törenleri düzenlenir. 1 ve 2 Nisan gecelerinde, çiçeklerle süslü dev İsa figürleri şehirde dolaştırılır. İsa'nın çektiği acıları anlatan bu yürüyüşün temposu çok yavaştır. Yaşlılar, yol güzergâhı üzerine dizilmiş sandalyelere oturarak geçişi izlerler. Balkonlardan sarkanlar methiyeler söylerler. Onlarca gönüllü, son derece ağır podyumlarda İsa'nın ve Meryem'in heykellerini taşırlar. Katılımcıların, rengârenk giysileri, başörtüleri, saç tokaları çok ilginçtir. Romalı askerlere tanınmamak için kukuleta takan ilk Hristiyanlara atfen, bazıları Ku Klux Klan kıyafetlerini andıran

kıyafetlerle yürüyüşe katılırlar. İsa'nın, ruhunun dirilip, gökyüzüne çıktığına inanılan 4 Nisan günü yapılan ayinlerle Kutsal Hafta sonlanır.

Mayıs ve Haziran aylarında kutlanan Corpus Christi sırasında da erkek çocuklar geleneksel giysileriyle katedralin önünde dans ederler.

METROPOL PARASOL

Sevilla'nın en ilginç yapılarından biri de Plaza de la Encarnación'un üzerindedir. 1990 yılında eski bir pazar yeri olan meydanın tekrar kullanılabilmesi için, belediye yeraltı otoparkı açmaya karar verir. Ancak kazılar başladığında Roma ve Endülüs dönemlerine ait kalıntılar bulunur. Kalıntılar yüzünden askıya alınan proje yeni bir alternatife kadar bekletilir ve 2005'te Metropol Parasol'un yapılması için yeşil ışık yakılır.

İnşaatin 6 yıl sürmesi ve 100 milyon euro'ya yakın para harcanmasından dolayı pek çok polemige maruz kalsa da, Metropol Parasol bugün Dünyanın "En Büyük Ahşap Yapısı" unvanını taşıyor. Mantara benzer 6 ayaklı dev yapının en alt katında kalıntıları barındıran "Antiquarium" müzesi, üst katlarında ise şehre yukarıdan bakmak için bir gezi yolu, teraslar ve birkaç cafe vardır.

SEVİLLA'DA MUTLAKA:

- Alcázar bahçelerini ve mis kokulu ağaçlarını doya doya görün.
- Katedral'i gezin ve La Giralda'ya tırmanın.
- Santa Cruz'un keşfini çıkartın.
- Şehrin meydanlarından birinde, akşam saatlerindeki kalabalığa karışın.
- Torre del Oro'dan Guadalquivir üzerindeki güneşi batırın.
- Salaş barlardan birinde Flamenko izleyin.
- Tapas barların, başta Pescaditos Fritos, yani karışık balık tabağı olmak üzere deniz ürünlü yemeklerin tadına bakmayı unutmayın.
- Alfonso XIII otelinde çay molası verin.
- Çok yakındaki Bormujoşda Pazar günü 15:30 civarında yemeğe gidin.
- Plaza de Toros'u gezin. Boğa güreşi günlerinde karaborsadan bilet bulabilirsiniz.
- Plaza de España'da ve María Luisa parkında aylaklık yapın.
- Birkaç gün fazladan kalabilirsiniz, 80 kilometre uzaklıktaki Jerez de la Frontera'daki Binicilik Okulu'na ve 130 kilometre uzaklıktaki Cádiz'e kadar gidin.

RONDA

Málaga'dan Marbellá'ya doğru yola çıkar, sonrasında da deniz kıyısını bırakıp içrilere doğru devam ederseniz, yaklaşık iki saat sonra nefis dağ manzaralarına doyamadan Ronda'ya gelirsiniz. Sevilla'dan Ronda'ya gelmek de yaklaşık iki saat sürer. Önemli olan bu harika şehri gezme zamanını bulabilmektir.

Boğa güreşlerinin, bugün yaklaşık 30.000 nüfusa sahip olan Ronda'da başladığı kabul edilir. 18. yüzyılda Ronda'da, zengin soylular tarafından Real Maestranza de Caballería veya Kraliyet Binicilik Derneği kurulmuş. Şehrin arenasında da o yıllarda at sırtında yapılan ilk boğa güreşleri düzenlenmeye başlamış. 19. yüzyılda bir güreş sırasında boğa, atı yakalayarak yere devirmeyi başarmış. Boğanın biniciye yöneldiği anda izleyiciler arasında bulunan bir marangoz piste fırlamış. Elindeki geniş şapkayı sallayarak boğanın dikkatini dağıtmayı başaran marangoz, böylece biniciyi de kurtarmış. Bu olayın yaya Toromaşi, veya boğalarla güreş sanatının başlangıcı olduğu ve Francisco Romero isimli marangozun da tarihin ilk matadoru olduğu kabul edilir. Romero öldüğünde, Toromaşi zenginlerin oyuncacı olmaktan çıkmış ve halkın taptığı bir olaya dönüşmüş.

Boğa gürüşinin babası kabul edilen Romero'nun 6.000'den fazla boğa öldürdüğü yazılıdır. Ancak bu 30 yıl içinde boğalar da yüzlerce genç matadoru öldürmeyi başarmıştır.

İşte, boğaların öldürmeyi başardığı matadorlardan bir başkasının ilginç hikâyesi: Romero, Manolete ve El Cordobés kadar ünlü bir başka torero da “Joselito el Gallito” lakaplı José Gómez Ortega'dır. El Gallito, İspanya'da boğa gürüşinin altın çağında arenaya çıkan bir çingeneydi. 13 yaşında ilk kez çıktığı arenada, öldürdüğü ilk boğadan sonra karşılaşmak istediği boğanın çok büyük olması nedeniyle dövüşmesine izin verilmeyince hüngür hüngür ağlamıştı. El Gallito, boğalara karşı gösterdiği cesaret ve estetikle unutulmazlar arasında yer bulacaktır. Ancak, El Gallito da 15 Mayıs 1920 günü Bailor adındaki boğanın boynuzlarından kurtulamayacaktır. Ölüsü Madrid'deki evinde binlerce insan tarafından ziyaret edilen El Gallito, Sevilla'daki San Fernando Mezarlığı'na gömülür.

Ronda Maestranza'sında dövüşmek bütün matadorların rüyasıdır. İspanya'da, Madrid, Sevilla, Granada, Valencia, Toledo ve Zaragoza şehirlerinde arenalar bulunur. Yılda yaklaşık 500 boğa gürüşinin düzenlendiği İspanya'da boğa gürüşü seyirci sayısı da 50.000.000'dan fazla olarak söyleniyor. Kanımca, Avrupa Topluluğu müktesebatındaki hayvan haklarını boğalara sormamak gerekiyor. İspanya'nın en ünlü matadorları da gürüş günlerinde 100.000 Euro'dan az kazanmıyorlar. Ronda gezisine mutlaka arenayla ve hemen girişindeki müzeyle başlayın.

Ronda, kireç taşından bir kayalığın iki yanında kurulmuştur. Puente Nuevo veya 18. yüzyılda yapılmış olan Yeni Köprü, eski ve yeni şehri ikiye ayırır. Eski şehirde, klasik Mağribi tarzı beyaz evler, Ayuntamiento veya Belediye Sarayı, 13. yüzyılda caminin üzerine inşa edilmiş olan Santa Maria la Mayor Kilisesi ve Palacio de Mondragón bulunur. Taş kaplı dar sokaklar şehrin güzelliğine güzellik katar. 18. yüzyıl konağı Casa del Rey Moro'dan 365 basamakla nehre kadar inilebilir. Yeni Şehir de El Mercadillo olarak bilinir. Arena, turistik dükkânlar, restoranlar ve barlar da bu taraftadır.

MATADORLARIN YAŞAMI VE BOĞA GÜREŞLERİ

Pazar günü ölümle randevum var, beni görmeye gelin.

El Cordobes

Boğa güreşi denilince aklınıza ne gelir? Binlerce insanın “Ole” çığlıkları altında vahşice öldürülen zavallı bir boğa mı? Yoksa beş yüz kiloluk bir hayvanın karşısında korkusuzca duran bir insan mı? Acaba boynuzlarıyla zeytin çekirdeğini delebilecek kadar keskin nişancı olan boğanın karşısında güreşin son evresinde muleta’sız, pelerinsiz, savunmasız durabilmek için insan yüreği ne kadar büyük olmalıdır?

Arenaya çıkan boğaları önceden yiğitlik sınavından geçirirler. Oysa matadorlar için söylenmiş bir İspanyol atasözüne göre, cesaret ilk boynuz darbesiyle uçar gider. Yetiştirildikleri günlerde boğaların insanlarla temas etmesi istenmez. Çünkü boğanın insanla ilgili his ve bilgilerinin çoğalmasıyla arenada kazanma şansı azalacak olan matadordur. Boğalarla mücadele sanatı demek olan “Tauromaquia” (Toromaşi), Tarihi’nde öldürülmüş yüz binlerce boğa vardır. Ama boğaların da matadorların en iyilerinden birçoğunu öldürmüş oldukları da bir başka gerçektir. Matadorlar, arenayı genelde omuzlarda terk ederler. Nadiren de olsa ölüm sınavını yiğitçe dövüşerek geçen boğaların da canlı bırakıldıkları olur. Hayvanları çok seven biri olarak uzun zamandır balık bile tutmuyorum. Ama boğa güreşinin vahşet ve eziyetten başka bir şey olduğunu düşünüyorum. Acaba boğaların yerinde olsaydınız hızlı bir kasap bıçağının altında mezbahada mı ölmeyi, yoksa güzel bir hayat sürdükten sonra küçük de olsa son bir yaşam şansı için savaşmayı mı seçerdiniz?

Matadorların hemen hepsinin çok zayıf olmaları rastlantı değildir. Matadorlar, ortalama on dakika süren bir dövüş sırasında en az bir litre ter dökerlermiş. Binlerce boğa öldürmüş olanların bile içlerindeki korku hiç sönmezmiş. Bütün çocukluk ve gençliğini sefalet içinde geçirdikten sonra olağanüstü dövüşleri sayesinde zengin olan El Cordobés, acaba kaç kere bu işten

vazgeçmek istemiştir? Hiçbir eğitimle elde edilemeyecek olan cesaret acaba insanın içinde sınırsız mıdır? Acaba o günlerde daha iyi bir hayat isteyen fakir insanların önlerindeki tek şans matador mu olmaktadır? Yaşamla ölüm arasındaki bu birkaç dakika içinde riskleri çoğaltabilenler en başarılı olanlar mıydı dersiniz? Belki de bu cesaret, korku kadar bir isyandır da. İsyan edebilmek için zengin olmak gereklidir derler ya.

Málaga'dan Marbella'ya doğru devam eder, sonrasında deniz kıyısını bırakıp içerilere doğru yollanırsanız yaklaşık iki saat boyunca nefis dağ manzaraları arasından geçerek Ronda'ya gelirsiniz. 30.000 nüfuslu bu harika şehir, mutlaka görülmesi gereken yerlerden biridir. Ayrıca Ronda'nın en önemli özelliği, İspanyol yaşam kültürünün en özel konularından birinin başlangıç noktası olmasıdır. 18. yüzyılda Ronda'da, soylu zenginler Real Maestranza de Caballería, yani Kraliyet Binicilik Derneği'ni kurmuşlardı. Bu soylular, şehrin arenasında o yıllarda at sırtında yapılan ilk boğa güreşlerini de başlatmışlardır.

Başlangıçta Rondalı hayvan dövüşçülerinin boğayı ölüme hazırlamak olan amacı zamanla farklılık kazanır. Sevilla Okulu'nda dövüş bölümlere ayrılır ve her bölümün ulaşması gereken amacı belirlenir. Böylece “Corrida”, yani boğa güreşi illiklikten uzaklaşıp renklenir, incelik ve zarafet kazanır. Bölgenin fakir gençlerinin arasından da cesaretini gösterebilenler, denge yasalarını hiçe sayanlar sivrilmeye başlar.

Korrida, 400 kilo ve 3 yaşından genç boğalarla, 500 kilo ve 3 yaşından yaşlı boğalarla, zırlı veya zırsız at sırtında olarak dört farklı şekilde yapılır. Matadorlar da, 3 yaşından genç boğalarla dövüşen “Novillos” Matadorları ve 3 yaşından yaşlı boğalarla dövüşen “Toros” Matadorları olarak ikiye ayrılırlar. Toros Matadoru olabilmek için en önemli koşul, son sınavın boğa güreşinin tapınağı sayılan Madrid Arenası'nda geçilmesidir. Bu matadorun Alternativa'sının kesinleşme törenidir. Bu günden sonra matador, dünyanın bütün arenaslarında 5 yaşın üzerindeki boğalarla dövüşme hakkını kazanacaktır.

KÜÇÜK SÖZLÜK

Toromaşi: Boğalarla mücadele sanatı.

Korrída: Boğa güreşi.

Maestranza: İspanyolca arenaya verilen isim.

Plaza De Toros: Boğa güreşlerinin yapıldığı yer.

Torero: Boğa güreşçisi.

Banderillo: Boğanın omuz başına banderilla denilen kurdelerle süslü küçük mızrakları batıran boğa güreşçisi.

Pikador: Boğaya at üzerinde kargıyla saldıran boğa güreşçisi.

Muleta: Matadorun boğayı öldürmeden önce iyice yormak için kullandığı küçük kırmızı kumaş.

Toril: Güreşten önce boğaların tutulduğu kapalı yer.

Toledo: Boğaları öldüren kılıçların yapıldığı şehir.

Aficionado: Boğa güreşi meraklısı.

Atın zırh taşımadığı dövüşler için atlar özel olarak yetiştirilirler. Bu atlar en az matadorlar kadar boğanın yapacağı hamleleri öğrendiklerinden, dövüş sırasında boğayla aralarındaki mesafeyi birkaç karışta tutmayı başarırlar. Korrída'nın bu kadar popüler olmasının nedeni de herhalde fakir insanların arasından çıkan halk kahramanlarıdır. Boğa güreşine altı yaşında başlayarak tarihe geçmiş olan Sevilalı Joselito, yirmi yaşında boynuzlara yenilecektir. Sevilalı bir diğer ünlü matador olan Belmonte'yi ise boğalar değil ama ihtişamlı bir yaşamdan sonra düşeceği sakin yaşamın yalnızlığı intihara sürükleyecektir. Lagartijo, Guerrita, Bombita ve Manolete'nin arenalarda kazandıkları ün, onlara "Córdoba'nın Dört Azizi" dedirtecektir. Ancak ne var ki Manolete'nin sonu da boğaların boynuzlarından olacaktır. 20. yüzyılın en ünlü matadorunun ise El Cordobés olduğunu söyleyebiliriz. Okuma yazma bilmeyen, çocukluk ve gençlik yılları sefalet içinde geçen El Cordobés, geliştirdiği farklı stili ve korkusuz yüreğiyle insanların yüreklerinde farklı bir yer edinmeyi başarmıştır.

Boğa, çok eski çağlardan itibaren verimliliğin, cesaretin, gücün, erkekliğin ve yiğitliğin simgesi olmuştur. Mağara duvarlarını süsleyen fresklerde en görkemli yeri almış, kimi yerlerde tanrılaşmış, kimi yerlerde tanrılara kurban edilmiştir. Güç sembolü olması kurban edilmesini engellemiştir. Bütün dinlerde kan dökmeyi kurtuluş olarak gören insanlık, boğaya da acımamıştır. Boğa güreşinin düzenlendiği alanların sıcak kumları, hayvanın kanını kabul eden tapınak olarak düşünülmüştür. Kısacası eskiden vahşi hayvanların, gladyatörlerin halkı eğlendirebilmek için öldükleri arenaların yerlerini artık boğa güreşlerinin düzenlendiği alanlar almış.

Eski çağlardaki kurbanlar gibi, boğalar da seyirciler için ölür. Onların bayramı ölüm bayramıdır. Boğa güreşinin temasında, boğaların doğalarındaki cesaret ve onuru ortaya çıkarmadan, kendilerini koruma şansı verilmeden öldürülmeleri istenmez. İspanyol anlayışına göre, insanın onuru ve gururu için, şansı az bile olsa boğaya ölmeden önce cellâdını öldürebilme şansı tanındı. İspanya'da hiçbir halk kahramanının matadorlar kadar hayranlık uyandıramadığı söylenir. Yaşamla ölümün dansları bu insanlar için bir hayat felsefesidir.

Günün birinde arenaya çıkacak boğaların yetiştirilmeleri çok dikkat isteyen bir konudur. İlk adım boğaları doğuracak ineklerin seçimiyle atılır. Yılda birkaç kere büyük toprak sahiplerinin özel küçük arenalarında boğa yetiştiricileri bu seçimi yapmak için bir araya gelirler. Doğurmaya layık görülen ineklerin seçimi esnasında gençler de hayvanların sürünerek geçmelerini hissederek ilk sınavlarını yaşarlar. Bu anda geleceğin matadorları için de ilk eleme yapılmış olur.

Hayatının ilk yıllarında genç boğa, doğada serbest bırakılır. Genç hayvan, birkaç yıl boyunca ot yiyerek doğada başıboş dolaşır. Daha sonra atlı çobanlar, genç danaları tahta mızrakların yardımıyla annelerinden ayırır. Bir gece ağılda tutulan genç hayvanlar ilk sınava hazırlanacaklardır. Ertesi gün pelerinle kızdırılan dana, ata doğru yönlendirilir. Atın zırhına dokununca da mızrağın ucuyla öfkelenir. Bir taraftan korkutulan, diğer yandan sinirlendirilen ve canı yakılan boğa saldırırsa

sınavı geçer. Kimi danaların doğar doğmaz bile saldırebildikleri söylenir. Bundan sonrasında seçilen danalar artık analarından ayrılmıştır. Numaralandırılırlar ve yeniden doğaya bırakılırlar. Bundan sonraki sınava kadar rahat bırakılacakları iki yıl boyunca hayvanların tüyleri uzar ve boynuzları sivrileşir.

Sürü halindeyken kolay yönetilebilen boğalar, yalnız kaldıkları zaman çok tehlikeli olabilirler. İkinci sınavda, Mayıs aylarında çobanlar boğaların aralarına girerek etraflarını çevirir ve hayvanları bir başka otlığa yöneltirler. Boğalar, bu esnada gençlik günlerinden beri alıştıkları yerleri terk etmemek için direnirler. Boğalar, duygusal olarak bağlandıkları yerlerden yiyecek ararken bile uzaklaşmazlar. Kendilerini sınırlarının içinde güvende hissederler. Boğanın, arenaya girer girmez gösterdiği ani duygusal boşalmanın nedeni de çocukluğunun koruyucu günlerini anımsamasıdır. Eğer matador, gereken hamleleri yaparak boğayı bu güvenlik çemberinin dışına çıkaramazsa, hiç beklenmedik saldırılara maruz kalabilir.

Yetiştirilme dönemlerinde insanların otlaklarda boğalarla karşılaşmaları istenmez. Korucuların en önemli görevi insanlarla temasın engellemektir. Kimi aylarda bekçiler sabahlara kadar nöbet tutarlar. Çok zeki bir hayvan olan boğanın, insanla ilk karşılaşması mutlaka arenada olmalıdır. Boğalara yer değiştirtme sırasında da çobanlar at üstünde kalır. Bu esnada boğa, atlara saldırarak topraklarını savunmaya çalışır. Çobanların bu mücadele sırasında devamlı at değiştirmeleri ve yönlendirmeyi dinlenmiş atlarla yapmaları gereklidir. Zira birkaç saat süren bu mücadele sırasında yorgun düşen atlar boğalara yakalanabilirler. İnsanı tanımış olan boğanın, muletanın arkasındaki bedeni araştırmaya başlaması ölümlle bitebilir. Matador için en önemli konu, 90 kilometre hızla koşabilen, 500 kiloluk bu dev hayvanın denetlenebilmesini sağlayan muletanın nasıl kullanılacağını çok iyi öğrenmektir.

Bundan sonra boğayı ikinci yiğitlik sınavı bekler. Zırhlar içindeki mızraklı bir atlı, boğayı en uzak ve en ters noktada beklemeye başlar. Bu sırada çobanlar gürültü yaparak boğayı kışkırtırlar. Boğa, korunma ve koruma güdüsüyle sürüsüne

dönerse sınavı kaybeder. Soylu kanının içgüdüsel sesini dinleyerek ata saldıranlarsa sınavı geçerler. Aslında boğanın saldırısı ani ve yakın bir tehlike karşısındaki savunma tepkisinden başka bir şey değildir. Konu, hayvanın kendisini sürüsünün içinde güvende hissetmesidir. Boğalardan, “Toro Muy Bravo” ve “Bravo” olarak seçilenler arenaya çıkacakları günü beklemeye başlarlar. Diğerleriyse mezbahaya yollanırlar. Sınavdan birkaç gün önce topraklarından koparılan hayvanlar bundan sonrasında rahat bırakılacaklardır. Bu seçimin boğanın yaşama sevincini kaybetmesine izin verilmeden yapılması şarttır. Sürgün, özgürlük ve kavuşma hayalleri hayvanın hazırlığı için şarttır. Birkaç günlüğüne başka topraklara sürüklenerek alışkanlıklarından uzaklaştırılan boğanın, sonrasında geri getirilerek sevdiği yerleri bırakmama güdüsü sağlamlaştırılır.

Sonraki on beş ay içinde boğa, gelişmesini tamamlayacaktır. Bu süreçte boğanın en önemli silahı olan boynuzları uzar. Menajerler, arena için boğa seçimi yaparlarken açık boynuzlu boğalardan kaçınırlar. İçe dönük boynuzlu ve uzun boyunlu hayvanlar tercih edilir. Başı öne düşen hayvanlara kılıç daha kolay batırılabilirdiği için bu seçim yapılır. Kısacası boğaların kalitelerinin belirlenmesindeki en önemli iki özellikten biri boğanın geniş ve kalkık boynuzları, diğeri de kısa ve kaslı boyunlarıdır. Boynuzları açık olan boğaların geçişleri tehlikelidir. Bu on beş ay içinde boğaların arasında çok sık kavga çıkar. Kavgalar sırasında diğer boğalar dövüşenlerin etrafını çevirerek daire oluştururlar. Kavga iki taraftan biri geri çekilmeden veya ölmeden bitmez. Şayet boğalardan biri kaçarsa diğerleri tarafından da kovalanır veya öldürülür. Sonbahara doğru boğaların dolaştığı alanlar daraltılır ama yiyecekleri arttırılır. Hayatının son aylarında boğalar özenle beslenecektir. Ancak boğanın kilolarına da çok dikkat edilir. Çünkü çok şişmanlayan boğa, erken yorularak dövüşün temposunu düşürebilir. 19. yüzyılın sonlarında arenaya yollanan boğalar 6-7 yaşlarında ve ortalama 600 kilo civarında olurlardı. Güç ve zekâsı doruğa ulaşmış bu hayvanlarla dövüşmek ise sonunda olanaksızlaşmıştı. 20. yüzyılın başlarında, 5 yaşında ve 500 kilo civarında boğalar seçilmeye başlandı. Daha sonra da 4

yaşında ve 400 kilo civarı hayvanlar seçildi. Yoksulluk yıllarında 3 yaşında hayvanların da arenaya yollandığı oldu. Ama genç ve hafif boğalar arenaya ilgiyi azalttıkları için bundan sonrasında hayvanlarda 4 yaş ve 500 kilo ölçü alınmaya başladı. Boğanın yaşının anlaşılabilirdiği yer, dişleri olduğu ve diş kontrolü de zor olduğu için tek değer ölçüsü olarak da ağırlık alınmaya başladı.

Aslında ağırlık ve yaş arasındaki uyumu bozmak, “Ganaderia Brava” diye adlandırılan dövüş boğalarının üretimini ciddi olarak tehdit etmektedir. Vahşi ırkın soylu kanının korunabilmesi için bugünlerde 300 civarında üretici bir araya gelerek bir kurum oluşturmuşlardır. Topraklarının yüzölçümü Belçika’dan büyük, hayvan sayısı Yunanistan’ın toplam hayvan sayısından fazla olan bu kurumun en önemli görevi de arenada dövüşecek hayvanların geçmişlerinin belirlenerek soylarının kalitesinin garantilenmesidir.

Boğa güreşi, genel olarak birkaç boğa ve birkaç matadorla düzenlenir. İzleyicilerin ödedikleri ücretin karşılığı olarak memnun olmaları istenir. Korrida’dan bir gün önce, devlet temsilcisinin de bulunduğu kura çekimiyle hangi matadorun hangi boğayla dövüşeceği belirlenir. Aynı anlarda veterinerler de boğaların sağlıklarını kontrol ederler. Bundan sonrasında da matadorun yardımcıları dövüş sırasında kullanılacak pelerini, kırmızı muletayı ve Toledo çeliğinden kılıçları hazırlarlar.

Boğa güreşisine “Torero”, boğayı öldürecek olana da “Matador” denir. Arenaya çıkmadan önce matadorlar çok yemek yemez. Yemekleri, meyve suyu, yumurta ve birkaç aspirinden oluşur. Bunun nedeni de herhangi bir terslik durumunda “Torotromatoloji” denilen boğa güreşi sakatlanmaları uzmanı doktorların işlerini kolaylaştırmaktır.

Boğalar, boynuz aralıklarına, ense kalınlıklarına ve öğrenme yeteneklerine göre sınıflandırılırlar. Yumuşak başlı boğalar Toros Comodos olarak adlandırılmışlardır. Korrida’yı en hızlı öğrenen Miura cinsi Toros de Muerte’ler, Ölüm Boğaları olarak sınıflandırılırlar. En vahşi boğalar ise Saltillo boğalarıdır.

Eski günlerde dövüşten 24 saat önce hile yapılarak, korkulan boğaların boynuz uçlarının tıraş edildiği olurdu. Ancak cezası çok

ağır olan bu hile kesin olarak yasaktır. Boğanın sinir ve damar sistemi boynuzun içinde devam ettiğinden, boynuzu tıraş edilen hayvanın mesafe kavramı, 24 saatliğine kaybolur. Ancak küçük bir zeytin tanesini bile boynuzlarıyla delebilecek kadar keskin nişancı olan boğa, yeteneğini yeniden kazanacaktır.

İnsanların geç kalma alışkanlığının yaygın olduğu İspanya’da gelenekler Korrida’nın tam vaktinde başlamasını emreder. Dövüşün başlamasından hemen önce başkan ve matadorlar piste çıkarak rüzgârı ve kumu incelerler. Hava durumu da çok önemlidir. Yağışlı havalarda kumlar kayganlaşacağı için beklenmedik terslikler olabilir. Rüzgârlı havalarda da küçük muleta istenmeyen yönler uçuşabileceği için son anda matadoru boynuzlar karşısında savunmasız bırakabilir. Bu nedenlerden dolayı matadorların, boğalar kadar rüzgâr ve yağmurdan da korktukları söylenir.

Korrida’nın başlamasından önce görkemli bir geçit töreni yani “Paseo” yapılır. Bundan sonra da başkan locasından otoritesinin simgesi olan farklı renklerdeki mendilleri seyircilere sallar. Beyaz mendil, Korrida’nın değişen evrelerini, yeşil mendil, sakatlanması halinde boğanın pistten dışarı çıkarılma iznini, kırmızı mendil, dürüst davranmayan boğalara cezalandırmak için özel banderilla’ların batırılma iznini, mavi mendil de yiğitçe dövüşen boğanın ölüsünü selamlamak için yapılacak şeref turunun simgeleridir. Bundan sonra da gazeteciler, polisler, veterinerler, resmi görevliler, pistin etrafını çeviren ve “Callejon” denilen geçidin önündeki burladero’ların yani tahta sığınakların arkasındaki yerlerini alırlar. Sığınakların mutlaka tahta olması gerekir. Çünkü dövüş esnasında bazen buralara da saldırabilen boğaların yaralanmamaları istenir. Son aşamada çalan çingiraklarla da dövüş başlar.

Atlar, boğa güreşlerinde hep kullanılmıştır. 19. yüzyılda boğaların karşısına çıkarılan atların ikinci defa arenaya çıkma şansı nadiren oluyordu. Bugün terslik oranı azalmış bile olsa yine de atlar tehlike altındadır. Boğa, ata saldırmakla gücünü azaltır. Yıllar önce atları koruyan zırh yani “Peto” kullanılmıyordu. Toromaşi Tarihi’nde pek çok at ölmüştür. Ölen atın altında kalan pikadorlardan da çok ölen olmuştur.

İlk yaralamadan sonra aslında matador, boğayı kendi üzerine çeker. İlk kargının acısını unutmayan boğa ikinci saldırıda çekingen davranabilir. Klasik dövüşlerde atlar artık zırhlı olarak piste çıkarılıyor. Yalnızca Ronda'da yapılan korrida'da zırhsız arenaya çıkan atların farklı bir görevleri vardır. Bu özel dövüşte, binicisiyle birlikte atlar, saldıran boğa karşısında aradaki mesafeyi birkaç metrede tutabilmek için özel olarak yetiştirilmişlerdir. Yine de çok süratli olan boğa karşısında devam edebilmek için, yorulan atlar sık sık değiştirilerek dövüşe devam edilir.

Piste çıkan boğanın omuz başlarına, pikadorlar tarafından batırılan kurdelelerle süslü keskin bıçaklar, hayvanın canını yakıp kızdırarak dövüşe iter. Bu kurdeleler hayvanın geldiği çiftliği de gösterir. Boğa, güç ve zekânın birleştiği muhteşem bir hayvandır. Atı, binicisiyle birlikte havaya kaldıracabilecek kadar güçlü boynuzlara sahiptir. Bir ağacı kökünden sökebilir.

Boğanın, doğal ayıklanma sonucunda ortaya çıkarılmış dövüş güdülerini son derece tehlikelidir.

Evcil ve vahşi boğa türleri arasındaki fark, kaplanla kedi arasındaki fark kadardır. Boğa, doğadaki her düşmanına karşı son nefesine kadar savaşıır. Kısa mesafede attan daha hızlı olabilir. Kedi kadar çevik, aslan kadar cesurdur. Bir insanın ömür boyu öğreneceği bilgilere yirmi dakikada sahip olabilir. En ünlü matadorları bile öldürmeyi başarmış boğalara karşı bilançonun, boğaların lehine gelişmemesi için birçok noktaya dikkat etmek şarttır. En önemli nokta ise boğanın arenaya çıkmadan insanla karşılaşmamış olması ve muletayı öğrenmemesidir. Muleta matadorun boğayı öldürmeden önceki son evrede, hayvanı iyice güçten düşürmek için kullandığı kumaş parçasıdır. Pelerinle muleta arasındaki en önemli fark, kumaşın boyutları ve boğa güreşi süresince kullanıldıkları farklı zamanlardır.

Kurallara göre dövüşün başında matadorun en güvendiği yardımcısı Torero, boğayı kavgaya davet eder. Hayvan önce pelerinlere doğru itilir. Güreşten önce kapalı tutulduğu Toril'den dışarı çıkan hayvan, vahşi ve taşkın enerjisini sağa sola saldırarak tüketir. Bir türlü sırrını çözemediği pelerinler arasında kendine güveni sarsılır. Yavaşça savunmaya geçmeye başlar. Bundan

sonraki saldırıları bilinçli ve belirli tepkilerle sürecektir. Aslında hayatını savunmaya geçen boğa daha tehlikelidir. Boğanın kaderi ölmektir ancak, zaman da lehine çalışır. Zira çok zeki bir hayvan olan boğa, her geçen dakika oyunun kurallarını anlamaya başlar. Kısacası dövüş uzadıkça matadorun riski büyür.

İspanya'da sonbahar aylarındaki "Capea" mevsiminde, çevresi arabalarla çevrilen köy meydanlarında ortaya salınan yaşlı bir boğa veya inekle de dövüşler düzenlenir. Capea için amatörlerin dövüşü de denilebilir. Hiçbir zaman arenaya çıkamayacak olan gönüllüler burada hayvanların karşısına çıkarlar. Çok sık kazaların yaşandığı bu alanlar acı bir deneyimler okuludur da.

Arenada dövüşün başlangıcında, matador kırmızı kumaşı boğanın burnuna uzatır. Hayvanın saldırması için de kılıcıyla dırter. Bundan sonrasında sanki iki vahşi hayvan birbirleriyle dövüşüyorlar gibidir. Matadorun aldığı riskler seyircinin heyecanını arttırır. Boğanın geçişlerinin en tehlikelisi "Doğal" olarak adlandırılır. Bu an boğayla matadorun karşı karşıya kaldıkları çok tehlikeli bir andır. Bu anda kılıç kalça hizasında sağ elde, hafifçe oynatılan muleta da sol eldedir. Kılıçla aynı elde tutulurken genişleyen muletanın eni bu sırada 60 santimetreye kadar iner. Bu en, boğanın iki boynuzu arasındaki aralıktan biraz daha fazladır. Bu hareketi seyircilerin "Ole" sesleri tamamlar. Geçiş sayısı çok önemlidir. Matador, yeterli sayıda geçiş yaptırmazsa hayvan muleta'yı izlemeyi öğrenemez. Az sayıda geçiş yaptırsa en son öldürme anında boğa, başını muletaya gömeceğine duraksama geçirir. Bu duraksama matador için ölümcül sonuçlar doğurabilir. Gerekenden çok geçiş de çok tehlikelidir. Zira bu defa da boğa kumaşın arkasında bir beden olduğunu sezebilir. Boğa, oyunun kurallarını çözerse, aldatmacalara kanmayıp insan bedenini aramaya başlayacaktır.

Seyircileri heyecanlandıran ilk geçişlerden sonra matador pistten dışarı çıkar. Birkaç dakika sonra da ikinci bölüm başlar. Bu bölümde arenaya zırhlı atların üstünde boğalara kargılarla saldıran pikadorlar çıkar. Sol koluyla atın dizginlerini tutan pikador sağ kolunun altına da kargısını sıkıştırır. Boğa saldırıya geçince kargı boğanın boyun kaslarına batırılacaktır. Buradaki yaralamanın tam

gerektiği gibi olması şarttır. Çünkü gerekenden daha derin açılmış olan yara fazla kan kaybına yol açacağı için son aşamada boğayı güçsüz bırakır. Kargının açtığı yaranın önemi, boğanın matadorla karşı karşıya kalacağı son anda çok iyi anlaşılır. Eğer bu yara tam gerektiği kadar değilse matador boğayı öldüremeyecektir. Teknik olarak açıklamak gerekirse, pikadorun açtığı bu yarayla boğanın boynuzlarının kıvraklığı muletanın boyutlarına eşitlenmiştir. Son öldürme anında, bir balet gibi dimdik duran matador, boğanın boynuzlarının karşısında savunmasız kaldığı birkaç saniye içinde kolunu boynuzların üzerinden aşırarak kılıcını boğanın boynuna batırmak zorundadır.

Kargının batırılmasında boğaya gerekenden daha fazla zarar verilmez. Bundan sonra banderillere denilen kurdelelerle süslü küçük mızrakları boğanın omuz başlarına batıran banderilleroların çalışması başlar. Banderilleronun çabuk, etkin ve gösterişsiz çalışması esastır. 60 santimetrelik bıçağı büyük bir incelikle saplayarak kaçanla, boğanın karşısında kıpırdamadan duranın farkı da, banderilleroyla matador arasındaki farktır. Kargının can yakan cezasından sonra bu mızraklar boğayı uyuracak, gücünü eksiltmeden sinirlendirecek ve dövüşe devamı kışkırtacaktır. Bu arada matador da boğanın hızını, taşkınlığını, zayıf ve kuvvetli yönlerini anlamaya çalışacaktır. Banderillero, yapacağı ince teknik gerektiren işi için geometrik bir yol izler. Boğa tarafından fark edilmek, sayılı adımla hayvanın üzerine gitmek, boğanın ilk hamlesinden sonra hızla koşmak, boynuzların önünden son anda çekilmek, bıçakları sapladıktan sonra tahta perdenin arkasına kaçabilmek ustalık gerektiren zor işlerdir.

Bıçakların saplanabilmesi için seyircilerin anlayamayacakları, otlakların gizemli içgüdü yasalarından faydalanılır. Otlaklarında veya arenada boğa rakiplerine karşı bir stratejiye bağlı içgüdüsel emirlerden yola çıkar. Arenaya girince boğanın ilk yaptığı iş kendisine güvenlik noktaları seçmektir. Matador tarafından bu noktaların öncelikle anlaşılması gerekir. Bu noktanın tam aksi tarafa itilen hayvanın, bıçakları yedikten sonra aynı yere dönmeye çalışacağı bilinir. En tehlikeli olay ise önceden kestirilemeyen sürpriz boynuz darbeleridir. Bütün bunlar son on dakikadaki

ölüm oyununun hazırlıklarıdır. Bütün banderilleroların önce matador olmak istedikleri söylenir. Bu işi yapmak isteyenlerden önce birkaç yıl mezbahalarda çalışmaları istenir. Boğanın nasıl öldürüleceğinin en iyi mezbahada hayvan keserek öğrenileceği düşünülür. Kısacası arenada matadorla boğanın arasındaki fark, matadorun boğa hakkında her şeyi bilmesi, boğanın ise insanı keşfetmek için yeterli zamanının olmamasıdır. Arada 500 kilo fark olunca tersi de zaten pek mümkün değildir.

“Faena”, Korrida’nın boğanın öldürülmesinden önceki son bölümüdür. Bu aşamada artık matadorla boğa baş başadırlar. Matador, halkı coşturabilmelidir. Bu anlarda artık kaygı, sevinç, hayret, dehşet, cesaret birbirine karışır. O ana kadar tek duygu korku iken, bundan sonrasında matadorun hırsı, çılgınlığı, öfkesi, sevgisi, kini ortaya dökülür. Matadorun kapasite ve kalitesine göre zorlaşan geçişlerden sonra bir bilek hareketiyle matador boğayı merkezin dışına iter ve hayvandan uzaklaşır. Kısacası matadorun dehasını, sanatını, yeteneğini gösterdiği bu an, iki olağanüstü canlının karşı karşıya kaldıkları muhteşem bir zaman dilimidir. Pelerinle yaptığı gösteriyi muletayla yineleyen matador kimi zaman uzaktan çağırdığı boğanın önünde kimi zaman da diz çöker. Boğanın içgüdüsel güvenlik sınırını zorladıkça vahşi saldırı kaçınılmazlaşır. Dövüşün başındaki metreler kısalarak santimetrelere iner ve en küçük hata ölümcül hale gelir. En zor hareketlerden biri de boğanın boynuzunun matadora sürünerek geçmesidir. Matadorun bazen eline tükürmesi ve ellerini ovuşturması belki çok basit bir harekettir ama ağzında hala tükürük kalmış olması da korkusuzluk işaretidir. En cesur ve çılgın matadorlar bazen boğayı arenanın ortasında kabul ederler. Arenanın ortasında bütün yardımlardan uzakta boğayı kavgaya davet etmek kadar tehlikeli bir meydan okuma yoktur. Seyircileri fethetmek için matadorlar böyle tehlikeli denemeler yaparlar. Matador bazen boğaya birkaç metre kala durur. Kollarını açar ve muletayı yere serer. Bundan sonraki birkaç saniyede sanki matadorla boğa iç içe geçerler. Aslında pek anlaşılmayan nokta, bu kadar zeki bir hayvanın küçücük bir bez parçasına aldanmasıdır.

Hilesiz kılıçlama Korrida'nın en önemli becerisidir. Matador, muletayı hafifçe titreterek hayvanın arka ayaklarını açtırmaya ve başını eğdirmeye çalışır. İki kürek kemiği arasındaki alan ancak boğanın başını titreşen muletaya doğru eğmesiyle ortaya çıkacaktır. Matador, eğer bu bölgeyi açamazsa omuz kemiği kılıcın batırılacağı dar alanı kapatacak ve hedef bulunamayarak boğa öldürülemeyecektir. Boğayı öldürenin kılıcı tutan el olmadığı söylenir. Muletayı tutan elin, kılıcın omuriliğe battığı andaki hareketi çok önemlidir. Bu iki hareket arasındaki en küçük uyumsuzluk boğanın matadoru boynuzlamasına yol açabilir. Matador, hayvana doğru eğildiği anda boğa saldırıya geçer. Matadorun bu anda sol elindeki muletayla hayvanın dikkatini çekmesi ve boynuzları bedeninden uzaklaştırması gerekir. Bu anlarda parmak uçlarının üzerinde bir balet gibi dikilen matadorlar, sol ellerini sağ koltuk altlarında gereken şekilde çaprazlayamazlarsa boğayı kendilerinden yeterince uzaklaştıramazlar. Bunu başaramayan birçok matador scarpa üçgeni denilen ve içinden iki ana damar geçen kasıkların altındaki bölgeden boynuzlanmıştır. İki ana hareket arasındaki uyum, matadorun güvenlik katsayısıdır. Bütün dikkatini omurgaya veren bakışlar, boğanın başı ve boynuzlarını çok kısa bir an diliminde kontrol edemez. Kılıcı yiyen boğa son bir hamleyle saldırıya devam ederse de etrafını çeviren pelerin kalabalığı içinde son ümitsiz hamlelerini yaptıktan sonra çabuk bir şekilde ölür. Boğa güreşine hayatını verenlerin deyişiyle, “Boğa o an için doğmuş ve o anın onuru içinde ölmüştür”.

Hayvanları çok seven bir kişi olarak pek hoşlanmadığım Toromaşi'nin felsefesini anlamaya çalıştım. Boğa güreşini televizyonda bile seyrederken kalbim büzüldü. Neticede kumların üzerindeki kana kayıtsız kalınamıyor. İşin püf noktası için de, “Boğa senin önünden geçerken bir heykel gibi kıpırdamadan durmalısın, ayaklarını bitişik tutmalısın, iş bu kadar,” derler. İsterseniz kendinizi birkaç saniye için bu işi yapan insanların yerine koyun. Seyretmeye yürek dayanmasa da dünyada boğa güreşi kadar, onur, cesaret, korku ve ölümün iç içe geçtiği başka bir kavga düşünemiyorum.

Bu satırların derlenmesinde İspanyol rehber dostlarımın anlattıkları, televizyonda seyrettiğim boğa güreşlerinin yanı sıra, Dominique Lapierre ve Larry Collins’ın birlikte yazdıkları ve ünlü matador El Cordobés’in hayatını anlattıkları *Yasımı Tutacaksın* adlı kitaptan da etraflıca yararlandım.

COSTA DEL SOL

Cebelitarık veya Gibraltar’dan başlayıp Málaga’dan sonra da yaklaşık 50 kilometre daha uzanan sahil şeridine “Costa del Sol”, yani Güneş Sahili deniliyor. Bu sahilde yılın 300 gününün güneşli olduğu söylenir. Bu bölgede yalnız tatil köyleri ve oteller değil, marinalar, golf kulüpleri, lüks villa ve rezidanslar da bulunur. Costa Del Sol’da, Sotogrande ve San Pedro de Alcantara kasabaları, marinaları ve lüks villalarıyla öne çıkarlar. Akdeniz’in en lüks tatil beldelerinden biri de Marbella’dır. Marbella’daki yirmi dokuz plajın çoğu ücretsizdir. Dünyanın en zengin kişileri ve en ünlü film yıldızları yaz aylarının bir kısmını Marbella’da geçirirler. Portakal bahçeleri içindeki Estepona, aileler için aranan bir yerdir. Cabopino çıplaklar kampıyla ünlüdür. Fuengirola, Benalmádena Costa ve Torremolinos ise çok katlı otelleri ve kitle turizmiyle ön plana çıkar. Torremolinos’un yaklaşık 20 kilometre yakınında Málaga şehri bulunur.

MÁLAGA

M.Ö. 1100 yılında, bölgenin hâkimi Fenikelilerdi. Şhrin adının kökeni de Fenikelilerin tanrıçası Maleke'den gelir. Fenikelilerden sonra da Kartacalılar, Romalılar ve Mağribiler, bölgede egemenlik kurmuşlar. Şhrin en yüksek noktası olan Gibralfaro Kalesi, Granadalı 1. Yusuf zamanında inşa edilmiş. Bir ara deniz feneri olarak da kullanılmış olan kale, Málaga kuşatmasında da direnişçilerin merkezi olmuştur. Üç ay süren kuşatma, aslında Kastilya ve Aragon güçlerine değil, açlığa yenik düşmüştür.

Málaga, 1487 yılında İsaél'le Ferdinand'a teslim olur. Bugünlerde Endülü's'ün en büyük limanı ve Sevilla'dan sonra ikinci büyük şehri Málaga'dır. Özellikle Keşifler Çağı'nda büyük önem kazanmış olan eski Fenike şehri Cádiz de, Endülü's'ün bir diğer önemli limanıdır.

MERCEDE MEYDANI

Merced Meydanı (Plaza De la Merced), şehrin tarihi merkezidir. Bu meydandaki Bağımsızlık Savaşı anısına dikilmiş olan anıtın üzerindeki kitabe de anlamlı sözler okunur. Kitabede, Endülüs'te yaşayanlardan, buralı olsun veya olmasın, Endülüs'ün kalkınmasına insanlık adına yardımcı olmaları istenir. Yine aynı kitabe de, İspanya'nın köklerinin Endülüs'te olduğu ve Ortaçağ'da Batı'da yalnızca Endülüs'te ve onun egemen olduğu topraklarda barışın ayakta kaldığı yazılıdır.

PİCASSO MÜZESİ

Plaza Merced Meydanı'nda Picasso Müzesi bulunur. Pablo Picasso, 1881 yılında Málaga'da doğmuştur. Picasso'nun gençliğini geçirdiği Casa Natal de Picasso, bugün Picasso Vakfı'nın merkezi olarak kullanılıyor. Museo de Bellas Artes'de Picasso'nun bazı çalışmaları görülebilir.

KATEDRAL VE ALCAZABA

Katedralin, 1528 yılında başlayan inşaatı ancak, 1782 yılında tamamlanabilmiştir. Müslüman cami üzerine inşa edilmiş olan katedralin içinde Rönesans ve Barok döneminin izleri görülür. Katedral, tamamlanamamış kulesinden dolayı “La Manquita”, yani “Tek Kollu” olarak adlandırılmış. Katedralin çok yakınındaki Calle Larios, artık yalnız yayalara ayrılmış. Bu sokaktaki sayısız mağaza, restoran ve kafede vakit geçirmek çok keyiflidir.

Calle Alcazabilla üzerindeki Roma tiyatrosu ve tepesindeki Alcazaba, bölgedeki görülmeye değer diğer iki yapıdır. M.Ö 1. yüzyıldan kalma tiyatronun girişinde, Romalıların günlük hayatını anlatan ve çeşitli bilgiler veren bir merkez vardır.

Tepedeki Alcazaba 11. yüzyılda Hammudi Hanedanlığı tarafından inşa edildi. İspanya'nın en iyi korunmuş Alcazaba'sıdır. Çifte surları ve sağlam girişi sayesinde 1487 yılına kadar Reconquista'ya

Tiyatro Pazartesi hariç her gün 09:00-18:00 (Salı günleri 15:00, Pazar günleri 14:00) arası gezilebilir ve dışarıdan öyle gözükmese bile giriş ücreti yoktur (2015 yılı).

(“yeniden fetih”, İber Yarımadasının Müslümanlardan geri alınması) dayanıp, Müslümanların elinde kalmayı başarmıştır.

Alcazaba’nın giriş bölümü korunma için tasarlandığından yukarı dolambaçlı bir yoldan çıkılıyor. Yol yukarıda çeşitli bahçelere açılıyor.

Alcazaba’nın üst kısmına Puerta de los Cuartos de Granada’dan, yani Granada Bölgesi kapısından girilir. Tıpkı Granada’nın Elhamra’sındaki gibi, bu bölgede dikdörtgen havuzlu iç avlular ve birbirini izleyen odalar vardır. Kral veya valiler Alcazaba’nın bu bölgesinde kalırlardı.

Málaga'nın yetiştirdiği bir diğer ünlü kişi de sinema oyuncusu Antonio Banderas'tır. Antonio Banderas, restorasyondan geçirilmiş Teatro Cervantes'de sahneye çıkmıştır.

Málaga, mutfak kültüründe de akla gelen şehirlerden biridir. Ayrıca bölgede, 20. yüzyılda asma bitleri bağları yok edinceye kadar dünyanın en aranan tatlı kırmızı şarapları üretilmiştir. Her yıl Ağustos ayının 3. haftasında geleneksel Feria de Verano

Alcazaba her gün 09:00-18:00 (Yaz ayları boyunca 20:00) arası açıktır ve giriş ücreti 2,20 euro'dur (2015 yılı). Pazar günleri saat 14:00'ten sonra giriş ücretsizdir.

günlerinde, tüm Málagalılar geleneksel kıyafetlerine bürünüp sokaklarda Flamenko dansı yaparlar. Bölgenin en güzel atları da bu günlerde sokaklarda dolaştırılır.

ENDÜLÜS MUTFAĞI – TAPAS GELENEĞİ

Tapa kelimesi İspanyolcada kapak anlamına gelir. Tapas da tapa kelimesinin çoğuludur. Sinek düşmesin diye bardakların üzerine ekmek dilimleri ile örtme âdeti zamanla ekmeklerin üzerine mayonez, jambon, turşu, balık konulmasıyla gelişmiştir. Sonrasında da ekmekler küçük tabaklarda küçük lokmalar olarak şekil almıştır. Akşam yemeklerini, gece yarısına doğru yemeye alışkın olan İspanyollar, sonunda bu âdeti çok sevmişler. Misafirlerini eve yemeğe davet etme alışkanlıkları da pek olmadığı için de davetlerini tapas barlarda vermeye başlamışlar.

Tapas barı geleneğinde, genelde barın kenarında sunulan yemekçikler için para istenmez. Ancak siz kendiniz için özel sipariş vererseniz ödeme yaparsınız. Özgün barların bazılarında hâlâ hesabı tebeşirle önünüzdeki tezgâha yazarlar. Restoranlarda tapas denilen mezelerin porsiyonları da büyük olur. Geleneksel tapas kapları pişmiş topraktan ve sütlaç kabı büyüklüğünde olur. Bunlara artık Racion deniliyor. Tapas kapları da biraz daha fazla meze satabilmek için büyütülmüştür. İspanya’da tapas tabaklarının yerine göre çok büyük olabileceğini düşünerek sipariş verin. Tapaslar sıcak veya soğuk olabilir.

Sulu Sevil zeytini, sert peynir, kraker üzerinde enginar kalbi, boquerones veya domates salçalı ekmek üzerine salamura hamsi, sarımsaklı mayonez üzerine jambon, ançüez, morina balığı püresi, haşlanmış ahtapot, acı soslu patates tava, patatesli omlet, ispanaklı

nohut ve Endülüs'e özel, meyveleri meze olarak yenilen Alcaparra (bir cins ot) gibi, onlarca tapas çeşidi vardır.

İspanyollar, tapas ile cervera denilen lager bira, sangria, sherry veya şeri, cava, beyaz veya kırmızı şarap içerler. Cervera olarak Sevilla'da Cruzcampo, Granada'da San Miguel içilir. Endülüs Bölgesi, yüksek alkol dereceli şarapların ülkesi olarak bilinir.

İspanya'nın ünlü içkisi şeri ya da sherry iki farklı üzümünden imal edilir. Sek ve hafif şeriler Palomino üzümlerinden, kuvvetli ve tatlı şeriler de Pedro Ximenez üzümlerinden yapılır. Eylül ayının ilk üç haftası bağ bozumu zamanıdır. Palomino üzümünün tazeliğinin korunabilmesi için, toplanan üzümler hemen preslenir ve damıtılmış üzüm suyu eklenerek alkol seviyesi % 15'e çıkarılır. Pedro Ximenez üzümleri hasırların üzerinde kurutulur. Sonra gece saatlerinde ayıklanır ve ezilir. Ezilmiş ve ayıklanmış üzümlerin suyu çelik fermantasyon fiçilerinde dinlendirildikten sonra tahta fiçilere alınır. Üzüm suyu üst üste konulmuş fiçilerde saklanır. Saklanan üzüm suyu en alttakilerden başlanarak sırayla şişelenir. En üstteki fiçilerde taze şeriler vardır. Şeri markaları da şehirlerine göre farklı tatlar sunar ve değişik isimlerle pazarlanırlar. Şerilerin en tanınmış olanı Jerez soğuk olarak tapasların yanında en çok içilen içkidir. Tío Pepe, Manzanilla ve Montilla, Málaga da önemli şeri markalarıdır. Yıllandırılmış şeriler yanında jambon yenilerek içilir. Şeri sirkeleri salatalarda da kullanılır.

İspanya'da son senelerde şarapçılık büyük ilerleme kaydetmiştir. Kuzeyde Rioja, Rías Baixas, Navara markaları, kırmızı şaraplarda Ribeiro, Albariño, acımsı sek şaraplarda Ribera del Duero, soğuk içilebilen şaraplarda Valdepeñas, meyvemsi tatlı beyaz şaraplarda Rueda, beyaz şaraplarda Ribeiro markaları öne çıkar.

Endülüs'te en çok içilen içeceklerden biri de Sangria'dır. Sangria'nın içindeki şarabın rengi kanı akla getirdiğinden bu isim verilmiş. Sangria, kırmızı şarap ve meyve suyu karıştırılarak yapılır. İçine de istenen sertlik derecesine göre votka veya rom eklenir. Ağzına kadar buzlu bardakların yarısına kadar sangria doldurularak servis yapılır. İçine madensuyu eklenen kırmızı şarap veya tinto verano da rahatlatıcı ve serinletici bir başka seçenektir.

Endülüs'ün görkemli sıradağları Sierra Morena'larda Pueblos Blancos denilen sayısız dağ köyü vardır. Buralardaki erkekler sabah kalktıklarında ilk iş olarak bir bardak rakı benzeri tatlı, anasonlu alkolü içerler. Bu içkiye buralarda “Paloma Blanca”, yani “Beyaz Güvercin” diyorlar.

LA KERRIDA - LAKERDA

İspanyolca la kerrida kelimesi, istenen, istedikten sonra anlamına gelir ve bu kelime Toledo şehrinin balık halinin duvarlarında yazılıdır.

Lakerdanın hikâyesi, Málaga'ya kadar uzanır. Málaga kıyılarında her gün denize açılan fakir bir Musevi balıkçı, dönüşte tuttuğu balıkların yarısını satar, diğer yarısını da evine götürürmüş. Balıkçının üç çocuğunun en küçüğü ton balığını çok severmiş. Ancak bu balık hem her zaman bulunmazmış, hem de denizde çok açıklara gitmek gerekirmiş. Museviler kutsal günleri olan Şabat'ta yani Cumartesileri çalışmazlar. Ancak balıkçı, karısının itirazlarına karşın oğluna ton balığı tutabilmek için bir Cumartesi günü denize açılmış. Ne var ki ne o Cumartesi, ne de ondan sonraki iki ay boyunca hiç ton balığı yakalayamamış. Bunun üzerine oturup, “Allahım, beni Cumartesi günü çalıştığım için bağışla ve oğluma ton balığı ver,” diye dua etmiş. Duanın ertesinde balığa gittiği gün otuz tane ton balığı tutmuş. Bütün balıkları yemeleri mümkün olmadığından ve oğlunu da sonraki günlerde ton balığından mahrum etmemek için balıkları saklamaya karar vermiş.

Balıkçı önce kafalarını kestiği balıkları güzelce yıkamış. Sonra eşit parçalara ayırmış. Bundan sonra iliklerini çıkardığı balıkları soğuk suda bekletmiş. Balıkların kanlarını iyice akıttıktan sonra 25 gün tuzda bekletmiş. 25 gün sonra tuzdan çıkarılan ve Musevilerin çok sevdiği bu tuzlu balığa “lakerda” denilmiş.

Endülüs mutfağının ana teması deniz ürünleridir. Zeytinyağı da bu mutfakın vazgeçilmezidir. Avrupa'nın zeytin ve zeytinyağı üretiminin yaklaşık üçte biri Endülüs'te imal edilir.

ENDÜLÜS MUTFAĞI'NDAN BAZI YEMEKLER

Mejillones: Midye.

Aceitunas Aliñadas: Sarımsaklı, kekikli, biberli zeytin salatası.

Salpicón de marisco: Soğuk olarak yenilen deniz ürünleri mezesi.

Chipirones en su tinta: Mürekkebinde pişirilmiş yavru kalamar.

Calamares fritos: Kalamar tava.

Pulpo a la gallega: Ahtapot.

Jibia: Tava veya ızgara olarak hazırlanan mürekkep balığı yemeği.

Boquerones fritos: Tavada hamsi balığı.

Bacalao con salmorejo: Marine balık.

Buñuelos de bacalao: Tavada balık.

Espeton de sardines: Sardalye çöp şiş.

Salmorejo con bonito: Toriğe benzer bir tür balık.

Pescado a la sal: Tuzda hazırlanmış balık.

Adobo: baharatlara bulanarak tavada pişirilen balık parçaları.

Fritura de pescado: Balık, deniztarığı, ekmek, turunc yaprağı ile hazırlanan balık çorbası.

Endülüs Mutfak, Arap Mutfak'ının da çok etkisinde kalmıştır. Endülüs yemeklerinde asma yaprağı, pul biber, kimyon, karanfil, kişniş gibi Doğu mutfakında çok kullanılan baharatlar bolca görülür. Sarımsak, tüm Güney Akdeniz'de olduğu gibi burada da çok yaygındır. İşkembeli nohut yahnisi, temizlenmemiş ızgara sardalye iyi tanıdığımız özel yemeklerdir.

Gazpacho: Domates, salatalık, biber, sarımsak, zeytinyağı, sirke ile hazırlanan, sebze parçaları ve kroton eklemekle süslenen soğuk çorba.

Habas con jamón veya habas a la rondeña: Jambonlu yeşil fasulye, bizim iç baklaya İspanyol fasulyesi deniliyor.

Berenjenas fritas con miel: Ballı soslu patlıcan kızartması.

Espinacas con calamares en su tinta: Kendi mürekkebinde kremalı ıspanak sosu ile pişirilen kalamar.

Fabado: Bir tür kuru fasulye.

Ajo Colorado: Bol sarımsaklı, üzerine tatlı mısır konulan patates, biber, soğan yemeği.

Albondigas: Susuz sarımsaklı köfte.

El caldo gallego: Patates ve çeşitli sebzeler ile sunulan et haşlaması.

Cordero asado: Kuzu kızartma.

Pinchitos: Çöp şiş.

Cochinillo tostón: Süt domuzu.

Chorizo Iberico: Süt domuzu pirzolası.

Solomillo de cerdo: Domuz filetosu.

Rabo de toro: Kırmızı şarap ve sebzelerle pişirilen domuz kuyruğu.

Huevos a la flamenca: Çingene yemeği olarak da bilinen fırında pişirilen sebzeli yumurta.

Fideos a la malagueña: Kabuklu deniz ürünleri ve kırmızıbiberle hazırlanan jambon.

Gerek Endülüs'ün ve gerekse Güney İspanya'nın en özel yemeği, deniz ürünlü, etli veya sebzeli hazırlanabilen pilavı Paella'dır.

Taze meyve, pasta, dondurma çeşitleri için İspanya'da harika seçenekler vardır. Benim en sevdiğim tatlılar ise:

Tocino del cielo: Kremalı ve karamelli tatlı.

Mouse de limon: Limon köpüğü.

İspanyolca'da "Menü" sözcüğünün karşılığı bizdeki tabldottur. Size getirilen menüden sırasıyla el primero veya birinci yemeği, el segundo veya ikinci yemeği ve postre veya tatlıyı, meyveyi seçersiniz. Tatlı yerine kahve de isteyebilirsiniz. Menülerde genellikle ev yapımı şarap ve sürahide su da fiyata dâhildir. A la Carta veya alakart isterseniz bizdeki gibi menüden yemeklerinizi seçersiniz.